

EDUKACJA ZINTEGROWANA

PORADNIK DLA NAUCZYCIELA
klasy drugiej szkoły podstawowej

CZĘŚĆ

1B

**POBIERZ
CZĘŚĆ 1B.
PORADNIKA
JESIEŃ**

Małgorzata Boćko
Magdalena Oleksy-Zborowska

EDUKACJA ZINTEGROWANA

PORADNIK DLA NAUCZYCIELA
klasy drugiej szkoły podstawowej

CZĘŚĆ

1B

AUTORKI

Małgorzata Boćko, Magdalena Oleksy-Zborowska

REDAKTOR PROWADZĄCA

Renata Faron-Radzka

REDAKCJA MERYTORYCZNA

Agnieszka Górecka

REDAKCJA JĘZYKOWA

Agnieszka Gzylewska

PROJEKT I OPRACOWANIE GRAFICZNE

Katarzyna Mickiewicz

(z wykorzystaniem motywu z okładki *Naszej szkoły*,
zaprojektowanej przez Katarzynę Trzeszczkowską)

OPRACOWANIE GRAFICZNE I SKŁAD

Paweł Jaros

RYSUNKI

Elżbieta Śmietanka-Combik

WYDAWCA

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Al. Ujazdowskie 28, 00-478 Warszawa

tel. 22 345 37 00, fax: 22 345 37 70

www.ore.edu.pl

Wydanie I

Warszawa 2015

ISBN 978-83-64915-36-9 (całość)

ISBN 978-83-64915-46-8 (część 1B)

Pierwsza część poradnika (1B) jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji

[Creative Commons – Uznanie Autorstwa 3.0 Polska](https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl/)

„Zaułek słówek – Kto to jest? Co to jest?”

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- korzysta z przekazywanych informacji, próbując samodzielnie wnioskować i odpowiadać na pytania na podstawie informacji z podręcznika;
- układa wyrazy w kolejności alfabetycznej;
- rozszerza zasób słownika czynnego i biernego, biorąc udział w grach i zabawach językowych;
- współpracuje z koleżankami i kolegami;
- zapisuje czytelnie jak najwięcej nazw ludzi, roślin, zwierząt i rzeczy;
- zachowuje się właściwie zwyciężając i przegrywając;
- stosuje pytania: Kto to jest? i Co to jest?, odpowiednio odnosząc je do nazw ludzi, zwierząt, roślin i rzeczy.

AKTYWNOŚCI UCZNIWA

- dowiadujemy się, kiedy zadajemy pytania: Kto to jest? i Co to jest?;
- układamy i zapisujemy podane wyrazy w kolejności alfabetycznej;
- współpracujemy z innymi podczas odgadywania i wymyślenia zasad gry słownej;
- przestrzegamy zasady fair play i jesteśmy uczciwi wobec siebie.

1. Obejrzyjcie ilustrację i powiedzcie, kto jedzie w pierwszym wagonie za lokomotywą. Co się znajduje w kolejnych wagonach? Rozwiążcie zagadki zapisane w chmurkach.

Stół, łódzka, krzesło, rower, szafa, dywan, buty, domek, skrzynia, koło, półka, piecyk – wszystko to są nazwy...

Róże, fiołki i stokrotki, kaktus, śliwki i paprotki, palmy, brzozy, jarzębiny – jednym słowem to...

Maszynista, drukarz, Ala, pani, sąsiad, kucharz, mama, babcia, dziadek czy też Józek – wszyscy oni to są...

Psy, lamparty, słonie, sowy, śmy, ślimaki, konie, krowy, struś, chomiki i kurczęta, także koty – to...

2. Odgadnijcie, na czym polega ta gra. Zagrajcie w parach.

litera	ludzie	zwierzęta	rośliny	rzeczy
J j	Jerzy	jeleni	jaskier	jajko
A a	aktor	aligator	aster	agrafka
K k	kolarz	kot	krzew	koza

3. Przeczytajcie wierszyk. Wskazcie w nim nazwy ludzi, zwierząt, roślin i rzeczy.

Na pociąg czekają babcia z Karolem,
pani z jamnikiem i parasolem,
młodzieniec z olbrzymim bukietem róż,
kominiarz, marynarz i nocny stróż.

ZWRÓĆCIE UWAGĘ
O ludzi pytamy: kto?
O zwierzęta, rośliny
i rzeczy pytamy: co?

4 ZAULEK SŁÓWEK – KTO TO JEST? CO TO JEST? 5

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 2. Część 1B, s. 4–5

PORADNIK:

„Rozmowa przez pędzle i farby – O co pyta noc?”, s. 42–43
Zajęcia można połączyć z lekturą wiersza Lokomotywa Juliana Tuwima.

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

SPIS RZECZY

Uczniowie, podzieleni na kilkusobowe zespoły, mają za zadanie zapisać jak najwięcej nazw przedmiotów znajdujących się w sali. Wygrywa grupa, która w określonym czasie zapisze poprawnie największą liczbę wyrazów.

KTO TO JEST? CO TO JEST?

Uczniowie grają w parach. Jedno dziecko zadaje pytanie: Kto to jest? lub Co to jest? Drugi uczeń stara się jak najszybciej udzielić odpowiedzi. Na pytanie: Kto to jest? – dziecko podaje, np. nazwy zawodów, narodowości itp. Gdy uczeń usłyszy pytanie: Co to jest?, wówczas wymienia nazwy rzeczy, roślin lub zwierząt.

OPISUJEMY ILUSTRACJĘ

Uczniowie, pracując w parach, analizują ilustrację z podręcznika. Dzieci starają się znaleźć odpowiedź na pytanie: Kto/co jedzie w wagonach przedstawionych na ilustracji?

PRZEZ RUCH DO WIEDZY! – Zabawa ruchowa „Jedzie pociąg wyładowany rzeczami/osobami/roślinami/zwierzętami na literę...”

Uczniowie ustawiają się po jednej stronie długiego pomieszczenia lub boiska, po drugiej stronie nauczyciel umieszcza pojemnik z kartonikami, na których są zapisane wybrane przez niego litery oraz określenia: rzecz, zwierzę, osoba, roślina. Dzieci kolejno, na sygnał nauczyciela, biegną do po-

jemnika, losują kartonik i wołają np.: „Jedzie pociąg wyładowany rzeczami na literę „g”!”. Pozostali uczniowie mają za zadanie w wyznaczonym czasie podać dziecku losującemu kartonik jak najwięcej nazw rzeczy rozpoczynających się na literę „g”. Uczeń, który losował kartonik, wraca do grupy, a kolejna osoba biegnie, aby wylosować nowe zadanie.

ALFABETYCZNE UKŁADANKI

Dzieci samodzielnie układają w kolejności alfabetycznej kilka (2–4) wyrazów zaproponowanych przez nauczyciela. Zapisują swoje odpowiedzi w zeszytach. Następnie dobierają się w pary. Każde dziecko z pary wymyśla pięć wyrazów (rzeczowników), zapisuje je na kartce, którą potem wręcza koleżance/koleździe. Zadaniem uczniów jest ułożenie otrzymanych wyrazów w kolejności alfabetycznej. Po zakończeniu pracy dzieci w parach wspólnie sprawdzają poprawność wykonania zadania.

ZNASZ TĘ GRĘ?

W grze mogą brać udział wszyscy uczniowie albo dzieci pracujące w parach lub w kilkusobowych grupach. Uczniowie zastanawiają się, jak można zagrać w grę zaproponowaną w podręczniku (polecenie 2, s. 4). Prezentują swoje pomysły, zapisują zasady gry. Następnie dobierają się w pary (grupy) i grają w tę grę. Dzieci mogą też zaproponować inną grę według własnego pomysłu. Nauczyciel zwraca uwagę na konieczność przestrzegania przyjętych reguł i zasady fair play.

„Z POCIĄGU WYPADŁ...” – Zabawa rozwijająca twórcze myślenie

Uczniowie siedzą w kręgu. Nauczyciel lub jeden z uczniów mówi zdanie: „Z pociągu wypadł/wypadły...” i podaje cztery nazwy: rzeczy, zwierząt, roślin i osób. Zadaniem pozostałych osób z zespołu klasowego jest wymyślenie krótkiej historyjki (np. Jakie przygody spotkały przywołane rzeczy/zwierzęta, rośliny/osoby, gdy pociąg odjechał? Co do siebie powiedziały/powiedzieli rzeczy/zwierzęta, rośliny/osoby? Gdzie potoczyły się przedmioty itp.). Zabawa opiera się na swobodnych skojarzeniach uczniów i swobodnej wymianie pomysłów.

KAŻDA PARA RĄK SIĘ PRZYDA!

Zadaniem uczniów jest wspólne wykonanie pracy plastycznej „Pociąg na stacji. Zaułek słówek”. Dzieci tworzą swoją wersję pociągu wiozącego rzeczy, rośliny, zwierzęta i ludzi. Zabawa rozwija umiejętności negocjowania i dążenia do kompromisu.

Uwaga: Przed przystąpieniem dzieci do pracy nauczyciel powinien zwrócić ich uwagę na potrzebę ustalenia planu działania i wspólnej koncepcji dzieła.

CZYTAM I WIEM

Uczniowie pracują indywidualnie. Czytają wierszyk z podręcznika (polecenie 3, s. 5). Wyszukują nazwy ludzi, zwierząt, roślin i rzeczy, następnie rysują tabelę, uwzględniając

wszystkie kategorie, i wpisują wyrazy w odpowiednie kolumny tabeli. Nauczyciel zwraca uwagę na poprawny i estetyczny zapis wyrazów.

PODSUMOWANIE ZAJĘĆ

Uczniowie wymieniają się informacjami zwrotnymi i spostrzeżeniami na temat lekcji.

Propozycje pytań do informacji zwrotnych:

- „Zapamiętałam/zapamiętałem, gdy... powiedziała/powiedział...”
- „Pomogło mi, gdy...”
- „Dobrze współpracowało mi się z...”
- „Najbardziej podobało mi się ćwiczenie/zabawa/zadanie..., bo...”
- „To, czego dziś się nauczyłam/nauczyłem, wykorzystam do...”
- „Ucieszyłam się/ucieszyłem się, gdy...”
- „Zamierzam sprawdzić...”
- „Gdybym miała/miał powtórzyć coś z dzisiejszych zadań/zabaw, to byłaby/byłby/byłoby to...”
- „Najważniejszy cel dzisiejszych zajęć dla mnie to...”
- „Jestem dumna/dumny z...”

Jesienna surówka „Samo zdrowie”

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- odbiera bodźce, wykorzystując różne zmysły;
- poznaje techniki szybkiego zapamiętywania;
- podaje przepis na jesienną surówkę;
- znajduje warzywa spełniające kilka kryteriów;
- samodzielnie dostrzega związek między jedzeniem warzyw a dobrym zdrowiem;
- wymienia sposoby przetwarzania warzyw i owoców;
- rozszerza zasób swojego słownika czynnego i biernego, wymyślając język mieszkańców „warzywnego miasta”;
- zapisuje czytelnie jak najwięcej nazw warzyw;
- współtworzy klasową książkę kucharską, uzupełnia jej pierwszą kartkę.

AKTYWNOŚCI UCZNIWA

- rozpoznajemy warzywa za pomocą dotyku, zapachu i smaku;
- poznajemy sposoby na szybkie zapamiętywanie tekstu;
- tworzymy w grupie listę warzyw;
- określamy korzyści z jedzenia warzyw;
- wyobrażamy sobie „warzywne miasto” i wspólnie je projektujemy, wymyślając język jego mieszkańców oraz nazwy obiektów;
- zakładamy klasową książkę kucharską.

Małgorzata Strzałkowska

Jesienna surówka Samo zdrowie

(przepis doskonały dla dużych i dla małych)

1 Pokrój kapustę na kawałeczki i pokrojoną włóż do miseczki.

2 Umyj ogórek, obierz dokładnie, po czym w kosteczkę pokrój go zgrabnie.

3 Marchewkę umyj, obierz ze skórki, zetrzyj na tarce na cienkie wiórki.

4 Rozłup orzechy, wyrzuć lupiny, a środek pokrusz w małe drobiny.

• Jak zrobić serwetnik z kolorowego papieru, bibuły i koronki?

5 Umytą natkę pokrój drobnutko, w jedną surówkę połącz wszystko

6 i całość razem mieszaj chwileczkę, dodając miodu jedną łyżeczkę.

7 Potem surówkę odstaw na boczek. Gdy puści pełen witamin soczek, wygodnie sobie przy stole siadaj i „Samo zdrowie” łyżką zjadaj.

8

6 JESIENNA SURÓWKA „SAMO ZDROWIE”

7

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

WYMYŚLANIE PRZEPISU NA DOBRY DZIEŃ

Uczniowie siedzą w kręgu. Zastanawiają się, co wprowadza ich w dobry nastrój, i kolejno przedstawiają swoje propozycje. Aby sprecyzować ilość potrzebnego „składnika”, który jest gwarantem dobrego dnia, dzieci muszą odwołać się do określeń używanych podczas przygotowywania potraw. Mówią, np.: „Aby ten dzień był udany, przydałaby się odrobina uśmiechu”.

TWÓRCZE MYŚLENIE

Dzieci zastanawiają się nad nietypowym zastosowaniem przedmiotów używanych na co dzień w kuchni, np. tarki.

POWĄCHAJ, DOTKNIJ, SKOSZTUJ, POSŁUCHAJ, OBEJRZYJ

Uczniowie pracują w parach. Jedno dziecko ma zasłonięte oczy, drugie pomaga mu rozpoznawać zgromadzone w klasie warzywa i owoce, mówiąc, np.: Powąchaj i zgadnij, jaki to owoc/jakie to warzywo. Dotknij i zgadnij, jaki to owoc/jakie to warzywo. Skosztuj i powiedz, jaki to owoc/jakie to warzywo. Po odgadnięciu nazw kilku warzyw i owoców dzieci zamieniają się rolami.

PRZEPIS NA JESIENNĄ SURÓWKĘ (podręcznik, s. 6–7)

Wariant I

Nauczyciel czyta dwukrotnie przepis na jesienną surówkę. Dzieci robią notatki, zwracając uwagę na właściwą kolejność czynności. Następnie w grupach porównują swoje zapisy.

Nauczyciel czyta tekst po raz kolejny, uczniowie uzupełniają notatki.

Wariant II

Nauczyciel czyta przepis na jesienną surówkę. Uczniowie, wykorzystując klocki Cuisenaire’a (kredki, kolorowe flamastry), tworzą mapę skojarzeń, np. Pokrój kapustę – klocek jasnozielony, pokrój ogórek – klocek ciemnozielony, zetrzyj marchewkę – klocek pomarańczowy, pokrusz orzechy – klocek brązowy, pokrój natkę – klocek ciemnozielony, ułożony pionowo, dodaj miodu – klocek żółty. Dzieci kolejno podają przepis na surówkę. Pozostali uczniowie starają się go zapamiętać.

KOLORY WARZYW

Nauczyciel przygotowuje paski papieru w czterech kolorach i dzieli uczniów na cztery grupy. Dzieci losują paski. Mają za zadanie zapisać na nich nazwy warzyw w danym kolorze, np.: zielone: ogórek, sałata, kapusta; żółte: papryka, kukurydza; czerwone: pomidor, rzodkiewka; pomarańczowe: marchewka, dynia.

Na koniec prowadzący wiesza paski na tablicy, aby były widoczne podczas wykonywania kolejnego ćwiczenia.

JAKIE TO WARZYWO?

Ćwiczenie polega na poszukiwaniu takich rozwiązań (w tym wypadku nazw warzyw), które spełniają kilka kryteriów rów-

nocześnie. Pierwsze pytanie zadane przez nauczyciela odnosi się tylko do jednego kryterium, np. koloru. Lista odpowiedzi uczniów będzie zawierać wiele propozycji. Kolejne pytanie ograniczy liczbę odpowiedzi, gdyż nauczyciel wyznaczy kolejne kryterium, np. kształt. Następne pytania zawężają wybór. Zabawa trwa do momentu, aż dzieci podały właściwe nazwy. Ćwiczenie to można przeprowadzić w kilku rywalizujących ze sobą grupach. Można też zaproponować uczniom, aby sami wymyślili zagadki dla grup i podały kryteria, które powinny spełnić wybrane przez nich warzywa, np.: Jakie znasz warzywo zielone? Jakie znasz warzywo zielone, podłużne i twarde? Jakie znasz warzywo zielone, podłużne, twarde i z małymi pestkami w środku?

DLACZEGO JESIENNA SURÓWKA NAZYWA SIĘ „SAMO ZDROWIE”? (podręcznik, polecenie 1, s. 7)

Nauczyciel (lub uczeń) zadaje klasie (grupie) docieklive pytania, które mają uświadomić dzieciom, że należy jeść warzywa oraz że są one zdrowe: Co to są warzywa? Co to są rośliny jadalne? Dlaczego należy je jeść? Dlaczego należy jeść zdrowe rzeczy?

W BABCINEJ SPIŻARNI

Nauczyciel zadaje dzieciom pytanie: W jaki sposób babcia przechowuje owoce i warzywa w swojej spiżarni? Uczniowie pracują w grupach. Zapisują wszystkie znane im sposo-

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 2. Część 1B, s. 6–7

ZASOBY:

SCHOLARIS: [JADALNE CZĘŚCI ROŚLIN](#)

SCHOLARIS: [INTERAKTYWNY OBRAZ „WARZYWA”](#)

LITERATURA:

Nęcka E., Orzechowski J., Słabosz A., Szymura B., (2012), *Trening twórczości*, Sopot: GWP.

by przetwarzania warzyw (kompoty, dżemy, soki, kiszonki, owoce i warzywa suszone). Po upływie określonego czasu grupy wymieniają się kartkami i liczą pomysły swoich kolegów i koleżanek.

W „WARZYWNYM MIEŚCIE”

Dzieci są podzielone na grupy. Wyobrażają sobie, że znalazły się w „warzywnym mieście”. Wszystko, co je otacza, jest zrobione z warzyw. Ulice noszą nazwy warzyw, a mieszkańcy rozmawiają wyłącznie w „warzywnym języku”. Potem uczniowie wykonują następujące polecenia:

- Wykonajcie rysunek miasta.
- Wymyślcie nazwy miejsc i obiektów (np. ul. Marchwiowa, rondo Kartofelka).
- Wymyślcie język mieszkańców „warzywnego miasta”. Nie bójcie się tworzyć nowych wyrazów.

PROJEKTUJEMY OKŁADKĘ KSIĄŻKI KUCHARSKIEJ

Uczniowie w grupach oglądają okładki zgromadzonych w klasie książek. Analizują zawarte w nich informacje. Potem dzieci wspólnie projektują okładkę klasowej książki kucharskiej, zastanawiają się nad ilustracją oraz ciekawym tytułem. Następnie tworzą pierwszy wpis, np. odtwarzają z pamięci przepis na jesienną surówkę.

Czy kubki są tylko w kuchni, czyli dlaczego odczuwamy smaki?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- rozpoznaje i nazywa cztery podstawowe smaki;
- wskazuje przykłady produktów/substancji o gorzkim, słodkim, słonym i kwaśnym smaku;
- nazywa smaki poszczególnych produktów składających się na jego drugie śniadanie;
- wyszukuje w tekście informacje na temat smaku umami;
- wie, co to są kubki smakowe, i rozumie ich rolę w odczuwaniu smaków;
- próbuje zrozumieć znaczenie powiedzeń zawierających nazwy smaków;
- stosuje zasady nakrywania do stołu oraz właściwego zachowania się przy stole.

AKTYWNOŚCI UCZNIWA

- próbujemy różnych napojów i nazywamy ich smak;
- robimy listę produktów/substancji mających słodki, gorzki, kwaśny i słony smak;
- sprawdzamy smaki produktów składających się na nasze drugie śniadanie;
- dowiadujemy się, co to jest smak umami;
- łączymy powiedzenia z ich znaczeniem;
- planujemy wspólny posiłek.

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

CZY KUBKI SĄ TYLKO W KUCHNI?

Nauczyciel zapisuje powyższe pytanie na tablicy, ale nie prosi uczniów, aby na nie odpowiadali. Pytanie ma jedynie wzbudzić u dzieci ciekawość tematyką lekcji, zmobilizować je do aktywności.

SMAKOWE EKSPERYMENTY (podręcznik, polecenie 1, s. 8)

Uczniowie losują kartki z zapisanymi na nich nazwami różnych produktów/substancji i dobierają się w pary na zasadzie ich podobieństwa lub związanych z nimi skojarzeń, np.: sól – pieprz, chleb – bułka, kawa – herbata. Każde dziecko otrzymuje od nauczyciela cztery jednorazowe kubeczki wypełnione do połowy przegotowaną ciepłą wodą. Następnie uczeń – zgodnie z instrukcją zamieszczoną w podręczniku – miesza w pierwszym kubeczku wodę z cukrem, drugim kubku wodę z kawą zbożową, w trzecim naczyniu wodę z solą, a w czwartym pojemniku wodę z sokiem z cytryny. Dzieci podpisują każdy z kubków, np. cukier, kawa zbożowa, sól, cytryna. Jedna osoba z pary zasłania oczy, próbuje każdego płynu i stara się nazwać jego smak (słodki, gorzki, słony, kwaśny). Koleżanka/kolega sprawdza poprawność wskazań. Potem druga osoba z pary odgaduje smak przygotowanych płynów.

ZNAWCY SMAKÓW

Uczniowie w parach tworzą listę produktów/substancji, które mają gorzki, słodki, słony lub kwaśny smak. Rysują ta-

Dlaczego odczuwamy smaki?

1. Pobawcie się w rozpoznawanie smaków.

- Przygotujcie cztery szklanki wypełnione do połowy przegotowaną ciepłą wodą. Do pierwszej nasypcie łyżeczkę cukru, do drugiej – łyżeczkę rozpuszczalnej kawy zbożowej, do trzeciej – łyżeczkę soli. Do czwartej wlejcie łyżeczkę soku z cytryny. Zamieszajcie płyn w każdej szklance.

- Zasłońcie oczy i spróbujcie płynów. Jaki smak ma każdy z nich? Nazwijcie je.

gorzki słodki słony kwaśny

2. Zastanówcie się, jakie produkty mają smak łatwy do odróżnienia i nazwania. Jakie znacie produkty, których smak jest pomieszany, na przykład słodko-kwaśny, słono-kwaśny, słodko-gorzki?

8 DLACZEGO ODCZUWAMY SMAKI?

CHCIECIE WIEDZIEĆ WIĘCEJ?

Japońscy uczeni wyodrębnili jeszcze inny rodzaj smaku. Został on nazwany **umami**. Japońskie słowo umami można tłumaczyć jako: smakowity, bogaty. Wiele produktów ma smak umami, na przykład te przedstawione na zdjęciach.

3. W jamie ustnej i na języku znajdują się kubki smakowe, dzięki którym odczuwamy różne smaki. Zobaczcie, na przykład w internecie, jak wygląda w powiększeniu kubek smakowy.

4. Sprawdźcie, jak węch wpływa na odczuwanie smaków.

Przygotujcie różne produkty, na przykład jabłko, kalarepę, marchew, cebulę, ogórek. Zetrzyjcie je na tarce z drobnymi otworami. W parach pobawcie się w zgadywanie, co jecie. Podczas próbowania zatkać nos. Możecie też zamknąć oczy, żeby nie widzieć produktów. Za każdym razem wypłuczcie usta wodą.

- Czy łatwo było wam odróżnić smaki? Zastanówcie się, dlaczego.
- Przypomnijcie sobie, jak odczuwać smaki, kiedy macie katar.

9

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 2. Część 1B, s. 8–9

KARTY PRACY:

karta pracy nr 12

Powiedzenie	Znaczenie powiedzenia
„Amator kwaśnych jabłek”	Osoba o nietypowych upodobaniach.
„Kwaśna mina”	Wyrażenie smutku, przygnębienia.
„Płakać gorzkimi łzami”	Znać jaką przykłą, niepowodzenie.
„Pocłóć gorzką pigułkę”	Zmiana przyzwyczajenia, nawyków, wyzwanie.
„Zapłacić słoną cenę”	Naszyjający się na łatwy wyzwanie, który ma być trudny.
„Robić do kogoś słodkie oczy”	Zapłacić wysoką cenę.
„Słodka zemsta”	Przekleństwo, rozprawienie.

ZASOBY:

SCHOLARIS: **ĆWICZENIA INTERAKTYWNE „A TO CI DOPIERO! URZĄDZAMY PRZYJĘCIE”**
SCHOLARIS: **ZMYŚL SMAKU I WĘCHU**

belę i wpisują do niej swoje propozycje. Po wykonaniu zadania dzieci odczytują kolejno po jednym przykładzie produktu/substancji o danym smaku.

SMAK UMAMI

Dzieci czytają informacje dotyczące smaku umami (podręcznik, s. 9). Po czym rozmawiają w grupach na temat przeczytanego tekstu. Uczniowie uzupełniają swoje tabele smaków o smak umami. Następnie szukają w internecie przykładów produktów/substancji, które są mają smak umami. Zapisują je w swoich tabelach.

SMAKI UKRYTE W DRUGIM ŚNIADANIU

Uczniowie sięgają do swoich pojemników z drugim śniadaniem. Próbuje osobno każdego produktu i starają się określić, jaki mają smak (np. pomidor – smak umami).

DLACZEGO ODCZUWAMY SMAKI?

Uczniowie zastanawiają się w parach, co wpływa na odczuwanie smaków. Potem pary łączą się w czteroosobowe grupy i dzieci wspólnie starają się znaleźć odpowiedź na to pytanie. Po czym przedstawiciele grup prezentują swoje pomysły na forum klasy. Nauczyciel uzupełnia wypowiedzi uczniów, opowiadając krótko o roli kubków smakowych rozmieszczonych w jamie ustnej i na języku.

ĆWICZENIA JĘZYKOWE

Uczniowie próbują wyjaśnić znaczenie powiedzeń: „amator kwaśnych jabłek”, „kwaśna mina”, „płakać gorzkimi łzami”, „przełknąć gorzką pigułkę”, „zapłacić słoną cenę”, „robić do kogoś słodkie oczy”, „słodka zemsta” (karta pracy nr 12).

ZAPRASZAMY DO STOŁU!

- Uczniowie wspólnie szukają pomysłu na potrawę, która będzie łączyła ze sobą dwa smaki (słodki i kwaśny, słony i kwaśny).
- Dzieci tworzą gieldę pomysłów.
- Uczniowie wybierają potrawę poprzez głosowanie.
- Dzieci wspólnie zastanawiają się nad listą potrzebnych składników.
- Dzieci rozdzielają między sobą składniki do kupienia.
- Uczniowie omawiają zasady nakrywania i podawania do stołu oraz właściwego zachowania się przy stole. W dniu wyznaczonym przez nauczyciela mogą wspólnie przygotować potrawę.

ZADANIE DOMOWE

Na zakończenie zajęć prowadzący może zadać dzieciom pracę domową: Poproście rodziców o podanie przepisu na wasze ulubione danie. Zróbcie listę składników potrzebnych do jego wykonania. Nie zapisujcie jednak nazwy potrawy. Będzie to zagadka dla waszych koleżanek i kolegów.

Kulinarne podróże po Polsce

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- wypowiada się na temat swoich ulubionych potraw;
- bierze udział w zabawach językowych, wymyślając nowe nazwy znanych potraw;
- czyta tekst i wyszukuje w nim potrzebne informacje;
- wskazuje na mapie miejsca pochodzenia wybranych potraw;
- określa główne kierunki świata;
- poszerza zasób słownictwa i struktur składniowych;
- rozumie potrzebę zdrowego odżywiania się;
- układa treść ulotki reklamowej;
- projektuje ulotkę reklamową w programie graficznym Paint.

AKTYWNOŚCI UCZNIWA

- rozmawiamy o swoich ulubionych potrawach;
- gramy w memory, które samodzielnie przygotowujemy;
- wyszukujemy w tekście wiadomości na temat tradycyjnych polskich potraw;
- nazywamy kierunki świata;
- układamy jadłospis na jeden dzień;
- tworzymy ulotkę reklamową.

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

MOJĄ ULUBIONĄ POTRAWĄ JEST...

Dzieci ustawiają się w kręgu. Nauczyciel wyznacza osobę, która rozpocznie zabawę. Ta osoba wymienia nazwę swojej ulubionej potrawy. Następnie rzuca piłkę do wybranego przez siebie dziecka, które ma takie samo zadanie. Zabawa trwa dotąd, aż wszyscy uczniowie przedstawią swoje ulubione dania. Na koniec dzieci, pracując pod kierunkiem nauczyciela, mogą ułożyć listę najbardziej lubianych dań w klasie.

KULINARNE BINGO

Dzieci grają w bingo. Uzupełniają kartę pracy, sprawdzając umiejętności i upodobania kulinarne swoich koleżanek i kolegów (karta pracy nr 13).

ZABAWA „JAKĄ POTRAWĘ MOŻNA PRZYGOTOWAĆ Z TYCH PRODUKTÓW?”

Zabawa nawiązuje do zadania domowego przedstawionego w poradniku (s. 9). Uczniowie odczytują listę składników potrzebnych do zrobienia ich ulubionej potrawy. Zadaniem zespołu klasowego jest odgadnięcie nazwy dania. Po czym dzieci wspólnie wymyślają nowe nazwy dla tych potraw.

KULINARNE PODRÓŻE PO POLSCE

Uczniowie w grupach czytają tekst *Kulinarne podróże po Polsce* (podręcznik, s. 10–11). Następnie mają za zadanie odnaleźć na mapie Polski miejsca (miasta i regiony), o których jest mowa w w opowiadaniu. Po czym nauczyciel rozdaje każde-

Kulinarne podróże po Polsce

W czasie wędrowek po Polsce można skosztować wielu tradycyjnych potraw i wypieków. Na przykład na **Podhalu** znana jest kwaśnica, czyli zupa z kiszzonej kapusty i mięsa. **Podlasie** to kraina sękacza. Piecze się go, polewając ciastem wolno obracający się walek. W **Wielkopolsce** można zjeść pyry z gzikami, czyli ziemniaki z twarogiem. Tradycyjny niedzielny obiad na **Śląsku** to rosół, kluski z dziurką, rolada z mięsa i modra, czyli czerwona kapusta. Na **Lubelszczyźnie** poczęstują nas cebularzem, czyli okrągłym plackiem z cebulą i makiem, lub pożywnym gulaszem z ogórkami kiszonymi, zwanym forszmakiem. Na **Pomorzu** zjemy na przykład zupę rybną lub jajecznicę z węgorem.

sękacz

rogale świętomarcińskie

Dawno temu w **Poznaniu** zastanawiano się, jak uczcić Świętego Marcina, który pomagał ubogim. Jeden z cukierników postanowił upiec rogale i rozdać je biednym. Rogale wypieka się do dziś. Ich nadzienie składa się z białego maku, orzechów, rodzynków, owoców w cukrze i aromatu migdałowego.

górskie oscypki

Oscypki to sery z owczego mleka. Zgodnie z tradycją przygotowuje się je tak: masę serową odciska się w rzeźbionych artystycznie formach, moczy w słonej wodzie, a potem wędzi.

obwarzanki krakowskie

W **Krakowie** wypieka się obwarzanki. Robi się je z ciasta drożdżowego. Mają kształt pierścienia. Posypuje się je makiem, solą lub sezamem. Obwarzanki wypiekane są od setek lat.

toruńskie pierniki

Toruń słynie z pierników. Można tu nie tylko zjeść smaczne pierniki, ale też zwiedzić Muzeum Piernika i pobawić się w Piernikowym Miasteczku. Z toruńskimi piernikami wiąże się wiele legend.

- Ułóżcie pytania na podstawie przeczytanych tekstów. Zadajcie te pytania koleżance lub koledze. Odpowiedzi na nie powinny znajdować się w tekstach.
- Dowiedźcie się, jakie potrawy są typowe dla regionu, w którym mieszkacie.
- Znajdźcie na mapie Polski miejsca, o których jest mowa w tekstach.

10

KULINARNE PODRÓŻE PO POLSCE

11

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 2. Część 1B, s. 10–11

KARTY PRACY:

karta pracy nr 13

mu zespołowi po 16 małych kartek. Dzieci zapisują na nich nazwy regionów lub miast wymienionych w tekście oraz nazwy potraw typowych dla danego miejsca (mogą wykonać rysunki potraw). W ten sposób tworzą zestaw kart potrzebnych do gry memory. W ten sposób uczniowie grają w swoich grupach.

WYŚCIGI ZE SMAKIEM

Nauczyciel przygotowuje dużą mapę Polski. Wieszka ją na korytarzu lub w sali gimnastycznej. Uczniowie, podzieleni na grupy, ustawiają się w sporej odległości od mapy. Każdy zespół ma kartki z zapisanymi nazwami potraw, o których jest mowa w tekście *Kulinarne podróże po Polsce*. Prowadzący wymienia kolejno te nazwy. Grupa, której przedstawiciel jako pierwszy dobiegnie do mapy i przyklei etykietę we właściwym miejscu, otrzymuje punkt. Wygrywa zespół, który zdobędzie najwięcej punktów.

JAK ZDOBYĆ INFORMACJĘ?

Dzieci tworzą listę potraw charakterystycznych dla regionu, w którym mieszkają. Aby dowiedzieć się więcej na ten temat, mogą korzystać z informacji zamieszczonych w internecie lub przeprowadzić podczas lekcji wywiad z kucharką szkolną albo np. babcią czy rodzicem jednego z uczniów. Rozmowę mogą nagrać na dyktafon. Najważniejsze informacje zdobyte podczas wywiadu uczniowie zapisują w zeszytach.

Jak przeprowadzić wywiad?

Uczniowie zastanawiają się nad sposobem przeprowadzenia wywiadu z zaproszonym gościem. Tworzą listę zasad, których powinni przestrzegać w czasie rozmowy, np.:

- Zwracaj się uprzejmie do osoby, z którą przeprowadzasz wywiad.
- Nie odbiegaj od tematu wywiadu.
- Przygotuj wcześniej listę pytań, które wykażą, że jesteś zainteresowana/zainteresowany tematyką.
- Słuchaj uważnie swojego rozmówcy. Pytając, nawiązuj do jego poprzednich wypowiedzi. Nie musisz zadawać pytań z listy po kolei.
- Na koniec podziękuj za rozmowę.

SMAKOWITY SZLAK

Dzieci w grupach tworzą listę potraw typowych dla różnych części świata. Przygotowują etykiety z nazwą każdej z nich i umieszczają je we właściwym miejscu na mapie świata.

Przykłady: buritto – Meksyk; gulasz – Węgry; hamburger – Stany Zjednoczone; kebab – Turcja; pierogi – Polska; pizza, spaghetti – Włochy; sushi – Japonia; tortilla – Hiszpania; żabie udka – Francja.

Uczniowie wybierają jedną potrawę i planują podróż do kraju, z którego pochodzi, np.: „Chciałabym/chciałbym zjeść gulasz. Pojedziemy z rodzicami na Węgry. Wybierzemy się tam samochodem. Będziemy się kierować na południe”.

ZABAWY JĘZYKOWE

Uczniowie gromadzą w grupach wyrazy i wyrażenia, które są określeniami dań: „pyszne”, „wymienite”, „smaczne”, „wyborne”, „palce lizać”, „rozkosz dla podniebienia”.

PRZYGOTOWUJEMY ULOTKĘ REKLAMUJĄCĄ RESTAURACJĘ

Nauczyciel prosi uczniów, aby wyobrazili sobie, że otwierają własną restaurację. Zadaniem dzieci jest przygotowanie w grupach ulotki reklamującej to nowo powstałe miejsce. Prowadzący, wykorzystując metodę burzy mózgów, ustala z uczniami, jakie informacje znajdują się na ulotce:

- nazwa restauracji, adres;
- potrawy, które są specjalnością restauracji;
- ceny dań;
- rysunki lub zdjęcia przedstawiające niektóre dania.

Po wykonaniu ulotki uczniowie prezentują swoje prace. Udzielają sobie informacji zwrotnej (np. wykorzystując metodę „Dwie gwiazdy, jedno życzenie” lub „Dobrze, że..., ale następnym razem...”).

Legenda o toruńskich piernikach

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- czyta cicho ze zrozumieniem tekst *Legenda o toruńskich piernikach*;
- opisuje, co widzi na ilustracji, przedstawiając treść legendy i zachowując chronologię wydarzeń;
- opowiada własnymi słowami treść legendy;
- aktywnie uczestniczy w zabawie parateatralnej „Jak wybrnąć z trudnej sytuacji?”;
- szuka toruńskich legend w różnych źródłach;
- wyjaśnia, co to jest legenda;
- wymyśla i zapisuje przepis kulinarny, pamiętając o zapisaniu składników, ich proporcji i sposobu wykonania;
- wskazuje Toruń na mapie.

AKTYWNOŚCI UCZNIWA

- czytamy *Legendę o toruńskich piernikach*;
- opowiadamy własnymi słowami treść *Legendy o toruńskich piernikach*, pamiętając o chronologii wydarzeń;
- współpracujemy przy szukaniu rozwiązania, jak poradzić sobie w różnych trudnych sytuacjach;
- szukamy i poznajemy różne toruńskie legendy;
- wyjaśniamy, co to jest legenda;
- zapisujemy nasz własny przepis kulinarny na legendarne ciastko;
- korzystamy z mapy, aby dowiedzieć się, gdzie leży Toruń.

Legenda o toruńskich piernikach

Od dawna Toruń słynął ze smacznych pierników. Wypiekało je wielu mistrzów piekarskich. Jeden z nich, skromny i pracowity, robił wyjątkowo pomysłowe pierniki i dzielił się nimi z ubogimi. Po śmierci żony w piekarni pomagała mu córka Katarzynka. Ojciec kochał ją z całego serca.

Kiedy zachorował, Katarzynka postanowiła sama upiec pierniki. Niestety foremki, których używał ojciec, były dla niej za ciężkie. W piekarni znalazła jednak nieduży kubeczek. Z ciasta wykroila nim kółka, ułożyła po sześć i włożyła do pieca.

Po upieczeniu zauważyła, że kółka się zlepily i utworzyły dziwny kształt. Katarzynka się zmartwiła: „Kto kupi takie dziwaczne pierniki?”. Jednak mieszkańcom Torunia spodobał się kształt pierników.

Zastanawiały się przekupki: „Na czym polega ich sekret?”. Jedna powiedziała: „Są tak dobre, jak dobre jest serce Katarzynki”. Żeby nikt nie zapomniał, kto je wymyślił, pierniki nazwano katarzynkami.

1. Opowiedzcie, w jaki sposób powstały katarzynki.
2. Zapiszcie odpowiedź na pytanie: „Jak jedna z przekupek wytłumaczyła sekret katarzynek?”.
3. Dowiedzcie się, co to jest legenda.
4. Przeczytajcie inną legendę o toruńskich piernikach. Opowiedzcie ją.

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 2. Część 1B, s. 12–13

ZASOBY:

SCHOLARIS: [GALERIA MIASTA – TORUŃ](#)

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

Przy okazji realizacji tego tematu warto przypomnieć dzieciom o potrzebie racjonalnego odżywiania się oraz o tym, jak ważne dla zdrowia jest to, co je się każdego dnia. Można zachęcić uczniów, aby zamiast jedzenia słodczy/przekąsek kupionych w sklepie, sami spróbowali upiec słodkie wypieki lub przygotować zdrowe przekąski. Warto, np. ustalić klasową zasadę, że w jednym określonym dniu tygodnia uczniowie jako drugie śniadanie (lub dodatek do niego) będą przyносили jakieś zdrowe produkty (np. orzechy z miodem).

CZYTANIE NA DYWANIE

Uczniowie czytają cicho *Legendę o toruńskich piernikach* (podręcznik, s. 12–13). Przed rozpoczęciem lektury nauczyciel wyznacza czas na czytanie. Może go odmierzać, np. za pomocą klepsydry. Dzieci, kontrolując upływający czas, będą mogły dostosować tempo czytania ze zrozumieniem do swoich możliwości. Warto zaproponować uczniom, aby podczas czytania tekstu zajęli wygodną pozycję (np. siedząc na dywanie lub w innym wybranym miejscu klasy). Takie działanie wpłynie na to, że czytanie będzie się kojarzyć dzieciom z czymś przyjemnym.

Uwaga: Ze względu na różny poziom umiejętności czytania tekstu ze zrozumieniem przez uczniów warto, aby po cichej lekturze dzieci nauczyciel przeczytał jeszcze raz głośno tekst legendy, zwracając uwagę na właściwą intonację i znaki interpunkcyjne.

GDYBYŚMY MIELI ZNIKAJĄCE LITERY...

Uczniowie w parach opowiadają sobie poznaną legendę o toruńskich piernikach, starając się przekazać jak najwięcej szczegółów i zachować chronologię zdarzeń. Zadanie polega na tym, aby dzieci opowiadały legendę tylko na podstawie analizy ilustracji, traktując tekst legendy jakby „zniknął” ze stron podręcznika.

KŁOPOTY KATARZYŃKI

Nauczyciel inicjuje burzę mózgow, prosząc dzieci o odpowiedź na pytanie: Jakie kłopoty miała Katarzynka. Uczniowie zapisują odpowiedzi na tablicy albo na arkuszu papieru. Następnie wspólnie wymyślają i zapisują pomysły na rozwiązanie tego kłopotu/problemu na podstawie informacji zawartych w tekście legendy lub podając swoje własne pomysły. Warto zachęcić dzieci, by swoje pomysły notowały np. w formie mapy mentalnej (np. w kółkach czy w chmurkach) i za pomocą strzałek łączyły dany kłopot z jego rozwiązaniem. Taki uproszczony zapis może być podstawą do rozwijania umiejętności szybkiego i syntetycznego notowania w przyszłości.

KATARZYŃKA RADZI, JAK WYBRNĄĆ Z TRUDNEJ SYTUACJI...

Uczniowie pracują w kilkuosobowych zespołach. Przedstawiciel każdej grupy losuje karteczkę, na której jest opisana trudna/kłopotliwa sytuacja. Zadaniem zespołów jest przy-

gotowanie scenki przedstawiającej rady, jakie mogłyby udzielić Katarzynka, bohaterka toruńskiej legendy w problematycznych okolicznościach. Oto kilka przykładów trudnych/kłopotliwych sytuacji, z którymi uczniowie będą musieli się zmierzyć:

- Wyobraźcie sobie, że pokłóciliście się z przyjaciółką/przyjacielem z klasy. Obie/obaj/oboje jesteście trochę na siebie obrażeni, ale chcecie się pogodzić. Wymyślcie, w jaki sposób można pogodzić się po takiej kłótni. Jakiej rady w tej sytuacji mogłyby udzielić Katarzynka?
- Wyobraźcie sobie, że pożyczycie od koleżanki/kolegi z klasy album o zwierzętach i przypadkiem wylalście na niego sok. Co można zrobić w takiej sytuacji, aby naprawić szkodę? Jakiej rady w tej sytuacji mogłyby udzielić Katarzynka?
- Wyobraźcie sobie, że ktoś powiedział o was coś niemiłego. Jest wam przykro z tego powodu, ale chcecie jak najszybciej wyjaśnić tę sytuację. Co i w jaki sposób można powiedzieć osobie, która was obraziła, ale której wy nie chcecie urazić? Jakiej rady mogłyby w tej sytuacji udzielić Katarzynka?

NA TROPIE TORUŃSKICH LEGEND

Uczniowie w trzyosobowych zespołach z pomocą nauczyciela szukają w internecie i/lub w szkolnej bibliotece innych – niż historia opisana w podręczniku – toruńskich legend. Dzieci mogą je wydrukować. Następnie zapoznają się tek-

stami, a potem opowiadają je innym uczniom w klasie. Dzieci próbują też odpowiedzieć na pytanie: Czym różni się legenda od bajki?

PRZEPIS NA CIASTO LEGENDĘ

Uczniowie na podstawie własnych doświadczeń i pomysłów rozmawiają o tym, co to znaczy, że coś lub ktoś stał się legendą. Nauczyciel proponuje, aby uczniowie wymyślili i samodzielnie zapisali przepis na ciasto legendę, czyli taki wypiek, który mógłby stać się równie popularny jak toruńskie katarzynki.

PALCEM PO MAPIE. CO ROBI NA MAPIE LEGENDA?

Uczniowie odnajdują miasto Toruń na mapie Polski. Nauczyciel może zwrócić uwagę dzieci na legendę zapisaną na mapie. Uczniowie przypominają, czym jest taka legenda i jakie pełni funkcje, próbują odnaleźć na mapie oznaczenia zapisane w legendzie (np. niziny, góry, rzeki).

Czy wielu może zrobić więcej niż jeden?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- poszukuje kreatywnych rozwiązań;
- układa i zapisuje instrukcję wykonania pacynki;
- uczestniczy w zabawie teatralnej, wykorzystując samodzielnie zrobioną pacynkę;
- wskazuje na ilustracjach różnice, potrafi wymienić obiekty pojedyncze oraz te, których jest więcej niż jeden;
- samodzielnie odkrywa regułę ortograficzną dotyczącą pisowni wyrazów z „ó” wymiennym, podaje własne przykłady;
- pisze, przestrzegając zasad kaligrafii i dbając o poprawność ortograficzną;
- wskazuje zalety pracy grupowej i indywidualnej;
- pisze krótkie opowiadanie zawierające podane wyrazy;
- bierze udział w zabawach sportowych.

AKTYWNOŚCI UCZNIÓW

- robimy pacynki;
- przygotowujemy przedstawienie lalkowe;
- znajdujemy na ilustracjach różnice;
- odkrywamy regułę dotyczącą pisowni wyrazów z „ó”;
- układamy opowiadanie, wykorzystując zgromadzone wyrazy;
- bierzemy udział w grach zespołowych.

1. Przyjrzyjcie się ilustracjom. Opowiedzcie, czym się różnią. Zwróćcie uwagę na liczbę osób, zwierząt, roślin i rzeczy na obu ilustracjach.

2. Wybierzcie kilka szczegółów, którymi różnią się te ilustracje. Zapiszcie w zeszytach według wzoru.

jeden kot – dwa koty
jedna beczka – dwie beczki

Zaułek słówek

3. Przepiszcie zdanie, zmieniając liczbę przedmiotów.

Katarzyna zjadła jedno jajko, jeden pierniczek i wypita jedną szklankę mleka.

4. Dobierzcie w pary wyrazy według wzoru: **łódź – łodzie**. Zastanówcie się, w jaki sposób może wam to pomóc zapamiętać poprawną pisownię wyrazów.

łódź zawody wieczór miód łód
zbiory ogród pokój zbiór ogrody
zawód wieczory pokoje lody łodzie miody

5. Odegrajcie scenki, w których przedstawicie zachowanie przekupek zachwalających swoje towary.

14 ZAULEK SŁÓWEK – JEDEN KOT, DWA KOTY 15

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

ZAWSZE W PARZE

Uczniowie pracują w grupach. Tworzą listę rzeczy, które występują parami (np. ręce, nogi, uszy, oczy, skarpety, rękawiczki, narty, łyżwy, rolki, sznurówki, papużki nierozłączki). Wszystkie zespoły stają na jednym końcu sali gimnastycznej. Przedstawiciele każdej grupy wypowiadają kolejno jedno słowo z listy. Jeśli przedstawia prawidłowy przykład, przesuwa się o jeden krok w kierunku linii mety znajdującej się na środku sali. Dzieci muszą być uważne, aby nie powtórzyć pomysłów pozostałych grup. Jeśli tak się zdarzy, cofają się o krok. Gdy grupa nie ma pomysłu, stoi w miejscu. Wygrywa zespół, który jako pierwszy dotrze do mety.

PACYNKA Z RĘKAWICZKI

Dzieci pracują w grupach, wymieniając pomysły na nietypowe wykorzystanie skarpet i rękawiczek. Potem dzieci tworzą rysunek ukazujący przykładowe zastosowanie skarpet lub rękawiczek. Zapisują instrukcję wykonania czegoś nietypowego, np.: Przygotuj jednopalczystą rękawiczkę. Wybierz dwa jednakowe guziki, przyszyj je na środku rękawiczki. W ten sposób powstaną oczy. Z włóczki (sznurka) zrób włosy i przyszyj je nad guzikami (oczami). Nauczyciel powinien zgromadzić potrzebne materiały przed lekcją, a po wykonaniu pacynki z uczniami pozwolić im na twórcze zabawy z wykorzystaniem lalek.

CZYM RÓŻNIĄ SIĘ RYSUNKI? (podręcznik, polecenie 1, s. 14).

Uczniowie oglądają ilustracje w podręczniku (s. 14–15). Potem dzieci wskazują szczegóły, którymi różnią się oba rysunki. Przeliczą liczbę znalezionych różnic. Porównują ją z wynikami innych osób z klasy.

CO SIĘ ZMieniŁO?

Dzieci gromadzą na dywanie różną liczbę przedmiotów, np. trzy piórniki, dwa misie, jedną linijkę. Obserwują uważnie zebrane rzeczy. Jedna osoba wychodzi z klasy, a pozostałe zmieniają liczbę przedmiotów – teraz na dywanie leżą, np. dwa piórniki, trzy misie, jedna linijka. Dzieci zapraszają osobę, która wyszła, a ta odgaduje różnice.

NASZE OPOWIEŚCI

Nauczyciel gromadzi w klasie różne zdjęcia/ilustracje. Na każdym/każdej z nich obiekty występują pojedynczo lub jest ich więcej. Uczniowie w grupach wybierają po pięć zdjęć/ilustracji. Wcześniej jednak muszą zdecydować, czy będą wskazywali zdjęcia/ilustracje z jednym elementem, czy te z ich większą liczbą. Potem dzieci wymyślają opowiadanie, układając na stolach zdjęcia zgodnie z kolejnością wydarzeń. Uczniowie zapisują swoje opowiadania na dużych kartkach, a następnie przyklejają do nich wybrane wcześniej zdjęcia/ilustracje. W ten sposób w klasie powstają opowiadania zapisane w liczbie pojedynczej i mnogiej. Przedstawi-

ciele grup prezentują przygotowane opowieści. Grupy wymieniają się swoimi pracami. Zadaniem każdej z nich jest przekształcenie otrzymanego opowiadania w taki sposób, aby zmieniła się liczba występujących obiektów (z liczby pojedynczej na mnogą, z liczby mnogiej na pojedynczą). Uczniowie muszą zwrócić uwagę, że zmiana liczby obiektów wpływa na zmianę formy czasowników i przymiotników.

ORTOGRAFIA – TO TAKIE PROSTE!

(podręcznik, polecenie 4, s. 15)

Uczniowie łączą w pary wyrazy zamieszczone w podręczniku. Analizują je oraz samodzielnie próbują ustalić zasadę zapisu wyrazów z „ó” wymiennym. Potem dzieci próbują wskazać inne przykłady wyrazów zachowujących wskazaną regułę pisowni.

Nauczyciel może umieścić – w rozsypce – na tablicy kartki z innymi parami wyrazów zawierającymi „ó” wymienne (np. wrócić – wracać, skrócić – skracać, siódmy – siedem, piórko – pierze). Dzieci łączą te wyrazy w pary. Analizują zapisy i je wyjaśniają. Nauczyciel może nauczyć uczniów krótkiej rymowanki ułatwiającej zapamiętanie reguły ortograficznej wyjaśniającej pisownię wyrazów z „ó” wymiennym. „Ó” zawsze pisać trzeba, gdy na „o” się wymienia. Czasami zdarzyć się może, że wymiana „ó” na „e” pomoże. Gdy pomysłów ci już brak, spróbuj „ó” zamienić w „a”. Uczniowie poszukują innych przykładów potwierdzających regułę zapisu wyrazów z „ó” wymiennym.

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 2. Część 1B, s. 14–15

KARTY PRACY:

karta pracy nr 14

LITERATURA:

Kopik A., Zatorska M., *Wielorakie podróże – edukacja dla dziecka*, (2010), Kielce: Europejska Agencja Rozwoju.

Dzieci samodzielnie wykonują zadania z **karty pracy nr 14**.

W GRUPIE SIŁA

Uczniowie zastanawiają się nad odpowiedzią na pytania zapisane przez nauczyciela na tablicy:

- Jakie działania lubisz wykonywać sama/sam?
- Jakie działania lubisz wykonywać w grupie?

Dzieci zapisują swoje propozycje na karteczkach samoprzylepnych. Przyczepiają je we właściwych miejscach, szeregując promyczkowo. Wspólnie analizują powstały obraz. Następnie uczniowie próbują wyjaśnić powiedzenie „w grupie siła”, szukając przykładów potwierdzających prawdziwość tego stwierdzenia. Nauczyciel może zadać dzieciom pytania pomocnicze: Co łatwiej zrobić w grupie? Dlaczego grupa daje siłę? Czy grupa stanowi jedynie wsparcie fizyczne? Uzasadnij swoją opinię.

KREATYWNE PISANIE

Półowa uczniów wycina z gazet rzeczowniki występujące w liczbie pojedynczej, pozostałe dzieci wycinają rzeczowniki w liczbie mnogiej. Uczniowie, pracując w grupach i wykorzystując wycięte wyrazy, układają opowiadania. Dzieci muszą pamiętać, że obiekty pojawiające się w ich historiach występują tylko w liczbie pojedynczej albo tylko w liczbie mnogiej. Na zakończenie uczniowie prezentują swoje prace na forum klasy.

Czego można się nauczyć od przyrody?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- czyta z podziałem na role tekst *Warto słuchać przyrody*;
- stosuje odpowiednią intonację, zwraca uwagę na znaki interpunkcyjne;
- określa i nazywa emocje i uczucia bohaterów opowiadania;
- określa, kto jest bohaterem opowiadania;
- prowadzi obserwacje przyrodnicze i formułuje wnioski;
- układa treść listu i zapisuje list do opadającego liścia;
- tworzy z rówieśnikami plakat wyjaśniający, dlaczego liście spadają z drzew.

AKTYWNOŚCI UCZNIÓW

- czytamy opowiadanie z podziałem na role;
- czytając, zwracamy uwagę na znaki interpunkcyjne;
- dzielimy się naszymi wrażeniami na temat opowiadania;
- nazywamy emocje, które mogły odczuwać dzieci i liście z opowiadania;
- wyjaśniamy, kim jest bohater opowiadania;
- obserwujemy drzewa w naszej okolicy i rozmawiamy o tym, jakie zmiany zachodzą w ich wyglądzie jesienią;
- wymyślamy i piszemy list do opadającego liścia;
- wykonujemy plakat wyjaśniający, dlaczego liście spadają z drzew.

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

WYOBRAŹ SOBIE WIELKIEGO SŁONIA Z KOKARDĄ NA OGONIE...

Jest to ćwiczenie socjoterapeutyczne, przydatne w oswojaniu uczniów z ich lękami i strachem oraz uczące je rozmawiać na te tematy.

Dzieci siedzą w kole, jedno z nich trzyma maskotkę, np. misia. Nauczyciel proponuje uczniom, aby wyobrazili sobie, że ten miś się czegoś boi, a strach jest jak słoń. Każdy z uczniów, który chce wziąć udział w ćwiczeniu, kolejno bierze misia i mówi, czego ten zwierzak się boi (zazwyczaj uczniowie przywołują to, co w nich samych wywołuje lęk, np. burza, ciemność, głośne dźwięki). Następnie prowadzący prosi, aby „miś” wyobrazil sobie, że ten strach/lęk to duży słoń, który siedzi w jego głowie i rozpycha się na wszystkie strony. Szansą pokonania słonia (lęku) jest wyobrazenie sobie czegoś zabawnego. Uczeń trzymający misia proponuje, co zrobić z lękiem w głowie zwierzaka (nauczyciel może pomagać dzieciom).

Przykład: Zawijujemy słoniowi kokardę na ogonie i prosimy, aby tańczył na jednej nodze. Każdy z uczestników biorących aktywny udział w ćwiczeniu może zaproponować swój pomysł.

Uwaga: Warto zachęcić uczniów, którzy nie zechcą wziąć udziału w ćwiczeniu, aby uważnie słuchali wypowiedzi innych.

Elżbieta Zubrzycka

Warto słuchać przyrody

– Mam! Leżą tu, i tu, i tu! – wołał Olek, zbierając brązowe, błyszczące kasztany.
– Ja też mam ich już pełne kieszonki. Zobacz, jakie znalazłam piękne kolorowe liście – odpowiedziała Hania. – Zasuszymy je albo zrobimy z nich bukiety do dekoracji stołu.
Po chwili zmęczone dzieci usiadły na ławeczce pod wielkim drzewem. Mileczały, a promienie jesiennego słońca ogrzewały je i usypiały.
– Babie lato – powiedziała Hania do siebie.
Nad głowami dzieci lekki wiatr poruszał liście, które szumiały, jakby rozmawiały ze sobą.

– Boję się, że niedługo spadnę – powiedział cichutko jeden z nich.
– Czego się boisz, Jasiu? – zapytał drugi.
– Nie wiem, co się ze mną potem stanie.
– Pomyśl, Jasiu, w twoim życiu ciągle coś się zmienia – powiedział spokojny głos. – Kiedyś byłeś pączkiem i nie bałeś się rozwinąć w listek. Potem byłeś malutki i nie bałeś się urosnąć w wielki liść. Nie martwiłeś się, że zimna wiosna zamienia się w gorące lato. Podobają ci się zmiany pogody: raz leje deszcz, raz świeci słońce. Nie przeszkadzało ci, że cichy wietrzyk delikatnie tobą porusza, a już za chwilę szarpie cię wicher.
– To prawda, podobało mi się też, kiedy jesienią zmieniłem kolory i z zielonego stałem się żółty, czerwony i pomarańczowy.
– Czemu teraz miałbyś się bać spaść? To tylko jeszcze jedna zmiana.
– Jedyne, co w życiu pewne, to zmiana – wtrącił się jakiś nowy, cięszy głos.

– I jeszcze coś. Jesteś częścią życia tego pięknego, silnego drzewa. Zasilisz jego korzenie, a na wiosnę wraz z nim będziesz uczestniczyć w rozwoju nowych pączków, kwiatów i liści.
– Aha – powiedział Jaś uspokojony. – To my tak krążymy...

– Słyszałaś to, co ja? – zapytał Olek.
– Myślałam, że mi się śni – odpowiedziała Hania.
Dzieci pobierały kolorowe listki i zamyślane poszły do domu.

na podstawie książki Leo Buscaglii (czytaj: buskali) „Jesień liścia Jasia”

1. O czym rozmawiały jesiennie liście? Odszukajcie odpowiedni fragment. Przeczytajcie go w parach. Wymyślcie imię dla drugiego listka.
2. Zastanówcie się, jaki inny tytuł mogłoby mieć to opowiadanie.
3. Jak rozumiecie słowa: „Jedyne, co w życiu pewne, to zmiana”?
4. Jeśli zainteresowała was rozmowa jesiennych liści, przeczytajcie książkę „Jesień liścia Jasia”, którą napisał Leo Buscaglia.

16

WARTO SŁUCHAĆ PRZYRODY

17

RUNDA CZYTELNIKÓW

Uczniowie samodzielnie przez minutę lub dwie (warto użyć klepsydry, aby uczniowie mogli obserwować upływający czas) przeglądają/czytają tekst *Warto słuchać przyrody* Elżbiety Zubrzyckiej. Starają się znaleźć jak najwięcej postaci (bohaterów opowiadania) pojawiających się w tekście. Nauczyciel zapisuje odpowiedzi uczniów na tablicy lub w innym widocznym miejscu. Warto przypomnieć uczniom o narratorsze, który też pojawia się w tekście. Następnie uczniowie czytają tekst z podziałem na role. Po przeczytaniu opowiadania rozmawiają na temat ilustracji do tekstu: Co mogą oznaczać kolory na tym wielkim drzewie? (nauczyciel może podpowiedzieć dzieciom, że są to, np. różnorodne emocje, które „odczuwa drzewo”).

EMOCJE NA WADZE

Nauczyciel proponuje, aby uczniowie spróbowali określić, jakie emocje przeżywali bohaterowie opowiadania. Dzieci dobierają się w pary i na podstawie tekstu oraz własnych spostrzeżeń próbują znaleźć jak najwięcej określeń różnych uczuć i emocji. Następnie uczniowie prezentują swoje pomysły na forum klasy, a potem je zapisują.

Rozmowa na temat znaczenia różnorodnych uczuć i emocji

Nauczyciel rysuje na tablicy dużą wagę szalkową (szalki ustawione są w równowadze). Nad jedną z szalek widnieje napis: „uczucia/emocje przyjemne”, nad drugą: „uczucia/

emocje nieprzyjemne”. Uczniowie dzielą wypisane wcześniej uczucia/emocje na przyjemne i nieprzyjemne, zapisując je na odpowiednich szalkach. Po skończonym ćwiczeniu warto zwrócić uczniom uwagę na to, co pokazuje waga, czyli że wszystkie uczucia „ważą tyle samo” – są tak samo ważne.

CO JEST POTRZEBNE W OPOWIADANIU?

Dzieci zapisują nazwy bohaterów opowiadania *Warto słuchać przyrody* na małych karteczkach, a następnie wrzucają je do jednego worka/kapelusza. Jeden z uczniów losuje kolejno karteczki i odczytuje nazwy. Pozostałe dzieci wspólnie weryfikują, czy zapisane propozycje odnoszą się rzeczywiście do bohatera/bohaterów tego opowiadania.

Z WIZYTĄ U DRZEW

Prowadzący zabiera dzieci na spacer po najbliższej okolicy. Uczniowie mają za zadanie zaobserwować, jak wyglądają drzewa. Po czym dzieci, ustalają, na jakim etapie „rozwoju” znajdują się obserwowane drzewa, czy są przed opadnięciem liści czy już po ich opadnięciu. Uczniowie obserwują różnice między gatunkami drzew.

LIST DO LIŚCIA

Na podstawie tekstu *Warto słuchać przyrody*, obserwacji przyrodniczych, ćwiczeń i rozmów uczniowie samodzielnie układają i zapisują list do liścia.

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 2. Część 1B, s. 16–17

ZASOBY:

SCHOLARIS: [SPACER W PARKU](#)

SCHOLARIS: [DRZEWA W LESIE](#)

SCHOLARIS: [WYRAŻAM EMOCJE: LUDZIE I ICH EMOCJE](#)

Przykłady tematów:

- Zapytaj liścia o o jego samopoczucie.
- Wyjaśnij liściowi mechanizm rośnięcia ludzi.

Uwaga: W widocznym miejscu klasy warto umieścić szablon listu, który pomoże uczniom właściwie wykonać zadanie (nagłówek, zwroty grzecznościowe, uwzględnienie miejscowości i daty, pożegnanie itp.). Chętne dzieci mogą zaprezentować swój list na forum klasy.

CO TO MOŻE ZNACZYĆ?

Nauczyciel zwraca uczniom uwagę na fragment tekstu, w którym jeden z bohaterów mówi, że jedyne, co w życiu jest pewne, to zmiana. Dzieci wspólnie próbują wytłumaczyć to zdanie, podają własne skojarzenia i pomysły, dzielą się spostrzeżeniami na ten temat.

JAK ZMIENIA SIĘ LAS W RÓŻNYCH PORACH ROKU? / JAK ZMIENIAJĄ SIĘ DRZEWA W RÓŻNYCH PORACH ROKU?

Uczniowie pracują w czteroosobowych zespołach. Na podstawie własnych obserwacji przyrodniczych oraz informacji zebranych w czasie zajęć wykonują plakat (np. w formie wykresu na planie koła) ukazujący zmiany w wyglądzie drzewa w różnych porach roku: Jak zmienia się las w ciągu całego roku? lub Jak zmienia się las w poszczególnych porach roku?

Kto i co żyje w naszej pamięci?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- potrafi wyrazić własne zdanie podczas debaty „za i przeciw”;
- czyta tekst opowiadania *Pan Cyryl* Anny Onichimowskiej;
- znajduje w tekście potrzebne informacje;
- pisze rady dla Celiny według podanych kryteriów sukcesu;
- wskazuje cechy dobrego sąsiada;
- dokonuje autorefleksji na temat swojej postawy wobec sąsiadów, ludzi starszych;
- nazywa swoje emocje po zakończonej lekcji;
- opowiada o swoich wspomnieniach, odwołując się do różnych zmysłów oraz uczuć.

AKTYWNOŚCI UCZNIĄ

- bierzemy udział w debacie;
- czytamy opowiadanie *Pan Cyryl* i znajdujemy w nim potrzebne informacje;
- piszemy list do bohaterki opowiadania *Pan Cyryl*;
- podajemy cechy dobrego sąsiada i zastanawiamy się nad tym, czy je posiadamy;
- potrafimy nazwać nasze uczucia;
- opowiadamy o swoich miłych wspomnieniach, uwzględniając szczegóły związane z zapachami, kolorami i uczuciami.

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

DEBATA „ZA I PRZECIW”

Nauczyciel proponuje uczniom wymianę poglądów na temat relacji między dziećmi a osobami starszymi.

Problem do dyskusji: Czy dzieci są zawsze szczęściem dla ludzi starszych? Nauczyciel ustala zasady debaty:

- – mówi tylko jedna osoba;
- trzeba słuchać uważnie przedmówców, aby nie powtarzać ich argumentów;
- – nie wolno przekrzykiwać się;
- każdy czeka na swoją kolej;
- trzeba pamiętać, aby prezentowane argumenty były zbieżne z tematem dyskusji;
- – nie wolno przerywać wypowiedzi innym osobom.
- Prowadzący wyłania grupy poprzez losowanie.
- Następuje wybór lidera grupy.
- Nauczyciel daje czas grupom na omówienie ich roli w debacie.
- Każdy zespół gromadzi argumenty, które wykorzysta w czasie wymiany poglądów. Dobrze jest ograniczyć czas, aby zmobilizować dzieci do sprawnego podjęcia działania.
- Następuje wybór obserwatorów oceniających wartość przytaczanych argumentów.
- Obserwatorzy powinni cieszyć się autorytetem w klasie. Powinni również być obiektywni w ocenie argumentów poszczególnych grup.
- Uczniowie zapisują swoje opinie na kartkach. Następnie przyklejają je na planszy „Za” i „Przeciw”. Każda grupa pre-

Anna Onichimowska
Pan Cyryl

Celina z mamą pieką kruche ciastka. Ona wycina foremkami gwiazdki i zwierzątka, a mama wkłada je do piekarnika. Kiedy przestygną, tato próbuje, czy dobre. Właśnie głodzi się po okrągłym brzuszku i przekłada część ciastek do pudełka.

– Zanieś panu Cyrylowi – prosi.
Pan Cyryl rzadko wychodzi z domu.

Ma kłopoty z nogami. Otwiera dziewczynce drzwi, a potem się uśmiecha i zaprasza ją do środka. Celina wie, że zaraz dostanie szklankę kompotu. Tęgo, który kupują mu zawsze, kiedy robią zakupy.
Pan Cyryl słucha radia i porządkuje zdjęcia.

– Kto to jest? – pyta Celina. Na zdjęciu dziewczynka w jej wieku bawi się lalką.

– Moja żona. Kiedy była mała – mówi pan Cyryl, a zaraz potem pokazuje jej inne zdjęcie. Dorosłej pani w żółtej sukience. – To też ona. Celina o nic nie pyta, mówi tylko:

– Ładna.

Pan Cyryl się ożywia.

– Była nie tylko ładna, ale też dobra i miła. Chcieliśmy mieć dzieci, nie wyszło. – Wzdycha. – A potem ta choroba. Do ostatniej chwili wierzyłem, że wyzdrowieje... Wybieram się dziś na cmentarz – dodaje.

– Chcę zrobić porządkę przed listopadowym świętem.

– My też! – Dziewczynka kiwa głową.

I jadą razem, samochodem mamy. Przed grobem z szarego kamienia pan Cyryl staje i zdejmuje czapkę. Pod krzyżem zdjęcie. Inne, niż Celina widziała, ale już poznaje jego żonę. Cichutko czyta jej imię: Maria. A potem się zastanawia, czy pani Maria też kiedyś piekła ciasteczka, dla siebie i pana Cyryla.

Celina zbiera z płyty zeschnięte listki, a pan Cyryl układa na niej wianek z jarzębiny i zapala znicz. Potem wyjmuje z kieszeni kilka ciasteczek zawiniętych w bibulkę i częstuje nimi wszystkich, po kolei. Ostatnie kładzie na wianku. A Celinie robi się smutno i jednocześnie miło.

1. W jaki sposób rodzina Celiny pomaga panu Cyrylowi?
2. Porozmawiajcie o tym, co to znaczy być dobrym sąsiadem.
3. Poproście babcię lub dziadka, żeby opowiedzieli wam o czasach, kiedy byli dziećmi.
4. Jak rozumiecie słowa: „ktoś żyje w naszej pamięci”?

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 2. Część 1B, s. 18–19

LITERATURA:

Krzyżewska J., (1998), *Metody twórczego rozwiązywania problemów*, [w:] tejsze, *Aktywizujące metody i techniki w edukacji wczesnoszkolnej*, rozdział III, Suwałki: Omega.

Nęcka E., Orzechowski J., Stabosz A., Szymura B., (2012), *Trening twórczości*, Sopot: GWP.

ZADANIE DOMOWE (podręcznik, polecenie 3, s. 19)

Nauczyciel proponuje uczniom zadanie do wykonania w domu: „Przeprowadźcie rozmowę ze swoją babcią, dziadkiem lub inną starszą osobą. Wcześniej przygotujcie pytania, na które chcielibyście uzyskać odpowiedź (najlepiej je zapiszcie). Jeśli chcecie, możecie zapisać odpowiedzi lub nagrać rozmowę, wykorzystując telefon lub dyktafon”.

WSPOMNIENIA

Dzieci dobierają się w pary. Najpierw jedna osoba opowiada, druga słucha. Potem następuje zmiana ról. Uczniowie mają za zadanie przedstawić miłe wspomnienia, które wiążą się z wydarzeniem, miejscem czy osobą. Mają je przedstawić tak, aby w umyśle słuchającego dziecka powstał bardzo zbliżony obraz. Powinny zatem uwzględnić w swojej opowieści zapachy, kolory, dźwięki i uczucia związane ze wspomnieniem. Dziecko, które słucha, może mieć zamknięte oczy, aby wyeliminować niepotrzebne bodźce.

CO MOGŁABY ZROBIĆ CELINA?

Nauczyciel proponuje dzieciom, aby podpowiedziały, Celinie, w jaki sposób mogłaby rozweselić życie pana Cyryla. W tym celu uczniowie spisują kilka rady dla Celiny.

Kryteria sukcesu:

- Pamiętaj, aby udzielane przez ciebie rady były możliwe do zrealizowania przez Celinę.
- Buduj krótkie zdania.
- Pisz bezbłędnie i starannie.

Ocena koleżeńska

Uczniowie, pracując w parach, wymieniają się w zapisanymi radami. Po czym dzieci, odnosząc się do kryteriów sukcesu, oceniają pracę koleżanki/kolegi. W tym celu postępują metodą „dwie gwiazdy, jedno życzenie”, podając dwie zalety listu oraz jedną wskazówkę, co można w nim poprawić.

DOBRY SĄSIAD – CO TO ZNACZY?

(podręcznik, polecenie 2, s. 19)

Uczniowie pracują w parach. Rozmawiają o tym, co to znaczy być dobrym sąsiadem, a potem zapisują swoje pomysły na karteczkach samoprzylepnych. Przyklejają je na tablicy, tworząc promień wokół napisu „Dobry sąsiad”. Analizują powstały obraz, zwracając uwagę na najważniejsze ich zdaniem cechy.

Jesienna zaduma

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- zna tradycje związane z kultywowaniem pamięci o zmarłych;
- rozumie potrzebę dbania o opuszczone groby;
- przejawia szacunek dla miejsc pochówku;
- pisze zdania, odwołując się do różnych zmysłów;
- znajduje w tekście wyrażenia budujące nastrój;
- myśli i pisze kreatywnie;
- czyta wiersz z właściwą intonacją, oddając jego nastrój;
- wybiera muzykę do zilustrowania wiersza *Pod jesiennym niebem* Teofila Lenartowicza;
- przedstawia swoje wrażenia inspirowane wierszem i muzyką w formie pracy plastycznej.

AKTYWNOŚCI UCZNIĄ

- nazywamy uczucia i opowiadamy o nich;
- rozumiemy, jakie znaczenie mają pamiętki;
- wspólnie tworzymy historię wybranej pamiętki i inscenizację improwizowaną;
- czytamy wiersz *Pod jesiennym niebem*, stosujemy właściwą intonację;
- wybieramy muzykę, która może stanowić ilustrację do wiersza;
- za pomocą farb przedstawiamy swoje odczucia związane z wierszem i wysłuchaną muzyką.

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

ZADANIE NA DOBRY POCZĄTEK – CZUJĘ SIĘ JAK...

Uczniowie próbują nazwać swój nastrój, stosując wybrane przez siebie określenia. Warto, aby rundę rozpoczął nauczyciel – jego propozycja może być dla dzieci wskazówką, np.: „Czuję się jak drzewo, które właśnie budzi się do życia”. Ćwiczenie to można również zrealizować graficznie. Uczniowie tworzą rysunek oddający ich nastrój. Podczas prezentacji omawiają jego treść lub proszą grupę o próbę interpretacji rysunku.

PRZECHOWALNIA NASZYCH WSPOMNIENI

Dzieci prezentują przyniesione przez siebie pamiętki rodzinne: zdjęcia, ważne przedmioty, nagrania dźwiękowe, filmy, pamiętniki.

- Jak i gdzie przechowujemy wspomnienia? – uczniowie rozmawiają w parach. Wspólnie tworzą listę miejsc przechowywania wspomnień.
- Po co przechowujemy wspomnienia? – uczniowie rozwiązują problem metodą kuli śnieżnej. Wnioski z przemyśleń zapisują na tablicy.

ZABAWA STYMULUJĄCA PROCES TWÓRCZY

Uczniowie dzielą się na grupy. Każdy zespół wybiera jeden z przyniesionych przedmiotów (np. album ze starymi zdjęciami). Następnie dzieci wymyślają historię tej pamiętki, a na koniec przygotowują inscenizację, ukazującą jej wartość sentymentalną.

ZADUSZKI

Nauczyciel wymyśla hasło zwiastujące tematykę zajęć. Ryсуje na tablicy kwadraty, których liczba odpowiada liczbie liter w hasle. □□□□□□□□

Prowadzący dzieli uczniów na grupy, które kolejno próbują odgadnąć hasło. Pierwszy zespół proponuje literę wchodzącą w skład hasła. Jeśli jest właściwa, nauczyciel wpisuje ją w odpowiednim miejscu na tablicy. Za każde trafne wskazanie dzieci otrzymują punkt. Jeśli litera występuje w hasle więcej niż jeden raz, otrzymują z wielokrotną liczbę punktów. Mogą proponować litery do momentu błędnego wskazania. Wtedy grę rozpoczyna kolejna grupa. Jeśli któraś z grup odgadnie hasło, zanim wszystkie kwadraty zapełnią się literami, otrzymuje 10 punktów. Może jednak je podać tylko wtedy, gdy nadejdzie jej kolej. Jeśli poda błędne hasło, traci dwa punkty.

Hasło: ZADUSZKI

„Z ŻYCIA KLASY” W „GAZECIE PRZYJAZNEJ”

Uczniowie czytają wpis „Z życia klasy” w „Gazecie Przyjaznej” (podręcznik, s. 20). Potem rozmawiają w grupach na temat potrzeby kultywowania pamięci o zmarłych. Nauczyciel proponuje dzieciom podjęcie podobnej inicjatywy do tej, którą podjęli uczniowie z klasy 2 a. Dzieci zastanawiają się, jak powinny się przygotować do tego przedsięwzięcia.

Mogą im w tym pomóc pytania zadane przez nauczyciela, np.:

- Czy na najbliższym cmentarzu są zaniedbane groby?
- Co możemy zrobić? (sprzątnąć zeschnięte liście).
- Kiedy to zrobimy?
- Kto będzie odpowiedzialny za poszczególne działania?

KREATYWNE PISANIE

Nauczyciel zadaje uczniom pytania, odnoszące się do różnych zmysłów: Jakie uczucia towarzyszą ci jesienią? Jakie zapachy unoszą się w powietrzu jesienią? Jakie smaki kojarzą ci się z jesienią? Co obserwujesz? Jakie dźwięki słyszysz? Co lubisz w jesieni?

Uczniowie zapisują krótką odpowiedź na każde pytanie (zawierającą dwa, trzy słowa) w kolejnych liniijkach na środku kartki. Uzupełniają swoje wypowiedzi tak, jak podpowiada im wyobraźnia. – dopisując fragmenty na początku i końcu liniijki, tworzą krótki utwór. Potem nadają mu tytuł.

Przykład:

Jesienne odczucia

- Odczuwam radość, gdy jesienne słońce ogrzewa mi twarz.
- Czuję zapach dymu z ogniska, unoszącego się tuż nad ziemią.
- Uwielbiam słodki smak owoców zerwanych prosto z drzewa.
- Obserwuję klucz ptaków, odlatujących do ciepłych krajów.
- Słyszę szum wiatru, który kołysz gałęziami drzew.

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 2. Część 1B, s. 20–21

SCENARIUSZ:

„Jak zachować pamięć o ludziach, którzy odeszli?”

- Zachwycają mnie różnorodne kolory, którymi mienią się okoliczne drzewa.

JAK WYRAZIĆ NASTRÓJ? (podręcznik, s. 21)

Uczniowie czytają wiersz *Pod jesiennym niebem* Teofila Lenartowicza. Pracując w parach, wyszukują w tekście określenia, które decydują o nastroju wiersza. Zapisują je na kartkach („dżdżysta”, „nagie gałęzie”, „bezlistne”, „zmokłe”, „żałobne”). Następnie słuchają utworów przygotowanych przez nauczyciela (np. *Aria na strunie G* Jana Sebastiana Bacha, *Mazurek g-moll op. 24 nr 1* Fryderyka Chopina, *Märchenbilder* Roberta Schumanna, *Cztery pory roku, cz. 1, Jesień* Antonia Vivaldiego). Dzieci wybierają spośród nich ten, który mógłby stanowić ilustrację do przeczytanego utworu. Tworzą pracę plastyczną, używając farb plakatowych i grubych pędzli. Koncentrują się na doborze kolorów i kształtów – nie chodzi o wierne odtworzenie treści wiersza, tylko o swobodną interpretację nastroju, pobudzającą wyobraźnię i fantazję.

Uczniowie na podstawie przeprowadzonego ćwiczenia rozmawiają, w jaki sposób mogą przedstawić towarzyszący im nastrój (za pomocą słów, muzyki, pracy plastycznej). Uzupełniają tę listę własnymi pomysłami (np. mimika, ruch – tańiec, gesty).

Jak badamy pogodę?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- poszerza zakres słownictwa, podając skojarzenia dotyczące wybranej osoby;
- logicznie argumentuje swoje wybory;
- wie, jak pogoda wpływa na zachowanie ludzi;
- potrafi wymienić elementy pogody;
- dekoduje informacje; odczytuje uproszczone rysunki i piktogramy;
- czyta tekst *Jak badamy pogodę?*;
- zna przyrządy mierzące pogodę;
- prowadzi dziennik pogody;
- wykonuje wiatromierz wg instrukcji;
- przestrzega zasad bezpiecznego zachowania się w czasie zabaw ruchowych.

AKTYWNOŚCI UCZNIWA

- wymieniamy elementy pogody;
- potrafimy odczytać symbole umieszczone na mapie pogody;
- czytamy tekst *Jak badamy pogodę?*;
- zakładamy i prowadzimy dziennik obserwacji pogody;
- robimy wiatromierz wg instrukcji;
- przestrzegamy zasad bezpiecznego zachowania się w czasie zabaw ruchowych.

Jak badamy pogodę?

Wczoraj byliśmy na wycieczce w ogródku meteorologicznym. Pani meteorolog pokazała nam urządzenia do badania pogody. Po powrocie Jola wpadła na pomysł, żebyśmy zostali badaczami pogody. Bardzo nam się to spodobało.

1
Wybieramy temat projektu.

2
Przydzielamy zadania.

3
Działamy.

4
Prezentujemy efekty pracy.

Ogródek meteorologiczny

NOWE SŁOWA

Naukowców, którzy badają pogodę, nazywamy meteorologami. Przewidywaniem pogody zajmują się synoptycy.

Projekt „Pogoda”

1. Ustalcie plan pracy. Zastanówcie się, jakie elementy pogody będziecie badać. Wybierzcie eksperta, którego będziecie mogli o wszystko zapytać.
2. Podzielcie się na grupy i przydzielcie zadania. Jedna grupa może obserwować chmury, druga sprawdzać temperaturę powietrza, trzecia – siłę wiatru, a czwarta grupa – poziom opadów.
3. Przygotujcie przyrządy: termometr, wiatromierz, deszczomierz. Prowadźcie obserwacje i robcie pomiary. Notujcie wyniki.
4. Ustalcie, komu i w jaki sposób zaprezentujecie swoje prace.

Po prezentacji zastanówcie się, co wam się udało, a co następnym razem będzie można zrobić jeszcze lepiej.

22 **JAK BADAMY POGODĘ?**

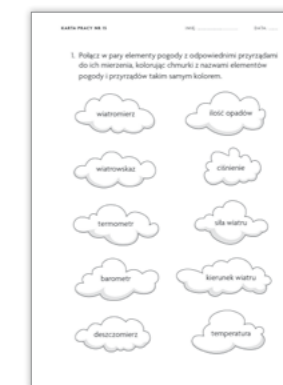
NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 2. Część 1B, s. 22–25

KARTY PRACY:

karta pracy nr 15

ZASOBY:

SCHOLARIS: **OPISUJEMY POGODĘ**

SCHOLARIS: **BUDOWANIE WIATROMIERZA**

SCHOLARIS: **SPRAWDŹ SWOJĄ PAMIĘĆ – GRA**

SCENARIUSZ:

„Jak badamy pogodę?”. Praca metodą projektu

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

JAKIE SKARBY KRYJE TAJEMNICZA TORBA?

Nauczyciel przygotowuje torbę, w której znajdują się przedmioty związane z pogodą, np. parasolka, termometr zaokienny, okulary przeciwsłoneczne, rękawiczki, skrobaczka do szyb samochodowych. Uczniowie kolejno wkładają dłonie do torby i starają się rozpoznać wylosowany przedmiot tylko za pomocą zmysłu dotyku. Następnie opisują go pozostałym uczniom, których zadaniem jest odgadnąć, co to jest.

ZABAWA JĘZYKOWA

Uczniowie pracują indywidualnie – mają w wyznaczonym czasie ułożyć jak najwięcej wyrazów z liter tworzących słowo „meteorolog”. Po upływie określonego czasu łączą się w pary, wymieniają się kartkami, sprawdzają poprawność wykonania zadania i przeliczają wyrazy. Uzupełniają listę koleżanek/kolegów o swoje pomysły, zapisując je kolorowym flamastrem.

ZABAWA „CHCIAŁABYM/CHCIAŁBYM TU BYĆ”

Nauczyciel przygotowuje zestaw ilustracji przedstawiających sceny z życia dzieci odbywające się w różnych warunkach atmosferycznych i w różnych porach roku. Ważne, aby każda z ilustracji była atrakcyjna z punktu widzenia dziecka i łączyła się z miłymi doznaniem i dobrą zabawą (może przedstawiać np. dziecko w kolorowych kaloszach skaczące w kałuży, dzieci puszczające latawce czy obserwujące tęczę).

Nauczyciel rozkłada rysunki na podłodze. Przy dźwiękach nastrojowej melodii uczniowie spacerują wśród ilustracji, uważnie im się przyglądając. Gdy muzyka ucichnie, siadają przy wybranej ilustracji. Potem argumentują swój wybór, kończąc zdanie: „Chciałabym/chciałbym tu być, ponieważ...”.

CZY KAŻDĄ POGODĘ DA SIĘ LUBIĆ?

Uczniowie tworzą grupy, dobierając się na podstawie pór roku, w jakich się urodzili (informacje na ten temat mogą sobie przekazywać werbalnie lub za pomocą gestów). Potem w zespołach rozmawiają o pogodzie charakterystycznej dla danej pory roku. Następnie każde z dzieci zapisuje – na osobnych kartkach w dwóch kolorach – co lubi, a czego nie lubi w „swojej” porze roku. Po zakończeniu pracy uczniowie wrzucają kartki do dwóch pudełek. Nauczyciel miesza kartki w każdym pudełku, po czym dzieci kolejno losują kartkę z pudełka, w którym znajdują się nieulubiane elementy pogody. Zastanawiają się, co można zrobić, aby mimo złej pogody było miło, np.: „Gdy pada deszcz, mogę sprawdzić, do jakiego naczynia należy się więcej deszczówki w określonym czasie”, „Gdy wieje bardzo silny wiatr, mogę znaleźć miejsce w domu, gdzie najlepiej słyszeć jego szum”.

Celem tego ćwiczenia jest uświadomienie uczniom, że pogoda nie powinna mieć wpływu na nastrój. Podejmując atrakcyjne działanie, możemy sami decydować o swoim samopoczuciu.

KOMU I DO CZEGO POTRZEBNA JEST PROGNOZA POGODY? (podręcznik, polecenie 3, s. 25)

Dzieci w parach zastanawiają się, do czego można wykorzystać informacje przekazywane w prognozie pogody. Potem zapisują swoje propozycje (np.: Rolnik może zaplanować, kiedy zacząć żniwa; Rybak wie, czy wypłynąć na połów). Uczniowie prezentują wyniki pracy.

JAKA BĘDZIE POGODA W NAJBLIŻSZYM CZASIE?

Dzieci oglądają prognozę pogody (np. w internecie). Potem w parach przekazują sobie jej treść. Zapisują ważne informacje na kartkach. Następnie na podstawie piktogramów zamieszczonych na mapie pogody uczniowie samodzielnie wnioskuje, jakie elementy składają się na pogodę. Dzieci mogą również sięgać do symboli pogody przedstawionych na trzeciej stronie okładki podręcznika.

UZUPEŁNIAMY MAPĘ POGODY NA PODSTAWIE INSTRUKCJI KOLEŻANKI/KOLEGI

Uczniowie pracują w parach. Nauczyciel rozdaje mapy Polski – jedna osoba otrzymuje mapę konturową, druga mapę, na której są zapisane nazwy miast oraz symbole pogody. Dzieci siadają naprzeciwko siebie. Osoba z mapą pogody udziela koleżance/koledze instrukcji, opisując pogodę w zaprezentowanych miastach. Drugie dziecko uzupełnia swoją mapę. Po wykonaniu zadania uczniowie porównują obie mapy i analizują ewentualne rozbieżności.

PRACA Z TEKSTEM JAK BADAMY POGODĘ? (podręcznik, s. 22)

Uczniowie wykonują zadania związane z badaniem pogody metodą projektu.

PRYGOTOWUJEMY SIĘ DO OBSERWACJI POGODY

Na początek dzieci robią ćwiczenie z **karty pracy nr 15**, łącząc w pary element pogody z odpowiednim przyrządem do jego mierzenia. Następnie wykonują przyrządy do mierzenia ilości opadów i siły wiatru (na podstawie instrukcji zamieszczonej w podręczniku oraz w zasobach Scholarisa). Dzieci przygotowują plansze służące do zapisywania pomiarów temperatury, ciśnienia, ilości opadów, kierunku i siły wiatru. Przez kolejne dni dzieci obserwują pogodę i zaznaczają na planszach wyniki obserwacji.

ZAJĘCIA RUCHOWE NA ŚWIEŻYM POWIETRZU

Dzieci wykonują ćwiczenia równoważne, pokonują naturalne przeszkody, a na koniec wykonują ćwiczenie skoczności i koordynacji wzrokowo-ruchowej.

Skąd się biorą chmury?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- czyta tekst na temat powstawania chmur;
- przeprowadza doświadczenie związane z powstawaniem chmur;
- czyta informacje dotyczące rodzajów chmur;
- dostrzega zależność między rodzajem chmury a pogodą;
- zapisuje w dzienniku wyniki obserwacji chmur oraz pogody;
- formułuje wnioski oparte na obserwacjach dotyczących przyrody;
- fotografuje chmury;
- tworzy prezentację multimedialną, korzystając z instrukcji nauczyciela;
- układa opowieść, wyobrażając sobie, że jest chmurą.

AKTYWNOŚCI UCZNIĄ

- czytamy tekst wyjaśniający powstawanie chmur;
- wykonujemy doświadczenie zgodnie z instrukcją zamieszczoną w podręczniku;
- wyciągamy wnioski po przeprowadzeniu obserwacji związanej z parowaniem;
- obserwujemy chmury i zauważamy ich różnorodność;
- wyobrażamy sobie, że jesteśmy gradową chmurą, i wymyślamy przygody, które mogłyby nas spotkać.

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

ĆWICZENIE „KOJARZYSZ MI SIĘ Z...”

Dzieci mówią sobie nawzajem, jakie mają skojarzenia dotyczące wybranej osoby. Skojarzenia te powinny wiązać się z tematyką dotyczącą pogody, np.: „Kojarzysz mi się z kropłą rosy”, „Kojarzysz mi się z powiewem wiatru”.

OBSERWUJEMY CHMURY

Uczniowie wychodzą na podwórko szkolne. Patrzą w niebo i obserwują chmury. Tworzą określenia porównujące, np.: „Chmura jest...”, „Ta chmura wygląda jak...”, „Ta chmura przypomina mi...”, „Patrząc na tę chmurę, wyobrażam sobie...”. Ćwiczenie to można rozwinąć poprzez uszczegółowienie, np.: „Ta chmura przypomina mi motyla. Skąd ten motyl tu przyleciał? Dokąd za chwilę odleci?”.

ĆWICZENIA JĘZYKOWE

Uczniowie tworzą rodzinę wyrazu „chmura” – „chmurzyć się”, „pochmurny”, „zachmurzenie”, „zachmurzony”, „chmurka”, „chmurzysko”.

PRZEPROWADZAMY DOŚWIADCZENIA

Nauczyciel przygotowuje karty pracy, na których dzieci będą zapisywać przebieg doświadczeń i wynikające z nich wnioski. Doświadczenia z gorącą wodą przeprowadza tylko nauczyciel z zachowaniem szczególnej ostrożności.

Skąd się biorą chmury?

1. Przygotujcie szklaną butelkę i kostkę lodu. Poproście osobę dorosłą, żeby nalała do butelki gorącej wody. Następnie na otworze butelki połóżcie kostkę lodu. Obserwujcie, co się będzie działo. To doświadczenie najlepiej przeprowadzić w ciemnym pomieszczeniu, przy świetle latarki lub lampki.

Chmury powstają wtedy, gdy para wodna znajdująca się w powietrzu zamienia się w kropelki wody lub w kryształki lodu. Dzieje się tak, kiedy powietrze zawierające parę wodną ochładza się, na przykład unosząc się. Kropelki wody lub kryształki lodu powstają najczęściej na znajdujących się w powietrzu drobkach piasku, soli morskiej i innych pyłów.

Przyjrzyjcie się, jak nad rzeką unosi się para wodna.

26 SKĄD SIĘ BIORĄ CHMURY?

Jakie rodzaje chmur można obserwować na niebie?

chmury warstwowe

Mają postać białej lub szarej warstwy albo strzępków lub kłaczek, jeśli poszarpije wiatr. Towarzyszy im drobny deszcz lub mżawka.

Wysoko nad ziemią znajdują się chmury pierzaste. Niżej są chmury kłębiaste i warstwowe.

2. Obserwujcie niebo przez tydzień: rano i po południu. Spróbujcie nazywać chmury, które zobaczycie. Możecie je fotografować.
3. Dowiedźcie się, czy mgła to także chmura.

chmury kłębiaste

Ich kłęby zwane są kalafiorami. Duże chmury kłębiaste sięgające wysoko nad ziemię mogą przynieść obfite opady deszczu, śniegu lub gradu oraz burze.

chmury pierzaste

Przypominają pajęczynę, delikatne włókna lub loczki. Zbudowane są z kryształków lodu. Pojawiają się najczęściej na bezchmurnym niebie. Mogą zapowiadać zmianę pogody.

ATLAS CHMUR

Dzieci przez kilka kolejnych dni obserwują chmury i je fotografują. Po zakończeniu obserwacji tworzą atlas chmur. Próbuje ułożyć zdjęcia w zbiory reprezentujące poszczególne rodzaje chmur (na podstawie zdjęć i informacji zamieszczonych w podręczniku na s. 27). Atlas uczniowie mogą wykonać w dokumencie tekstowym lub spróbować stworzyć prezentację multimedialną. Ważne jest, aby dzieci uświadomiły sobie różnorodność rodzajów chmur i wiedziały, że od rodzaju chmur zależą występujące opady.

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 2. Część 1B, s. 26–27

PORADNIK:

Część 1A, s. 54–55

SCENARIUSZ:

„Jak badamy pogodę?”. Praca metodą projektu

LITERATURA:

Kopik A., Zatorska M, (2010), *Wielorakie podróże – edukacja dla dziecka*, Kielce: Europejska Agencja Rozwoju.

Z głową w chmurach

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- przekazuje treść krótkiego tekstu, dbając o jego wierne odtworzenie;
- czyta tekst *Z głową w chmurach* Anny Onichimowskiej;
- wyszukuje w tekście informacje dotyczące zachowań bohaterów;
- opowiada o zabawnych sytuacjach, które sam przeżył;
- bierze udział w debacie „Czy to coś złego chodzić z głową w chmurach?”;
- potrafi uzasadnić swoje zdanie;
- jest tolerancyjny wobec osób o innym stylu bycia;
- układa opowiadanie, wykorzystując wyrazy wskazane przez rówieśników;
- bierze udział w ćwiczeniach z piłką.

AKTYWNOŚCI UCZNIWA

- bawimy się w głuchy telefon, aby przekazać zabawną wiadomość;
- czytamy opowiadanie *Z głową w chmurach* Anny Onichimowskiej z podziałem na role;
- wyszukujemy w tekście potrzebne informacje;
- opowiadamy o swoich zabawnych przygodach;
- bierzemy udział w debacie i uzasadniamy swoje zdanie;
- układamy zabawne opowiadanie;
- ćwiczymy z piłką.

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

GŁUCHY TELEFON INACZEJ

Nauczyciel zapisuje krótki tekst na paskach papieru. Uczniowie dzielą się na kilkusobowe zespoły. Prowadzący wychodzi na korytarz, zaprasza pierwszych przedstawicieli grup i wręcza każdemu pasek z tekstem. Dzieci go czytają i próbują zapamiętać. Gdy są gotowe, oddają pasek nauczycielowi, a ten zaprasza kolejne osoby z zespołów. Dzieci przekazują im treść tekstu, a potem wracają do klasy. Potem wychodzą kolejne osoby, czytają tekst i powtarzają innym dzieciom. Ostatni przedstawiciele zespołów po wysłuchaniu tekstu zapisują jego treść. Na koniec nauczyciel wręcza grupom tekst oryginalny, a zadaniem uczniów jest porównanie z nim tekstu, który zapisali. Jeśli różni się od oryginału, dzieci zastanawiają się, dlaczego.

Uwaga: Tekst powinien łączyć się z tematyką lekcji, np.:

„Dzisiaj wyszedłem do szkoły w piżamie. Dobrze, że babcia to zauważyła. Byłbym najdziwniej ubraną osobą w szkole”. Nauczyciel może przygotować inny tekst dla każdego zespołu.

CZYTAMY OPOWIADANIE

Uczniowie przygotowują się do przeczytania tekstu *Z głową w chmurach* Anny Onichimowskiej z podziałem na role. Obliczają, ile postaci występuje w opowiadaniu, oraz wyznaczają osoby do czytania. Prezentują tekst, zwracając uwagę na znaki interpunkcyjne.

Anna Onichimowska

Z głową w chmurach

Pani Ania jest dzisiaj zamyślona i jakby nieobecna. Zapisała coś na tablicy, a potem zamiast zetrzeć to gąbką, ściągnęła z szyi szalik i dopiero w ostatniej chwili się zorientowała, co robi. Roześmiała się głośno.

– Chodzę dziś z głową w chmurach – przyznała. – Czy komuś z was zdarzyło się coś takiego?

– Może kiedy padał deszcz? – zastanawia się głośno Hoan.
– Coś ty! – protestuje Bartek. – To znaczy, że ktoś jest nieuważny.
– I robi różne głupstwa! – dopowiada Gabrysia.

– Ja powiem, ja! – Franek wstaje i zaczyna opowiadać: – Kiedyś moja mama zabrała do sklepu zamiast torby na zakupy worek ze śmieciami.

Chodzi po sklepie, chodzi i widzi, że wszyscy ludzie na nią patrzą. Myślała, że widzieli ją na scenie albo coś takiego. – Franek wybuchł śmiechem, a dzieci razem z nim.

– A tobie – pyta pani – nigdy się coś takiego nie zdarzyło?

– Ze śmieciami nie – chichocze Franek – ale kiedyś pomyliły mi się bramki i wbiłem samobójca!

– A ja kupiłam zamiast sera dwa pączki! – Ala się zrywa. – W sklepie zapomniałam, co mam kupić.

Akurat przywieźli pączki, ciepłe. Ale babcia wcale się z nich nie ucieszyła...

– A ja poszedłem na spacer z psem bez psa! – chwali się Darek.

– Jak to? – Pani się roześmiała.
– Normalnie. Wziąłem smycz, gwizdałem na Tropika i wyszedłem.

I zabrałem ze sobą książkę o dinozaurach. Stałem i czytałem.

Potem się rozglądałem, a jego nie ma. Gwizdź, biegam – nic!

Już się zmartwiłem, że zginął. A on czekał na mnie w domu.

Żeby wyjść na spacer!

– I co – pyta Iwona – wyszedłeś jeszcze raz?

– Tak, ale bez książki.

Znów wszyscy się śmieją.

– A moja ciocia kiedyś do ciasta dodała zamiast cukru soli! – przypomina sobie Zuzia. – I wszystko było do wyrzucenia.

– No właśnie – przyznaje pani. – Musimy się starać żyć uważnie. Chociaż nie zawsze nam się to udaje... – Poprawia szalik i uśmiecha się do swojej klasy.

1. Co przydarzyło się bohaterom opowiadania?
2. Czy któraś z tych opowieści was roześmiała? Dlaczego?
3. Jeśli zdarzyło się wam kiedyś chodzić z głową w chmurach, to opowiedzcie swoją historię.
4. Czy zgadzacie się ze słowami pani Ani: „Musimy się starać żyć uważnie”? Dlaczego?

28

Z GŁOWĄ W CHMURACH

29

CO TO ZNACZY „CHODZIĆ Z GŁOWĄ W CHMURACH”? (podręcznik, s. 28–29)

Nauczyciel, korzystając z metody kuli śnieżnej, prosi uczniów, aby spróbowali odpowiedzieć na pytanie, co znaczy powiedzenie „chodzić z głową w chmurach”. Najpierw dzieci zastanawiają się nad odpowiedzią indywidualnie. Potem łączą się w pary i dzielą się swoimi przemyśleniami. Po wyznaczonym przez nauczyciela czasie łączą się w czwórki i wspólnie ustalają wyjaśnienie powiedzenia. Następnie zespoły czteroosobowe łączą się w ośmioosobowe – systematyzują, hierarchizują pomysły. Po czym przedstawiciele ośmioosobowych zespołów prezentują wyniki swojej pracy całej klasie. Uczniowie omawiają pomysły innych, oceniają ich trafność. Następnie uczniowie wyszukują w opowiadaniu *Z głową w chmurach* fragmenty, które ich zdaniem wyjaśniają jego tytuł. Odczytują fragmenty mówiące o nietypowych zachowaniach bohaterów. Po czym wypowiadają się na temat charakteru opowiadania i zapisują na karteczkach samoprzylepnych określenia dotyczące zachowań postaci występujących w opowiadaniu. Potem podchodzą do tablicy i przyklejają na nią swoje karteczki.

Przykłady określeń dotyczących zachowań bohaterów opowiadania: „zabawne”, „śmieszne”, „niezwykłe”, „zaskakujące”.

Na zakończenie dzieci odpowiadają na pytanie: Która opowieść najbardziej was roześmiała? (podręcznik, polecenie 2, s. 29).

OPOWIEDZ MI SWOJĄ HISTORIĘ

(podręcznik, polecenie 3, s. 29)

Uczniowie zastanawiają się, czy kiedykolwiek przydarzyła im się historia podobna do przygód bohaterów opowiadania. Wypowiadają się na temat zabawnych sytuacji, które ich spotkały, odpowiadając na pytania nauczyciela:

• Czy zdarzyło się wam kiedyś chodzić z głową w chmurach? Opowiedzcie o tym koleżance/koleżdze. W swojej wypowiedzi uwzględnijcie następujące informacje:

– Kiedy wydarzyła się twoja przygoda?

– Co się wydarzyło?

– Jakie były konsekwencje twojej przygody?

– Jak inni zareagowali na to wydarzenie?

DEBATUJEMY

Nauczyciel, prosi uczniów, żeby wspólnie ustalili, czy „chodzić z głową w chmurach” jest złe. Zadanie to dzieci będą realizować, stosując metodę debaty („tak”/„nie”). Prowadzący moderuje pracę metodą debaty:

• Wszyscy wspólnie ustalają zasady wypowiedziania, w tym konieczność wysłuchania każdej opinii.

• Nauczyciel zapisuje na górze arkusza pytanie: Czy „chodzić z głową w chmurach” jest złe?. Następnie prowadzący dzieli kartkę na dwie części, w jednej zapisuje: „tak”, w drugiej: „nie”.

• Uczniowie rozpoczynają dyskusję, pracując w parach.

• Zapisują swoje argumenty na kartkach samoprzylepnych.

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 2. Część 1B, s. 28–29

SCENARIUSZ:

„Jak badamy pogodę?”. Praca metodą projektu

LITERATURA:

Witerska K., (2011), *Drama. Techniki, strategię, scenariusze*, Warszawa: Difin.

- Przyklejają swoje kartki na odpowiednią część arkusza.
- Omawiają swoje argumenty.
- Wspólnie wyciągają wnioski.

SALAŁKA SŁOWNNA

Dzieci pracują w grupach. Każdy zespół otrzymuje od nauczyciela jedną stronę z gazety, na której zakreśla flamastrem sześć dowolnych wyrazów. Potem grupy wymieniają się między sobą stronami. Zadaniem zespołów jest ułożenie zabawnej historii z wykorzystaniem zaznaczonych słów. Po upływie czasu wyznaczonego przez nauczyciela przedstawiciele grup odczytują swoje teksty.

ZABAWY Z PIŁKĄ

- Przekazywanie piłki w pozycji siedzącej do tyłu nad głową (ostatni uczeń z rzędu biegnie z piłką na początek).
- Podania piłki do tyłu na przemian górą i dołem.
- Podania piłki po obwodzie koła w siadzie ze skrzyżowaniem tułowia.
- Toczenie piłki pod tunelem utworzonym przez dzieci w pozycji kucznej podpartej (koci grzbiet).
- Rzuty piłki po linii prostej.
- Rzuty piłką wysokim łukiem.
- Rzuty do celu.

Czy wieżowce drapią chmury?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- czyta wiersz *Z głową w chmurach* Marcina Brykczyńskiego;
- znajduje w tekście potrzebne informacje;
- próbuje wyjaśnić znaczenie związków frazeologicznych, prezentując je w zabawie dramowej;
- zakłada słownik zabawnych powiedzeń;
- pisze w grupie opowiadanie zawierające różne związki frazeologiczne;
- tworzy powiedzenia związane ze swoją klasą;
- przeprowadza sondę, sprawdzającą znajomość frazeologizmów wśród koleżanek i kolegów;
- współpracuje w zabawie z innymi dziećmi;
- bierze udział w zabawach skocznych.

AKTYWNOŚCI UCZNIWA

- czytamy w grupach wiersz *Z głową w chmurach* Marcina Brykczyńskiego wg własnej interpretacji;
- wyjaśniamy znaczenie wybranych powiedzeń;
- przedstawiamy scenki parateatralne, prezentując różne powiedzenia;
- piszemy w grupie opowiadanie;
- przeprowadzamy sondę wśród uczniów;
- bierzemy udział w zabawach skocznych.

słowa: Marcin Brykczyński
muzyka: Grzegorz Nawrocki

Z głową w chmurach

Pewna kura białopióra ciągle **chodzi z głową w chmurach**, choć jak w całej prasie piszą, **czarne chmury nad nią wiszą**.

Z góry słyhać głos ponury: – Będzie **oberwanie chmury!** I stąd ma niejedna kura **minę jak gradowa chmura**.

A ja, widząc chmury, czuję, że nie każda deszcz zwiastuje, i powtarzam w świecie całym: – **Z dużej chmury deszcz jest mały**.

Chodzić z głową w chmurach – marzyć, fantazjować.

Oberwanie chmury – ulewny, gwałtowny deszcz.

Wiszą nad kimś czarne chmury – czekają go kłopoty.

Mieć minę jak chmura gradowa – mieć ponurą, niezadowoloną minę.

Z dużej chmury mały deszcz – z wielkiej sprawy niewiele wyniknęło.

• Jak zrobić kurkę z kolorowego papieru i piórek?

1. Namalujcie inne ilustracje do powiedzeń o chmurach. Opowiedzcie o swoich pomysłach.
2. Porozmawiajcie o tym, co może sprawić, że ktoś będzie miał minę jak chmura gradowa.
3. Przygotujcie w parach scenki ilustrujące powiedzenia związane z chmurami.
4. Nauczcie się śpiewać piosenkę pod tytułem „Z głową w chmurach”.

30 Z GŁOWĄ W CHMURACH 31

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

„RÓŻOWO MI...”

Nauczyciel mówi do dzieci: „Wyobraźcie sobie, że możecie być właścicielami okularów z różowymi szklami. Każdy, kto założy takie okulary, widzi świat w całkiem innych barwach. niż jest w rzeczywistości. Ten świat jest dużo ładniejszy. Co chcielibyście oglądać przez swoje czarodziejskie okulary? Zapiszcie dwie propozycje. Potem przeczytajcie je koleżance/koledze”. Następnie prowadzący zapisuje na tablicy powiedzenie „patrzeć na świat przez różowe okulary”. Uczniowie w parach starają się wyjaśnić jego znaczenie. Prezentują swoje pomysły na forum klasy.

CZY WIEŻOWIEC DRAPIE CHMURY?

Nauczyciel rozdaje dzieciom rysunki, na których są zapisane i zilustrowane różne związki frazeologiczne, np.: „chodzić z głową w chmurach”, „wzniesić się ponad chmury”, „z dużej chmury mały deszcz”, „pochmurna mina”. Uczniowie w grupach zastanawiają się, jakie może być pochodzenie i znaczenie tych powiedzeń. Potem prezentują swoje pomysły na forum klasy. W dalszej części lekcji porównują te propozycje z wytłumaczeniem zawartym w podręczniku i ustalają, które z dzieci było najbliższej właściwej odpowiedzi.

WIERSZ Z GŁOWĄ W CHMURACH

Uczniowie w grupach czytają wiersz *Z głową w chmurach* Marcina Brykczyńskiego. Przygotowują się do prezentacji

tekstu. Każdy zespół proponuje swój sposób jego odczytania (zwrotkami, z podziałem na role, z pokazywaniem), a potem prezentuje wiersz całej klasie. Uczniowie porównują swoje rozumienie powiedzeń przywołanych w wierszu z wyjaśnieniami zapisanymi w **podręczniku (s. 31)**.

ZABAWA DRAMOWA

Dzieci tworzą grupy. Zespoły wybierają z **podręcznika (s. 31)** jedną ilustrację obrazującą dane powiedzenie i na jej podstawie układają historię tłumaczącą jego znaczenie. Następnie przedstawiają scenkę innym dzieciom, które mają za zadanie odgadnąć, jakie powiedzenie zostało przedstawione, oraz zapisać rozwiązanie na kartce. Za każde poprawne rozwiązanie grupy otrzymują punkt. Wygrywa zespół, który udzielił najwięcej poprawnych odpowiedzi. Nauczyciel może przygotować uczniom opis sytuacji, który zobrazuje wybrany związek frazeologiczny, np.: „Zosia od samego rana była w złym humorze. Przy śniadaniu narzekała, że mleko jest za gorące. Po drodze do szkoły ze złością kopała kamyczki leżące na chodniku. Gdy tylko weszła do klasy, jej twarz zdradzała, w jakim jest nastroju”.

ZAKŁADAMY SŁOWNIK ZABAWNYCH POWIĘDZEŃ

Uczniowie decydują o liście powiedzeń, które znajdują się w ich słownikach. Mogą umieścić w nim związki frazeologiczne, które są już im znane. Każde powiedzenie ilustrują. Na koniec projektują okładkę słownika i wymyślają jego tytuł.

KREATYWNE PISANIE

Każda grupa otrzymuje od nauczyciela ten sam zestaw związków frazeologicznych. Dzieci piszą pierwsze zdanie swojego opowiadania, używając powiedzenia wskazanego przez nauczyciela. Potem przekazują kartkę następnej grupie, a równocześnie otrzymują kartkę z początkiem opowiadania zapisanym przez inny zespół. Układają kolejne zdanie opowiadania, wykorzystując inny związek frazeologiczny z listy w ten sposób, aby kontynuować wątek, zachowując logiczny porządek zdarzeń. Pisanie trwa dotąd, aż kartki wrócą do swoich właścicieli. Każda z grup odczytuje opowiadanie, prezentując je na forum klasy.

STWÓRZ WŁASNE POWIĘDZENIE

Nauczyciel poleca uczniom, aby wymyślili powiedzenie, które będzie zrozumiałe tylko dla ich klasy (może mieć ono związek z sytuacją, która powtarza się wśród uczniów, albo nawiązywać do konkretnej osoby).

Przykłady powiedzeń:

- „Zrobić coś z szybkością Arka”.
- „Mieć w sobie spokój Anielki”.

SONDA „CO ZNACZY TO POWIĘDZENIE?”

Dzieci przeprowadzają sondę wśród uczniów innych klas na temat znajomości różnych powiedzeń. Swoje spostrzeżenia zapisują na **karcie pracy nr 16**. Po przeprowadzeniu sondy dzieci omawiają w klasie wyniki badań.

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 2. Część 1B, s. 30–31

KARTY PRACY:

karta pracy nr 16

SCENARIUSZ:

Jak badamy pogodę?. Praca metodą projektu

LITERATURA:

Witerska K., (2011), *Drama. Techniki, strategie, scenariusze*, Warszawa: Difin.

„MYŚLĘ, PYTAM, ODPOWIADAM” – KOSTKA PYTAŃ

Nauczyciel przygotowuje kostkę z zapisanymi na jej bokach początkami zdań pytających, np.: Kiedy...? Jak wytłumaczyć...? Dlaczego...? Co zrobić...?. Nauczyciel rozpoczyna zabawę, rzucając kostką i kończąc pytanie, np.: „Kiedy... ostatni raz zebrały się nad tobą czarne chmury?”. Po czym wybiera osobę, która ma udzielić na nie odpowiedzi. Dziecko, które odpowiedziało na pytanie, rzuca kostką i uzupełnia wylosowany początek pytania. Zabawa trwa tak długo, aż wszystkie dzieci wezmą w niej udział.

Uwaga: Jeśli w klasie jest wielu uczniów, nauczyciel może przygotować dwie kostki i podzielić uczniów na dwie grupy.

KOŃCZENIE ZDAŃ

- „Mam minę jak chmura gradowa, gdy...”
- „Chcę patrzeć na świat przez różowe okulary...”
- „Mój tata to prawdziwa złota rączka, ponieważ...”
- „Łamię sobie głowę nad...”
- „Mam złote serce, ponieważ...”

ZABAWY SKOCZNE

- Przeskoki przez skakankę prowadzoną na wysokości kolan.
- Skoki przez skakankę zamocowaną na pachołkach.
- Wieloskoki.
- Skoki dosiężne.

Kiedy Zbyszek staje się Zbychem, czyli kilka słów o „ch”

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- układa opis, wykorzystując wskazane słowa;
- wykonuje ilustrację zgodną z opisem;
- odkrywa regułę ortograficzną dotyczącą pisowni wyrazów z „ch” wymiennym;
- słucha uważnie *Wierszyka ortograficznego*;
- przygotowuje ortograficzne memory;
- znajduje pary wyrazów pokrewnych;
- podaje przykłady innych wyrazów z „ch” wymiennym;
- uczestniczy w zabawie „Ortograficzne klasy”;
- przygotowuje fiszki ortograficzne;
- korzysta z zasobów internetu;
- bierze udział w zabawach z piłką, podaje, chwytą, kozłuje.

AKTYWNOŚCI UCZNIĄ

- opisujemy „dziwoląga”;
- tworzymy ilustrację do naszego opisu;
- słuchamy wiersza czytanego przez nauczyciela;
- przygotowujemy ortograficzne memory;
- potrafimy podać przykłady wyrazów, w których „ch” wymienia się na „sz”;
- przygotowujemy ortograficzne fiszki;
- ćwiczymy podania, rzuty i kozłowanie piłką.

Wierszyk ortograficzny

Na moim strychu mieszka po cichu duch, który każe wołać się: Zbychu. Wołam więc duszka, gdy mi się nudzi: – Zbyszkę ze stryszku! Chodź tu, do ludzi!

Agnieszka Frączek

strych – stryszek
Zbych – Zbyszek
duch – duszek

Wierszyk ortograficzny

Cicho... Posłuchaj! Słyszysz? Na stryszek zakradł się duszek i maści ciszę. Ciszę na strychu duch nam wciąż maści, a skoro maści, to warto wtrącić, że duch ów z tyłu nosi „ce-ha”, bo się na duszka wymieni da.

Agnieszka Frączek

1. Przyjrzyjcie się rysunkom. Wybierzcie jeden z nich. Zaproponujcie dalszy ciąg rozmowy między dziećmi.

2. Jak możecie pogrupować te wyrazy?

ucho dachówka uszko groszek Uszatek
grochówka dach poddasze groch daszek

3. Napiszcie w zeszytach według wzoru.

brzuch – brzusek
poducha orzeczek
kożuch okruczek
puch
blacha fartuch

4. Rozwiążcie rebusy i ułóżcie zdania z odgadniętymi wyrazami.

5. Przeczytajcie zdanie. Zapamiętajcie je i napiszcie w zeszytach.

Kubus Puchatek ma grubą brzuch.

ZWRÓĆCIE UWAGĘ
Ch piszemy między innymi wtedy, gdy wymienia się na sz.

32 ZAULEK SŁÓWEK – WYRAZY Z CH WYMIENNYM 33

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

ZABAWA NA DOBRY POZĄTEK – „KTO TAK JAK JA...”

Dzieci siedzą w kręgu na krzesłach z wyjątkiem jednego ucznia, który stoi w środku koła. Ten, poinstruowany przez nauczyciela, zadaje pytanie rozpoczynające się od słów: „Kto tak jak ja... (np. lubi jeździć na rowerze)?”. Dzieci, które spełniają ten warunek, wstają z krzesła i zmieniają swoje miejsce. Nie mogą jednak zająć krzesła znajdującego się obok tego, z którego wstali. Uczeń, zadający pytanie, zajmuje jedno z wolnych krzesła. Osoba, której nie udało się zająć miejsca, staje w środku kręgu, i teraz to ona zadaje pytanie.

ORTOGRAFICZNY DZIWOŁĄG

Uczniowie są podzieleni na dwa zespoły. Część grup otrzymuje od nauczyciela kartki z zapisanymi wyrazami, w których występuje „ch” wymienne. Druga część dostaje kartki z wyrazami pokrewnymi z wymianą na „sz” („ucho – uszko”, „kożuch – kożuszek”, „brzuch – brzusek”, „mucha – muszka”). Grupy mają za zadanie opisać swojego „dziwoląga”, wykorzystując otrzymane wyrazy. Opis ma być uzupełniony rysunkiem wykonanym na dużym kartonie, aby można było nakleić w odpowiednich miejscach wyrazy, którymi dysponuje dany zespół. Potem grupy prezentują swoje prace na forum klasy. Na tej podstawie uczniowie, przyglądając się napisom i kierowani przez nauczyciela, wyciągają wnioski dotyczące pisowni wyrazów z „ch” wymiennym. Nauczyciel pyta: Czy zauważyliście coś ciekawego?, Czy potraficie podać przykłady innych takich par wyrazów?.

Następnie dzieci zapoznają się z parami wyrazów zamieszczonych w podręczniku na s. 32. Po czym nauczyciel czyta *Wierszyk ortograficzny* Agnieszki Frączek (podręcznik, s. 33). Gdy dzieci usłyszą wyraz, który wcześniej przeczytały („strych – stryszek”, „Zbych – Zbyszek”, „duch – duszek”), wstają i klaszczą.

KOMICZNIE, ROMANTYCZNIE, STRASZNIE

Nauczyciel dzieli klasę na trzy grupy. Zadaniem zespołów jest wymyślenie i napisanie opowiadania związanego z „dziwolągiem”, którego rysowały w poprzednim ćwiczeniu. Każda grupa ma pisać swoje opowiadanie w innym stylu – pierwsza ma za zadanie rozbawić czytelnika, druga – wzruszyć go, a trzecia – wystraszyć. Nauczyciel może wprowadzić do tego zadania dodatkowy element, prosząc uczniów, aby po napisaniu fragmentu opowiadania wymienili się kartkami pomiędzy zespołami. Wtedy zadaniem każdej grupy będzie kontynuowanie rozpoczętego przez innych opowiadania zgodnie ze stylem, który został jej przypisany. Ważne jest, aby kolejne fragmenty były kontynuacją wątków rozpoczętych przez poprzednie grupy. W trakcie ćwiczenia dzieci muszą zamienić się kartkami dwukrotnie, aby każde opowiadanie zawierało wszystkie style. Na koniec następuje podsumowanie zadania – uczniowie mogą je odczytać, zainscenizować lub przygotować słuchowisko, nagrywając opowiadanie na dyktafon.

ORTOGRAFICZNE MEMORY

Dzieci przygotowują w dwóch zespołach karty wielkości kart do gry. Na jednej stronie zapisują wyraz zawierający „ch” wymienne i wykonują ilustrację, po drugiej wyraz pokrewny z „sz” i również go ilustrują. Gdy karty są gotowe, grupy wymieniają się zestawami. Układają karty w stosik. Kolejne osoby losują po jednej karcie, odczytują zapisany wyraz i podają słowo pokrewnie (jedna strona karty jest widoczna dla gracza, a druga dla pozostałych członków grupy). Dzieci sprawdzają poprawność wykonania zadania.

ORTOGRAFICZNE KLASY

Jest to gra przeznaczona dla dzieci z dobrze rozwiniętą inteligencją ruchową, a słabiej wykształconą inteligencją językową. Nauczyciel przygotowuje kartki z brystolu (lub folii samoprzylepnej) z zapisanymi wyrazami zawierającymi „ch” wymienne oraz ich wyrazy pokrewnie z „sz” i prosi dzieci, aby nakleily je na podłogę, np. za pomocą przezroczystej taśmy samoprzylepnej. Na sygnał prowadzącego uczniowie wskazują na wskazany wyraz, następnie odnajdują jego parę i przeskakują na pole, na którym dany wyraz jest zapisany. Do zabawy można użyć drewnianego klocka lub pudełka po paście do butów i przesuwać je na odpowiednie pole. Grę można przygotować także na podwórku szkolnym, rysując (np. na betonie) pola z zapisanymi wyrazami.

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 2. Część 1B, s. 32–33

LITERATURA:

Nęcka E., Orzechowski J., Słabosz A., Szymura B., (2012), *Trening twórczości*, Sopot: GWP.

Dlaczego pada deszcz? – detektywi na tropie deszczowej sensacji

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- bierze udział w grze terenowej;
- bierze udział w doświadczeniach i obserwacjach przyrodniczych, formułuje na ich podstawie wnioski;
- tłumaczy zjawisko obiegu wody w przyrodzie;
- opracowuje i wykonuje rysunek przedstawiający obieg wody w przyrodzie;
- odczytuje informacje i dane z wykresów i tabel;
- próbuje określić główny wątek/myśl utworu/rozmowy i zapisać go w postaci tytułu.

AKTYWNOŚCI UCZNIĄ

- przygotowujemy grę terenową wyjaśniającą powody występowania deszczu;
- przeprowadzamy doświadczenia przyrodnicze;
- dowiadujemy się, czym są nagłówki i tytuły, i staramy się sami je formułować;
- używamy tabel, wykresów, mapy i globusa w celu sprawdzenia miejsca kradzieży/miejsca ukrycia deszczu przez rabusiów;
- piszemy „reportaż” z naszego śledztwa w sprawie znikającego i pojawiającego się deszczu.

Dlaczego pada deszcz?

1. Zaobserwujcie, co się dzieje po wewnętrznej stronie przezroczystej pokrywy garnka podczas gotowania wody. Zastanówcie się, skąd się wzięła w tym miejscu woda.

2. Porozmawiajcie w parach o tym, do czego potrzebny jest deszcz.

Chmurę tworzą drobne kropelki wody. Kiedy kropelki zaczynają się łączyć, powiększają się i stają się coraz cięższe. Wtedy spadają na ziemię w postaci deszczu. Deszcz może też spaść, kiedy kryształki lodu ogrzeją się, stopią i staną się kroplami wody.

3. Jak się nazywają miejsca na Ziemi, w których bardzo rzadko pada deszcz? Znajdźcie informacje o tych miejscach.

4. Kiedy deszcz jest niebezpieczny?

5. Postarajcie się zebrać do szklanki trochę wody deszczowej. Odstawcie szklankę na kilka godzin i porównajcie deszczówkę z wodą nalaną z kranu. Co zaobserwowaście? Jakie wnioski możecie wyciągnąć ze swoich obserwacji?

34 DLACZEGO PADA DESZCZ?
35

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

pozycjami zawartymi w poradniku warto zaplanować także treści związane z siłami natury, a zwłaszcza zagrożeniami dla życia człowieka spowodowanymi działaniem żywiołu wody. Można zaproponować uczniom, aby dowiedzieli się, jakimi zachowaniami człowiek przyczynia się do wzrostu zagrożenia powodzią, a także, co może zrobić, aby przyczynić się do ograniczenia i naprawy ich skutków. Warto również zachęcić uczniów zdolnych i szczególnie zainteresowanych tą tematyką do poznania mechanizmu działania zapór wodnych, elektrowni wodnych itp.

Uwaga: Temat zapór wodnych może być propozycją do realizacji projektu edukacyjnego.

Propozycje tematów i zakresu materiału do projektu edukacyjnego:

- Zapory wodne i wykorzystywanie wody – rzek i zbiorników wodnych przez ludzi (np. odnawialne źródła energii),
- Zapory wodne tworzone przez zwierzęta,
- Skąd się bierze woda w kranie? itp.

Zajęcia „Dlaczego pada deszcz” można zorganizować jako osobne lekcje lub włączyć je do proponowanego w scenariuszu projektu edukacyjnego „Jak badamy pogodę?”

POKAŻ MI, CO PRZYGOTOWAŁAŚ/PRZYGOTOWAŁEŚ...

Dzieci porównują przyniesione przez siebie nagłówki wycięte z gazet. Zwracają uwagę na: stosowany w prasie kolor i rodzaj (wygląd) czcionki używanej do ich zapisywania, na wielkość nagłówków oraz sposób, w jaki są sformułowane

– ich długość, dobór słów i znaki interpunkcyjne. Następnie nauczyciel rozpoczyna rozmowę na temat roli nagłówków (mają przykuć uwagę czytelnika, przekazać najważniejsze informacje itp.).

KROPLE NA DACHU

Uczniowie w takt słuchanej muzyki (np. wybranego przez nauczyciela utworu muzyki filmowej) obrazują melodię ruchem, wcielając się w krople deszczu. Po zabawie dzielą się swoimi pomysłami na temat: Co może czuć kropla deszczu lecąca z chmury?.

SENSACYJNA HISTORIA!

Nauczyciel przedstawia uczniom „sensacyjną historię” o rabusiach, którzy kradną deszcz z jednych miejsc na Ziemi i ukrywają go w innych (opowiadanie wg pomysłu nauczyciela, dostosowane do zainteresowań uczniów w klasie – nauczyciel może się skupić na treściach przyrodniczych lub językowych). Prowadzący zaprasza uczniów do tropienia rabusiów i rozwiązania zagadki: „Co się dzieje z deszczem, gdy nie pada nam na głowy? Gdzie wówczas znajduje się deszcz? Jak to się dzieje, że deszcz pojawia się w różnych miejscach?”

PRZYGOTUJMY RAZEM GRĘ...

Uczniowie wspólnie z nauczycielem ustalają, jakie miejsca w szkole i jej pobliżu wykorzystają w swoje grze, aby roz-

wiązać zagadkę. Przygotowując się do „tropienia”, warto zasugerować dzieciom, aby zapoznali się z informacjami w podręczniku (s. 34–35).

Propozycje zadań i ćwiczeń w czasie gry:

- Dlaczego pada deszcz? – doświadczenie przyrodnicze. Nauczyciel nalewa gorącą wodę do słoika i go zakręca. Odstawia słoik w chłodne miejsce. Dzieci przyglądają się, co się dzieje, a następnie rozmawiają na temat zaobserwowanych zjawisk. Nauczyciel, wykorzystując obserwacje uczniów, wyjaśnia im zjawisko obiegu wody w przyrodzie.

- Na tropie wody...

Uczniowie pracują w kiluosobowych zespołach. Mają za zadanie przedstawić w dowolnej formie graficznej obieg wody w przyrodzie. Warto zachęcić dzieci, aby przy tworzeniu swoich prac zastosowały elementy wykresu (np. strzałki). Każda z grup kolejno prezentuje swoje prace, własnymi słowami wyjaśniają, na czym polega obieg wody w przyrodzie, a potem formułują odpowiedź na pytanie: Dlaczego pada deszcz?

- Z mapą za pan brat...

Uczniowie z pomocą nauczyciela sprawdzają na mapie klimatycznej świata oraz w internecie następujące kwestie: Jak wyglądają opady deszczu w różnych strefach klimatycznych? W jakich miejscach świata i kiedy pada deszcz, a kiedy i gdzie nie ma opadów deszczu?. Następnie dzieci wyszukują omawiane miejsca na globusie.

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 2. Część 1B, s. 34–35

ZASOBY:

SCHOLARIS: **KRĄŻENIE WODY W PRZYRODZIE**

SCENARIUSZ:

„Jak badamy pogodę?”. Praca metodą projektu

LITERATURA:

Sterna D., (2014), *Uczę (się) w szkole*, Warszawa: CEO. Nauczyciel powinien kilka dni przed tymi zajęciami poprosić uczniów, aby znaleźli w prasie nagłówki (każde dziecko co najmniej kilka), wycięli je i przynieśli na lekcję. Poza pro-

- Czy wykres to skomplikowana sprawa? Dzieci z pomocą nauczyciela wykonują proste wykresy i tabelki, w których przedstawiają informacje o tym, jak duże opady deszczu występują w różnych miejscach na świecie.

- Pisanie, pisanie...

Wybrani przez nauczyciela uczniowie układają wspólnie „reportaż” do „Gazety Przyjaznej” na temat tropienia rabusiów kradnących deszcz. Dzieci opisują w kilku zdaniach, czym zajmowały się podczas lekcji i czego się dowiedziały o opadach deszczu. Próbuje sformułować nagłówek/tytuł „reportażu”. Warto zachęcić uczniów, by zapiski prowadzi- li na komputerze.

ZDANIA PODSUMOWUJĄCE

- „Dobrze czułam się/czułem się w roli reportera/detektywa, gdy...”
- „Najbardziej pomogła mi/pomógł mi..., gdy...”
- „Chcę dowiedzieć się więcej o...”
- „Chciałabym/chciałbym nauczyć się więcej o..., żeby...”
- „Najbardziej zaskoczyła mnie informacja o...”
- „Dziękuję..., że zrobiła/zrobił..., ponieważ...”
- „Dobrze współpracowało mi się z..., gdy...”

„Gazeta Przyjazna” – 11 listopada

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- przygotowuje pytania do sondy ulicznej;
- przeprowadza sondę uliczną;
- dzieli się refleksjami po przebytych rozmowach;
- potrafi znaleźć w kalendarzu święta państwowe i powie-dzieć, czego dotyczą;
- czyta tekst *Narodowe Święto Niepodległości*;
- rozmawia z koleżanką/kolegą, dzieląc się refleksjami po przeczytaniu tekstu;
- szuka w internecie informacji o Józefie Piłsudskim;
- czyta z podziałem na role wiersz *11 listopada* Ludwika Wiszniewskiego.

AKTYWNOŚCI UCZNIĄ

- przeprowadzamy sondę uliczną;
- przedstawiamy na forum klasy wnioski z przeprowadzonej sondy;
- szukamy w kalendarzu świąt państwowych i staramy się wyjaśnić, jakich wydarzeń dotyczą;
- czytamy tekst *Narodowe Święto Niepodległości*;
- wyszukujemy informacje o Józefie Piłsudskim;
- czytamy wiersz *11 listopada* Ludwika Wiszniewskiego;
- projektujemy emblemat – symbol radości i dumy z nie-podległej Polski.

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

PATRIOTYZM

Uczniowie układają puzzle przedstawiające symbole naro-dowe (godło, flagę). Po czym nauczyciel zachęca dzieci do rozmowy i, zadając pytajnie: Przy jakich okazjach manife-stujemy swój patriotyzm?. Następnie prowadzący przygo-towuje uproszczony kalendarz, na którym zaznacza święta państwowe. Zadaniem dzieci jest wpisanie do kalendarza dat tych świąt.

PRACA Z TEKSTEM

Uczniowie czytają tekst *Narodowe Święto Niepodległości* (podręcznik, s. 36). Następnie, pracując w parach, dzielą się w parach refleksjami na jego temat.

KIM BYŁ JÓZEF PIŁSUDSKI?

Uczniowie szukają w internecie informacji na temat Józefa Piłsudskiego.

PRACA Z TEKSTEM

Uczniowie zapoznają się z treścią wiersza *11 listopada* Lu-dwika Wiszniewskiego. Następnie przygotowują się do gło-snego czytania utworu. Nauczyciel prosi, żeby dzieci zwró-ciły uwagę na nastrój wiersza i zastanowiły się, w jaki sposób go zaprezentować.

NASZ PATRIOTYCZNY EMBLEMAT

Nauczyciel proponuje uczniom zaprojektowanie i wykona-

nie emblematu wyrażającego patriotyzm, a zarazem będą-cego symbolem radości związanej ze Świętem Niepodle-głości. Zanim dzieci przystąpią do pracy, nauczyciel wyjaśnia im, co to jest emblemat i jakie elementy powinien zawierać.

PRZYGOTOWANIE PATRIOTYCZNEJ GRY TERENOWEJ

Dzieci pod kierunkiem nauczyciela zastanawiają się nad przebiegiem gry terenowej. Wśród zadań mogłyby się zna-leżć: sonda uliczna, wyszukiwanie w swoim środowisku przykładów postaw/działań patriotycznych, tworzenie ha-seł patriotycznych, układanie kolejnej zwrotki wybranej pie-sni patriotycznej.

Uczniowie realizują zadania w grupach. Nauczyciel przygo-towuje, a potem wręcza dzieciom karty pracy, w których będą zapisywać wyniki kolejnych zadań – wyniki sondy, ob-serwacji, propozycje hasła patriotycznego oraz tekstu no-wej zwrotki pieśni patriotycznej.

Propozycje zadań:

Sonda uliczna. Nauczyciel przypomina dzieciom, co to jest sonda i jakie są jej cechy (zob. scenariusz zajęć: „Jak zachować pamięć o ludziach, którzy odeszli?”). Potem dzieci ustalają pytania do sondy i kto będzie ich odbiorcą. Ucznio-wie z pomocą nauczyciela układają pytania do sondy, np.: Kto to jest patriota? Czy patriotyzm jest potrzebny? W jaki sposób ludzie pokazują, że są patriotami? Co to znaczy „niepodległość”? W jaki sposób planuje Pani/Pan uczcić

Narodowe Święto Niepodległości?.

Nauczyciel przypomina zasady przeprowadzania sondy, wskazując dzieciom konieczność uwzględnienia – podczas wykonywania tego zadania – następujących elementów:

- Uzyskania zgody rozmówcy na rozmowę.
- Przedstawienie się rozmówcy.
- Przestrzeganie zasad kulturalnej rozmowy.
- Poinformowanie rozmówcy o celu sondy.
- Poinformowanie rozmówcy o anonimowości sondy.
- Precyzyjne sformułowanie pytań.
- Podziękowanie za rozmowę.

Prowadzący przydziela zadania związane z przeprowadze-niem sondy, prosząc dzieci o:

- Ułożenie hasła patriotycznego.
- Układanie kolejnej zwrotki wybranej pieśni patriotycznej.

ZAPRASZAMY DO GRY!

PROJEKTOWANIE I PISANIE ZAPROSZENIA

Uczniowie piszą na komputerze zaproszenie do udziału w pa-triotycznej grze terenowej wg podanych kryteriów sukcesu:

- W nagłówku umieszczę słowo „zaproszenie”.
- Zapiszę, kogo zapraszam.
- Podam informację dotyczącą powodu zaproszenia (wska-żę, na jakie wydarzenie zapraszam).
- Podam czas i miejsce spotkania.

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 2. Część 1B, s. 36–37

ZASOBY:

SCHOLARIS: [SCENARIUSZ MY SPOD BIAŁO-CZERWONEJ, CZYLI KLOCKI PATRIOTYCZNE](#)

SCENARIUSZ:

„Jak zachować pamięć o ludziach, którzy odeszli?”

- Na końcu zamieszczę swój podpis.

Uczniowie ozdabiają zaproszenie, wstawiając np. obiekty z Clipartu.

Podsumowanie patriotycznej gry terenowej

Po przeprowadzeniu sondy i powrocie do sali szkolnej uczniowie prezentują zebrane materiały – czytają odpowie-dzi/odstuchują nagrania, prezentują hasło patriotyczne i wy-myślony tekst zwrotki pieśni patriotycznej.

Następnie dzieci dzielą się swoimi refleksjami po przepro-wadzeniu sondy, odpowiadając na pytania:

- Czy ludzie chętnie udzielali odpowiedzi?
- Kto miał więcej do powiedzenia: starsi czy młodzi roz-mówcy?
- Czy były osoby, które nie chciały się wypowiedzieć?
- Czy mieliście jakiegokolwiek kłopoty w czasie przeprowa-dzania sondy?
- Czy rozmowa z przypadkowymi osobami czegoś was na-uczyła?

Lepiej polecieć w siną dal czy w cztery strony świata?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- poszerza zasób swojego słownika czynnego i biernego o określenia cech ludzi i przedmiotów;
- zapoznaje się z nazwami kierunków świata i odpowiadającymi im skrótami, próbuje wskazać na geograficznej mapie Polski cztery podstawowe kierunki świata;
- współpracuje z rówieśnikami przy wyznaczaniu kierunku północy za pomocą kompasu;
- używa globusa i mapy do porównania informacji w nich zamieszczonych;
- projektuje i wykonuje latawiec;
- własnymi słowami określa, czym są kompas, globus i mapa.

AKTYWNOŚCI UCZNIĄ

- czytamy samodzielnie tekst *O czterech synach mamy pogody* Marii Kownackiej;
- poznajemy nowe słowa i staramy się ich używać;
- poznajemy nazwy kierunków świata i uczymy się ich wyznaczania;
- znamy przeznaczenie mapy, globusa i kompasu i potrafimy ich użyć przy wyznaczaniu kierunków świata;
- współpracujemy przy projektowaniu latawca i wykorzystujemy do tego wiadomości o wietrze.

Maria Kownacka

O czterech synach mamy pogody

Była sobie mama pogoda – wspaniała,
piękna i wiecznie młoda! Miała czterech
synów – wiatrów.

Wiatr północny – mroźny i mocny – zimą przelatywał, tumany śniegu podrywał, dął, podnosił zamiecie, zawiewa hulala po świecie!

Południowy – zabijaka – prześcigał w locie najszybszego ptaka. Mieszkał nad morzem błękitnym, był szalony i zbytny¹. W rozpędzie przeskakiwał poprzez szczyty Tatr, a ludzie wtedy wołali: Wieje halny wiatr! Ale czasami wiał łagodnie i kwiaty pyłkiem zapyłał, było słonecznie, pogodnie, huśtał nad kwiatem motyla.

Wschodni wiatr matki nie słuchał i suszą na pola dmuchał. Leciał od strony, skąd słonko wschodzi; gdy wiał za długo – roślinom szkodził...

Zachodni leciał znad wielkich mórz – dużo wilgoci ze sobą niósł. Kto chce, niech spyta mądrego dziada – jak wiatr zachodni – wtedy deszcz pada!

¹zbytny – taki, który lubi zarty, figle.

Kierunki świata

Dokładnie o godzinie dwunastej w południe wyszliśmy na boisko. Pani poprosiła, żebyśmy się ustawili tyłem do słońca, tak aby cień padał na wprost nas, i zaznaczyli kredą miejsce, w którym stoimy.

– A teraz możecie sami wyznaczyć kierunki świata. Przed wami jest północ. Za wami południe. Prawa ręka wskazuje wschód, a lewa...
– Zachód! – wykrzyknęliśmy.

Potem każdy rysował na boisku strzałki wskazujące kierunki świata. Chcieliśmy się dowiedzieć, czy są tylko cztery kierunki i jak można je wyznaczyć o innej porze dnia. Rozmawialiśmy o tym, do czego się przydaje ich znajomość. Ciekawiło nas, dlaczego pokazane są na mapach.

Szymek powiedział, że w czasie podróży wyznaczali z dziadkiem kierunki świata za pomocą kompasu.

My też postanowiliśmy zobaczyć, jak działa kompas, który mamy w klasie.

1. Jak się nazywali synowie mamy pogody? Opowiedzcie o każdym z nich.
2. Wyjdźcie przed szkołę w słoneczny dzień w samo południe. Ustawcie się tyłem do słońca. Nazwijcie kierunki, które są: przed wami, za wami, po waszej prawej stronie i po lewej.
3. Dowiedzcie się, co to jest kompas i do czego się go wykorzystuje. Wyznaczcie kierunki świata za pomocą kompasu.

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

Przygotowując zajęcia, warto zaplanować ćwiczenia i zadania wzbogacające zasób słownictwa dzieci. Można zorganizować wizytę w bibliotece szkolnej, gdzie uczniowie zapoznają się z różnymi słownikami. Potem dzieci – samodzielnie lub w parach – będą potrafiły wyszukiwać znaczenie nowych słów pojawiających się w czytanych tekstach. Warto też zachęcić uczniów do tworzenia własnych definicji wyrazów i określeń pojawiających się w tekstach. Przy okazji realizacji zajęć na temat wiatru warto odnieść się też do zasad bezpiecznego zachowania się w czasie zabaw na zewnątrz i zwrócić uwagę dzieci na silny wiatr jako zagrożenie dla zdrowia i życia człowieka.

RUNDA TALENTÓW

Uczniowie siedzą w kole. Każdy z nich po kolei kończy zdanie rozpoczynające się od:

- „Najlepsza/najlepszy jestem w...”
- „Najlepiej/najszybciej uczę się, gdy...”
- „Najbardziej lubię robić...”
- „Najbardziej interesuje mnie...”

RUNDA WYOBRAŹNI

Uczniowie siedzą w kole. Zadaniem każdego dziecka jest dokończenie, wg własnego pomysłu, zdania: „Gdybym mogła/mógł polecieć razem z wiatrem...”

QUIZ „CO WIESZ O WIETRZE I POWIETRZU?”

Nauczyciel poleca dzieciom, aby każde z nich ułożyło samodzielnie kilka pytań dotyczących wiatru. Mogą to być pytania otwarte, zamknięte, testowe – w zależności od możliwości i umiejętności uczniów. Dzieci konsultują swoje pytania z nauczycielem, a następnie wrzucają kartki z pytaniami do woreczka/kapelusza. Po czym wybrana osoba lub nauczyciel losują po jednym pytaniu i zadają je kolejno każdemu uczniowi w klasie. Za udzielenie prawidłowej odpowiedzi dzieci dostają punkt. Wygrywa osoba, która zbierze najwięcej punktów.

Uwaga: Dzieci nie muszą znać odpowiedzi na pytania, które wymyśliły, mogą ich szukać wspólnie z koleżankami i kolegami.

JAKI? TAKI! – doskonalimy umiejętność zadawania pytań i udzielania odpowiedzi

Nauczyciel dzieli uczniów na czteroosobowe zespoły, uwzględniając umiejętności językowe dzieci. W zespole powinien się znaleźć: jeden uczeń o wysokim poziomie umiejętności językowych, dobrze orientujący się w treściach z obszaru edukacji polonistycznej, jeden uczeń mający trudności w tym zakresie oraz dwóch uczniów o przeciętnych umiejętnościach. Każdy zespół losuje fragment tekstu opisujący jeden rodzaj wiatru: północny, południowy, wschodni i zachodni. Uczniowie, najpierw samodzielnie, a potem w swoich zespołach, czytają wylosowany frag-

ment tekstu i zapisują jak najwięcej wyrazów określających dany rodzaj wiatru. Następnie grupy przedstawiają sobie nawzajem informacje zawarte w przeczytanych przez nie tekstach.

CZTERY KIERUNKI ŚWIATA

Nauczyciel prosi dzieci o skupienie. Potem czyta głośno tekst *Kierunki świata* (podręcznik, s. 39). Następnie uczniowie wypowiadają się na temat obu tekstów z *podręcznika* (s. 38–39).

ZABAWA „KIERUNKOWE DOMINO”

Uczniowie są podzieleni na kilkusobowe zespoły. Każda grupa otrzymuje po kilka kartek z zapisanymi nazwami kierunków świata (jeden wyraz na jednej kartce) oraz z odpowiadającymi im skrótami. Dzieci starają się jak najszybciej dobrać swoje kartki w pary – dopasować nazwę kierunku świata do skrótu. Gdy któremuś z zespołów brakuje nazwy do pary, negocjuje z członkami innych grup wymianę kartoników. Wygrywa zespół, który pierwszy dobierze nazwy w pary.

KOMPAS, KTÓRY ZAWSZE MASZ PRZY SOBIE – zabawa badawcza na boisku szkolnym

Uczniowie na podstawie informacji zdobytych w czasie zajęć określają cztery podstawowe kierunki świata w odniesieniu do prawej i lewej ręki. Następnie z pomocą nauczyciela

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 2. Część 1B, s. 38–39

SCENARIUSZ:

„Jak badamy pogodę?”. Praca metodą projektu

sprawdzają poprawność wykonania zadania, korzystając z kompasu/kompasów.

„Z GLOBUSEM I MAPĄ ZA PAN BRAT”

Dzieci, wykorzystując nowo poznane wiadomości, dzielą się pomysłami na to, jak oznaczyć na mapie kierunki świata. Następnie przypinają do mapy geograficznej Polski kartoniki z określeniami kierunków (łącznie z ich skrótami).

JAKI LATAWIEC POLECI W SINĄ DAL?

Dzieci mają za zadanie zaprojektować i wykonać latawiec. Z pomocą nauczyciela ustalają czynności, a następnie zapisują instrukcję wykonania w widocznym miejscu w klasie. Następnie każdy z uczniów samodzielnie wykonuje latawiec wg instrukcji.

PYTANIA NA PATYKU

Nauczyciel zapisuje imiona uczniów na patyczkach/paskach wyciętych z kartonu i wrzuca je do pudełka lub torby. Następnie prowadzący zadaje pytanie i losuje imię dziecka, które będzie na nie odpowiadać.

Przykłady pytań:

- Co to jest wiatr (globus, mapa, kompas)?
- Kiedy może się człowiekowi przydać kompas?
- Do czego/kiedy jest potrzebna znajomość kierunków świata?

Jak wieje wiatr?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- potrafi ułożyć wyraz z rozsypanki literowej;
- wymyśla określenia do podanego wyrazu;
- czyta ze zrozumieniem;
- układa opowiadanie, wykorzystując wybrane zdjęcia;
- przeprowadza doświadczenia wg instrukcji;
- zapisuje swoje obserwacje;
- potrafi wykonać samolot techniką origami;
- interpretuje muzykę ruchem;
- bierze udział w zabawie dramatyzowanej;
- bierze udział w sztafecie z przeszkodami (przeskakuje, omija przeszkody, czołga się).

AKTYWNOŚCI UCZNIĄ

- bawimy się słowami;
- wymyślamy różne definicje słowa „wiatr”;
- tańczymy do muzyki, udając liść wirujący na wietrze;
- czytamy teksty w podręczniku na temat wiatru;
- układamy opowiadanie do wybranych zdjęć;
- przeprowadzamy doświadczenia z powietrzem;
- samodzielnie formułujemy wnioski z przeprowadzonych doświadczeń;
- bierzemy udział w zabawie dramowej;
- puszczaemy na wietrze zrobione przez nas samoloty.

Jak wieje wiatr?

1. Czy wiatr można zobaczyć? Obejrzyjcie zdjęcia. Co wskazuje na to, że wieje wiatr? Podajcie inne przykłady.

Wiatr to ruch powietrza. Może wieć z różnych kierunków. Na przykład: wiatr północny wieje z północy, a wiatr zachodni wieje z zachodu.

2. Sprawdzajcie przez kilka wietrznych dni, jak szybko wieje wiatr. Możecie to zrobić za pomocą wiatraczka, na którym narysujecie dużą kropkę. Jeśli wiatr nie będzie zbyt silny, kropka pomoże wam policzyć, ile razy obrócił się wiatraczek. Czas obserwacji odmierzcie za pomocą klepsydry lub stopera. Zapiszcie pomiary.

3. Nadmuchajcie balonik. Następnie wypuszczajcie z niego powietrze w kierunku drobnych skrawków papieru. Co zaobserwowaście?

CHCIECIE WIEDZIEĆ WIĘCEJ?
Groźnym zjawiskiem jest trąba powietrzna. To wirujący słup powietrza. Jego dolna część zawiera to, co podewie z ziemi lub wody. Trąbie powietrznej towarzyszy silny wiatr.

Jak wykorzystuje się siłę wiatru?

W nowoczesnych wiatrakach montuje się specjalne urządzenia, które zamieniają energię wiatru na energię elektryczną.

wiatraki

Wiatr może być bardzo użyteczny. Jego siła sprawia, że poruszają się żaglowce i skrzydła wiatraków. Dawniej wykorzystywano wiatraki do nawadniania pól uprawnych i mielenia ziarna na mąkę.

Wiatr pomaga niektórym roślinom w rozmnażaniu się, przenosząc ich nasiona.

4. Do czego można wykorzystać siłę wiatru?
5. Porozmawiajcie o tym, kiedy i dlaczego wiatr może być niebezpieczny.
6. Zorganizujcie zawody. Przygotujcie na stole tor lub labirynt. Przesuwajcie drobne przedmioty za pomocą powietrza wydmuchiwanego przez takie same słomki. Od czego zależy, kto wygra?

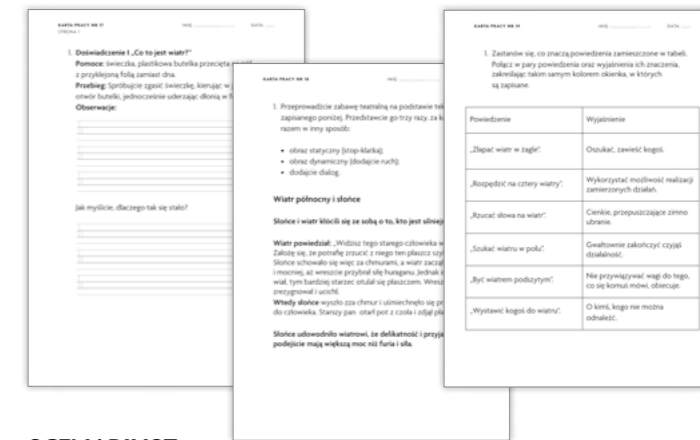
NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 2. Część 1B, s. 40–41

KARTY PRACY:

karta pracy nr 17, karta pracy nr 18, karta pracy nr 19

SCENARIUSZ:

„Jak badamy pogodę?”. Praca metodą projektu

LITERATURA:

Wielka księga eksperymentów: ponad 200 doświadczeń pozwalających zgłębić tajemnice nauki przy zabawie, oprac. tekstu wł. Meiani A., tłum. Łukaszewicz J., (2010), Zielona Góra: Wydawnictwo Elżbieta Jarmolkiewicz.

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

ZABAWY JĘZYKOWE

Nauczyciel może rozpocząć realizację tematu: „Jak wieje wiatr?”, uwzględniając poniższe działania:

- Układanie zdań ze słowem „wiatr”.
- Uczniowie znajdują określenia słowa „wiatr” i układają z nimi zdania. Określenia nie muszą być zgodne z rzeczywistością. Poszczególne wyrazy składające się na zdania mogą się zaczynać np. od litery „w”:
- W Warszawie wieje wielki wiatr.
- W Warszawie wieje wschodni wiatr.
- Układanie wyrazów z liter wchodzących w skład słowa „wietrzyk”.
- Ćwiczenie można realizować w parach lub indywidualnie. Nauczyciel powinien wyznaczyć czas na wykonanie zadania. Po jego upływie dzieci mogą wymienić się kartkami, sprawdzić poprawność wykonania zadania, przeliczyć liczbę utworzonych wyrazów.
- Szukanie analogii. Dzieci kończą zdania rozpoczynające się od słów: „Wiatr jest jak...”, „ponieważ...”.
- Zabawa „Tysiąc definicji”.
- Uczniowie poszukują, innej od przyjętej, definicji słowa „wiatr” (np. Wiatr to: „szalony fryzjer”, „naturalny wentylator”, „poganiacz chmur”).
- Zabawy językowe (rozwijanie umiejętności wypowiedzi na tematy hipotetyczne): Co by było, gdyby powietrze miało jakiś kolor?

CZY WIATR MOŻNA ZOBACZYĆ?

Uczniowie oglądają zdjęcia zamieszczone w podręczniku (s. 40–41) i odpowiadają na pytanie zamieszczone w poleceniu 1. **Uwaga:** Jeśli w dniu realizowania tego tematu będzie wietrzna pogoda, warto wyjść na dwór, aby dzieci mogły obserwować skutki powiewów wiatru.

CZY WIATR MOŻNA USŁYSZEĆ?

Uczniowie zastanawiają się, jakie odgłosy można usłyszeć wtedy, gdy wieje wiatr. Naśladują te dźwięki. Następnie, pracując w parach, zapisują wyrazy dźwiękonaśladowcze, np. „szumi”, „huczy”, „szeleści”, „wyje”.

KREATYWNE OPOWIADANIE

Nauczyciel rozsypuje na podłodze zdjęcia, które są w jakiś sposób związane z wiatrem. Uczniowie wybierają sobie kilka z nich. Układają je w ustalonej przez siebie kolejności. Na podstawie ułożonych zdjęć wymyślają opowiadanie i prezentują je na forum klasy.

JAK WIEJE WIATR?

Uczniowie czytają informacje dotyczące wiatru (podręcznik, s. 40). Starają się przedstawić wiejący wiatr ruchem.

PRZEPROWADZAMY DOŚWIADCZENIA

Nauczyciel przygotowuje przedmioty potrzebne do wykonania doświadczeń. Rozdaje uczniom kolejne strony karty

pracy nr 17, na których są zapisane instrukcje przeprowadzenia poszczególnych doświadczeń. Dzieci gromadzą pomoce, a potem wykonują doświadczenia. Swoje obserwacje i wnioski zapisują w karcie pracy.

Uwaga: Uczniowie wykonują zadanie pod opieką nauczyciela, zachowując ostrożność przy wykonywaniu doświadczeń.

Co jest cięższe: zimne czy ciepłe powietrze?

Poniżej zostało omówione dodatkowe doświadczenie do jednego z pytań przedstawionych w karcie pracy nr 17.

- Co jest cięższe: zimne czy ciepłe powietrze? Dlaczego powietrze jest w nieustannym ruchu?

Nauczyciel przygotowuje duży worek. Skleja jego brzegi, zostawiając mały otwór (brzegi można też stopić, wykorzystując gorący strumień powietrza z suszarki). Przez otwór puszcza gorące powietrze z suszarki. Worek unosi się pod wpływem. Po chwili zaczyna opadać.

Uczniowie próbują sformułować wnioski, odpowiadając na pytania:

- Dlaczego worek się unosił?
- Dlaczego po chwili zaczął opadać?

Wnioski: Ciepłe powietrze jest lżejsze od zimnego, dlatego worek się unosił. Gdy powietrze zebrane w worku zaczęło stygnąć, worek opadł.

DRAMATYZOWANA ZABAWA GRUPOWA

Każda grupa otrzymuje tekst *Wiatr północny i słońce* (kar-

ta pracy nr 18). Uczniowie przedstawiają opowieść na trzy sposoby:

- stosując obraz statyczny (stop-klatka);
- stosując obraz dynamiczny (dodając ruch);
- dodając dialog.

ĆWICZENIA FRAZEologiczne

Uczniowie dopasowują powiedzenia związane z wiatrem do ich opisów (karta pracy nr 19).

PAPIEROWE SAMOLOTY

Dzieci wykonują samoloty, stosując technikę origami. Następnie wychodzą na podwórko szkolne i puszcza je na wietrze.

ZDANIA PODSUMOWUJĄCE

- „Na dzisiejszych zajęciach dowiedziałam się/dowiedziałem się, że...”
- „Po dzisiejszych zajęciach wiem, że...”
- „Zaskoczyło mnie, że...”
- „Chciałabym/chciałbym jeszcze dowiedzieć się...”
- „Trudność sprawiło mi...”
- Chciałabym/chciałbym zapamiętać...”

Rozmowa przez pędzle i farby – O co pyta noc?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- czyta głośno wiersz *Pytania* Józefa Ratajczaka, pamiętając o właściwej intonacji;
- bierze aktywny udział w zabawie „Giełda odpowiedzi”;
- zapoznaje się z pojęciem „nocny tryb życia”;
- wymyśla i zapisuje co najmniej po cztery nazwy zwierząt, ludzi, roślin i przedmiotów;
- dba o higienę osobistą i czystość odzieży;
- dba o prawidłową postawę, np. siedząc w ławce, przy stole.

AKTYWNOŚCI UCZNIĄ

- uważnie słuchamy i czytamy głośno i wyraźnie wiersz *Pytania* Józefa Ratajczaka;
- układamy i zapisujemy nasze „nocne opowieści”;
- wymyślamy zakończenia pytań zapisanych w domkach na ilustracji w podręczniku;
- gramy w „Błyskawiczne: Kto? Co? Dlaczego?”;
- wyjaśniamy, co to jest „nocny tryb życia”;
- zapisujemy nazwy zwierząt, ludzi, roślin i rzeczy;
- dbamy o właściwą postawę ciała podczas siedzenia;
- dbamy o swoje rzeczy osobiste.

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

Propozycje przedstawione poniżej mogą zostać wykorzystane do zorganizowania osobnych zajęć lub w połączeniu z pracą z dziełem ikonograficznym. Podstawą obu realizacji będzie ilustracja do wiersza *Pytania* Józefa Ratajczaka. Ze względu na możliwości i specyfikę pracy z danym zespołem klasowym zajęcia można dowolnie rozłożyć w czasie – przeprowadzić je w ciągu jednego lub dwóch dni. Zabawy, zadania oraz cele zaproponowane w poradniku korespondują z zagadnieniami gramatycznymi, więc mogą być podstawą do realizacji zajęć „Zaulek słówek – Kto to jest? Co to jest?” (poradnik, s. 4–5).

NIE ZBUDŹ SNU!

Jest to zabawa parateatralna w wykorzystaniem rekwizytów (szale, apaszki, szarfki, paski bibuły itp.). Uczniowie, pracując w ciszy, tworzą na podłodze „senny obraz”, układając dowolną kompozycję z rekwizytów. W czasie ćwiczenia dzieci porozumiewają się tylko za pomocą gestów. Starają się zachowywać jak najciszej i współpracować w taki sposób, aby każde z nich miało swój wkład w ostateczny efekt pracy. Po zakończeniu zabawy uczniowie dzielą się spostrzeżeniami dotyczącymi udziału w ćwiczeniu oraz efektów wspólnej pracy. Rozmawiają o tym, jak wygląda świat we śnie oraz jakie znaczenie ma w życiu człowieka wyobraźnia.

NOCNE OPowieści

Uczniowie pracują w parach. Na podstawie ilustracji z *podręcznika* (s. 42–43) i własnych pomysłów układają i zapisują w zeszytach krótkie opowiadanie, w którym główną rolę odgrywa noc. Następnie dzieci kolejno odczytują swoje opowieści i rozmawiają na temat nastroju poszczególnych tekstów.

POCZYTAJMY...

Dzieci kolejno czytają na głos wiersz *Pytania* Józefa Ratajczaka. Uczniowie mogą występować przed całą klasą lub zajmując swoje miejsce przy stole. Nauczyciel zwraca uwagę uczniów na kulturalne zachowanie podczas prezentacji koleżanek i kolegów. Uczniowie dzielą się spostrzeżeniami na temat tego, w jak różny sposób może być przedstawiony ten sam tekst.

GIEŁDA ODPOWIEDZI

Uczniowie są podzieleni na cztery zespoły. Każda grupa zapisuje na kartce (w chmurach, gwiazdach lub innych szablonach) jedno pytanie z wiersza (jeden zespół ma jedno pytanie przydzielone losowo). Dzieci zastanawiają się nad odpowiedziami na pytanie, które wylosowały, dzielą się pomysłami i skojarzeniami, zapisują swoje odpowiedzi wokół pytania, tworząc notatkę w postaci nieliniowej (np. tak jak w mapie mentalnej). Po zakończeniu pracy prezentują swoje odpowiedzi na forum klasy.

CO I KTO KRYJE SIĘ POD DACHAMI?

Nauczyciel czyta głośno początki pytań zapisane na ilustracji w *podręczniku* (s. 43). Uczniowie słuchają, a następnie próbują samodzielnie wymyślić drugą część pytania. Nauczyciel zapisuje propozycje w widocznym miejscu. Następnie pyta dzieci, jakim jednym słowem można określić ten zbiór wyrazów. Ułatwieniem mogą być rytm i rymy w czytanych grupach wyrazów.

Uwaga: Wymyślone pytania mogą posłużyć, np. do realizacji projektu „Wielka księga pytań klasy drugiej”, w czasie którego uczniowie będą szukać odpowiedzi na wymyślone pytania i dokumentować swoją pracę w formie albumu z ilustracjami, tekstami i zdjęciami. Wskazówki, jak przygotować i prowadzić zajęcia metodą projektu, można znaleźć w scenariuszu „Jak badamy pogodę?”.

BŁYSKAWICZNE: KTO? CO? DLACZEGO?

Uczniowie, pracując w parach, grają na czas w grę słowną. Dzieci na zmianę podają po jednym wyrazie lub frazie określającej rzecz albo czynność. Zadaniem drugiego ucznia jest jak najszybciej zadać pytanie odpowiednio do wyrazu wypowiedzianego przez pierwszego ucznia, np.: pies – co?, murarz – kto?, wieje wiatr – co robi?).

CO I KOGO SŁYCHAĆ NOCĄ?

Uczniowie rozmawiają o tym, co oznacza pojęcie „nocny tryb życia” w przyrodzie, jak zwierzęta i rośliny funkcjonują

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 2. Część 1B, s. 42–43

PORADNIK:

„Zaulek słówek – Kto to jest? Co to jest?”, s. 4–5

ZASOBY:

SCHOLARIS: **OBRAZ VAN GOGHA GWIAZDZISTA NOC**

SCENARIUSZE:

„Rozmowa przez pędzle i farby”
„Jak badamy pogodę?”. Praca metodą projektu

w nocy, dlaczego niektóre zwierzęta przesypiają dzień, a inne noc. Dzieci wymieniają też zawody, których przedstawiciele pracują nocą. Starają się wyjaśnić, dlaczego tak się dzieje, i jakie to ma znaczenie dla innych ludzi.

NOCNE ROZMOWY

Uczniowie pracują w kilkusobowych zespołach. Układają dialogi/nocne rozmowy:

- drzewa z sową;
- kota z pajakiem;
- piekarza z gwiazdami;
- inne (wg pomysłów uczniów).

Dzieci zapisują swoje nocne rozmowy i prezentują je pozostałym uczniom w klasie.

ZDANIA PODSUMOWUJĄCE

- „Według mnie najciekawsze w byciu poetą jest...” (Uwaga: to pytanie ułatwiające dzieciom poznawanie własnego stylu uczenia się).
- „Najbardziej pomogła mi/pomógł mi..., gdy...”.
- „Chcę dowiedzieć się więcej o...”.
- „Najlepiej poznałam/poznałem wiersz, gdy...”.
- „Najbardziej zaskoczyła mnie informacja o...”.
- „Gdybym spotkała/spotkał noc, to...”.
- „Dobrze współpracowało mi się z..., gdy...”.
- „Nocny tryb życia to...”.
- „Najciekawsze w nocy jest...”.

Co dobrego może wynikać z nudy?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- głośno czyta opowiadanie *Jeziro i gwiazdy*, zwracając uwagę na znaki interpunkcyjne i stosując właściwą intonację;
- formułuje co najmniej dwa pytania do tekstu;
- szuka w tekście odpowiedzi na zadane mu pytania;
- rozmawia na temat sposobów spędzania wolnego czasu;
- opisuje nastrój omawianej ilustracji;
- współpracuje z innymi dziećmi przy układaniu i prezentowaniu scenki „Wyobraźnia wyszła na spacer. Zaraz wróci”;
- tworzy klasowy album „Spacery w wyobraźni”;
- dąży do kompromisu, przedstawiając swoje argumenty w sytuacjach wymagających porozumienia się z innymi.

AKTYWNOŚCI UCZNIWA

- słuchamy opowiadania *Jeziro i gwiazdy* i czytamy go, zwracając uwagę na znaki interpunkcyjne;
- współpracujemy w parach, układając pytania do przeczytanego tekstu i odpowiadając na nie;
- prezentujemy w klasie swoje zainteresowania i talenty;
- opisujemy ilustrację, zwracając uwagę na jej nastrój;
- współpracujemy przy wymyślaniu i prezentowaniu scenki „Wyobraźnia wyszła na spacer. Zaraz wróci”;
- przygotowujemy fragment klasowego albumu.

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

NAJMNIEJSZA SCENA ŚWIATA – MOJA GŁOWA

Uczniowie pracują w kilkusobowych zespołach. Przygotowują inscenizację teatralną do hasła: „Wyobraźnia wyszła na spacer. Zaraz wróci”. Następnie każdy zespół prezentuje swoją scenkę innym grupom. Na koniec dzieci wymieniają się wrażeniami na temat występowania w roli widza i aktora.

KOLOROWA PLAMA

Uczniowie wykonują prace techniką „mokre w mokrym” na kartce papieru. Przez dwie minuty tworzą barwną plamę wg własnego pomysłu. Następnie losowo wymieniają się obrazkami. Siadają w kręgu, opowiadają sobie, co przedstawia obrazek, który dostali. Warto zachęcić dzieci, aby w swoich wypowiedziach używały zdań rozpoczynających się np. od słów:

- „Wyobraźnia podpowiada mi, że...”
- „Oczami wyobraźni widzę na tym obrazku...”

GDY SPOTKAM SIĘ Z NUDĄ...

Dzieci rozmawiają na temat swoich zainteresowań, pasji oraz o tym, jak spędzają czas wolny. Następnie wybrani uczniowie zapisują na dużym kartonie sposoby na nudę i spędzanie wolnego czasu, które podali wszyscy uczniowie w czasie rozmowy. W ten sposób dzieci układają „Bank pomysłów na rozprawienie się z nudą”.

Roksana Jędrzejewska-Wróbel
Jeziro i gwiazdy

To miało być „naukowe popołudnie”. Zuzia zaprosiła dzieci z klasy, a mama przyrzekła jej, że pozwoli każdemu popatrzeć przez swój teleskop, a potem opowie im o gwiazdach. Lena, Żaneta, Karol i Bartek byli tego bardzo ciekawi. Żadne z nich nie widziało nigdy ani teleskopu, ani astronoma. Kiedy jednak mama Zuzi otworzyła im drzwi, nieco się rozczarowali.

– Myślałem, że astronom zawsze trzyma w ręku kulę – powiedział Karol i pokręcił głową. – I ma takie śmieszne włosy. Jak Kopernik. Niestety. Mama Zuzi zdecydowanie nie wyglądała jak Kopernik. Kiedy podeszli do teleskopu, spotkała ich kolejna niespodzianka.

– Niebo się zachmurzyło i nie widać gwiazd. Musimy poczekać – powiedziała mama i zrobiła wszystkim kakao.

– Co teraz będziemy robić? – zapytała Lena, kiedy odstawili kubki.

– Nudzić się... – Bartek westchnął.

– Może w coś pogramy? – zaproponowała Żaneta i właśnie wtedy... w całym mieszkaniu zgasło światło.

Nikt nie miał pomysłu, w co można się bawić po ciemku, więc siedzieli w milczeniu. W końcu Zuzia podeszła do okna i odsunęła zasłonę. Do pokoju wpadł snop światła ulicznej lampy, a razem z nim...

– Co to jest? – Przestraszona Lena aż podskoczyła na fotelu.

Na podłodze przy oknie pojawił się wielki, ciemny kształt, który przy każdym ruchu zasłonki próbował wpełznąć na dywan.

– To jest po prostu czarna plama – powiedział Karol, ale na wszelki wypadek podkuili nogi i głębiej wcisnęli się w kąt kanapy.

44 JEZIRO I GWIAZDY

– Nieprawda, to nie jest żadna plama, tylko granatowa kałuża – zaprotestowała Żaneta.

– To nie jest kałuża, to jest jezioro. Podłogowe Jezioro – zachichotał Bartek.

– Tak, to jezioro! I pływa po nim łódka! – Zuzia machnęła nogą i jej kapeć wylądował na samym środku Podłogowego Jeziora, które zakolysało się łagodnie.

– To jest zaczarowane jezioro. Mieszka tam śpiąca rusalka, która potrafi zamieniać kamienie w gwiazdy – wyszeptala Lena.

– Ale najpierw trzeba ją obudzić – powiedziała Żaneta.

I zaczęła śpiewać. Nikt nie znał tej piosenki, była w obcym języku i pewnie dlatego brzmiała jak czarodziejskie zaklęcie.

45

TRENING CZYNI MISTRZA, CZYLI... POCZYTAJMY

Nauczyciel przypomina dzieciom o tym, żeby podczas słuchania czytanego przez innych tekstu zachowywały się kulturalnie i obdarzały się nawzajem uwagę. Następnie uczniowie czytają kolejno na głos fragmenty opowiadania *Jeziro i gwiazdy*, zwracając uwagę na znaki interpunkcyjne i stosując właściwą intonację. Prowadzący może zaproponować uczniom czytanie tekstu z podziałem na role, przypominając zasady zapisu dialogów w tekstach.

PYTAM, SZUKAM I ODPOWIADAM

Uczniowie samodzielnie układają i zapisują na kartkach co najmniej dwa pytania dotyczące treści opowiadania *Jeziro i gwiazdy*. Kartki z pytaniami wrzucają do worka/kapelusza. Następnie każde dziecko losuje po dwa pytania z puli, samodzielnie szuka na nie odpowiedzi w tekście i zapisuje je w zeszytach. Na koniec uczniowie czytają swoje pytania i odpowiedzi, a potem wspólnie z koleżankami/kolegami sprawdzają poprawność wykonania zadania.

GDY WIDZĘ..., MYŚLĘ...

Uczniowie przyglądają się ilustracji przedstawionej w podręczniku (s. 45). Po czym wybierają fragment ilustracji, który szczególnie ich zainteresował. Dzieci chodzą po sali, szukając partnera do rozmowy, z którym wymienią się swoimi pomysłami/spostrzeżeniami dotyczącymi ilustracji. Podczas układania wypowiedzi mogą używać np. konstrukcji:

„Gdy widzę..., myślę...”. Gotowość do rozmowy z kolejną osobą uczniowie mogą sygnalizować, np. podnosząc rękę.

Uwaga: Podczas rozmowy z kolejnymi osobami uczniowie w miarę swoich możliwości powinni podawać inne skojarzenia/pomysły.

GDY ZAMYKAM OCZY, WIDZĘ...

Dzieci kładą się na dywanie, słuchają fragmentu dowolnie wybranej muzyki. Słuchając, zastanawiają się, co widzą w wyobraźni. Po skończonym ćwiczeniu uczniowie dzielą się swoimi pomysłami na to, jak „wyglądała” muzyka, której słuchali.

GDYBY ŚWIATŁO NIE WRÓCIŁO...

Dzieci wymyślają inne zakończenie/dalsze przygody bohaterów opowiadania *Jeziro i gwiazdy* Roksany Jędrzejewskiej-Wróbel. Nauczyciel zwraca uczniom uwagę, aby obdarzały się uwagę i grzecznie słuchały osoby, która zabiera głos.

RUNDA „DZISIAJ NAJCENNIJSZE DLA MNIE BYŁO...”

Uczniowie kolejno dzielą się swoimi refleksjami na temat zajęć, kończąc jedno ze zdań:

- „Dziś najcenniejsze dla mnie było to, że nauczyłam się/nauczyłem się...”
- „Dziś najcenniejsze dla mnie było to, że sprawdziłam/sprawdziłem...”

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 2. Część 1B, s. 44–46

SCENARIUSZE:

„Rozmowa przez pędzle i farby”
„Jak zostać mistrzem opowiadania?”

- „Dziś najcenniejsze dla mnie było to, że współpracowałam/współpracowałem z...”
- „Dziś najcenniejsze dla mnie było to, że udało mi się...”

SAMOOCENA „DOBRE, ŻE..., ALE NASTĘPNYM RAZEM...”

Uczniowie rozmawiają w parach. Zastanawiają się nad przebiegiem zajęć i nad formą swojej aktywności podczas lekcji. Dzielą się swoimi spostrzeżeniami i wnioskami. Każde dziecko samodzielnie kończy zdania rozpoczynające się od słów:

- „Dobrze, że...”
- „Następnym razem...”

Metoda ta pozwala dzieciom dostrzec sukcesy, ale też wskazuje kierunek ewentualnych zmian w ich postawach, zachowaniach i poglądach.

Z kolei wykonywanie ćwiczenia w parach obliuguje dzieci do tego, aby uważnie słuchały siebie nawzajem. Taki sposób realizacji samooceny daje też szansę dzieciom nieśmiałym, o niskim poczuciu własnej wartości, na wyrażenie swoich myśli, własnego zdania, poglądów.

Dom kultury proponuje

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- rozmawia z rówieśnikami, dzieli się swoją wiedzą i swoimi doświadczeniami związanymi z działalnością placówek kulturalnych;
- uważnie słucha wypowiedzi innych i grzecznie odnosi się do swoich rozmówców;
- szuka w tekście odpowiedzi na zadane mu pytania;
- przygotowuje, w dowolnej formie, prezentację swoich zainteresowań lub umiejętności;
- zapoznaje się z afiszem jako formą przekazywania informacji;
- wykonuje w kilkusobowym zespole afisz na wskazany temat.

AKTYWNOŚCI UCZNIĄ

- rozmawiamy ze sobą grzecznie i kulturalnie;
- dzielimy się wiadomościami na temat domów kultury i innych miejsc pozwalających rozwijać zainteresowania;
- słuchamy siebie nawzajem i obdarzamy się uwagą;
- przygotowujemy w domu prezentację na temat swoich zainteresowań i talentów, a potem przedstawiamy ją w klasie;
- dowiadujemy się, czym jest afisz, i sprawdzamy, jakie informacje powinny się na nim znaleźć;
- współpracujemy przy wykonywaniu afisza.

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

INTERESUJĘ SIĘ..., POTRAFIĘ...

Aktywności opisane poniżej należy zaplanować z kilkudniowym wyprzedzeniem. Nauczyciel proponuje uczniom, aby przygotowali w domu – samodzielnie lub z pomocą dorosłych – prezentację na temat swoich zainteresowań. Dziecko może się zaprezentować, przedstawiając swoje umiejętności (np. zaśpiewać piosenkę czy powiedzieć wiersz), opowiadając o nich lub pokazując swoje prace (np. plastyczne). Uczniom, którzy nie uczęszczali nigdy na zajęcia pozaszkolne lub nie mają sprecyzowanych zainteresowań, pomysł na prezentację może podsunąć nauczyciel. Podstawą do tego mogą być obserwacje prowadzącego i diagnoza, którą prowadzi. Ważne, aby każde dziecko dostało szansę zaprezentowania się oraz miało poczucie, że ma jakąś umiejętność/jakiś talent, a jego zainteresowania mogą być ciekawe dla innych osób.

SPRAWDŹMY, CO TO JEST...

Uczniowie z pomocą nauczyciela szukają w internecie informacji, czym jest afisz/plakat. Zebrane informacje porównują z afiszem zaprezentowanym w podręczniku (s. 47). Na tej podstawie wspólnie ustalają i zapisują na tablicy (lub w innym widocznym miejscu), czym jest plakat/afisz i jakie elementy powinien zawierać. Gromadząc te informacje, uczniowie przygotowują się do realizmu kolejnego zadania, czyli do wykonania plakatu.

A może po prostu dlatego, że była bardzo piękna? Albo dlatego, że dzieci słuchały jej w ciemności? Wpatrzona w piękne Podłogowe Jezioro, po którym płynęła łódka, miała wrażenie, że za chwilę wynurzy się z niego najprawdziwsza rusalka i spełni wszystkie ich życzenia. Ale rusalka się nie pojawiała...

– Może ogluchła? Albo uwięził ją potwór? Jakiś wredny wodnik? – Karol się zaniepokoił.

Dzieci drgnęły, gotowe natychmiast wyruszyć na poszukiwanie rusalki, żeby uratować ją z łap wrednego wodnika, kiedy nagle...

– Korki naprawione! – zawołała mama, a w pokoju rozbłysło światło, zabierając ze sobą Podłogowe Jezioro, rusalkę i wodnika. Zostawiło tylko łódkę, która natychmiast zamieniła się w zwykły kapeć.

– Jaka szkoda... – Lena poprawiła okulary. – Gdzie ono jest?

– Tam – powiedziała Zuzia, wskazując palcem na mały zegar.

– Jak zegar na parapecie zamienił się w jezioro na podłodze? – Bartek nie rozumiał.

– Magia wyobraźni. – Mama Zuzi się uśmiechnęła. – A teraz chodźcie, popatrzmy na gwiazdy. Czy potraficie sobie wyobrazić, że niektórych już od dawna nie ma, a my ciągle widzimy ich światło?

1. Jak rozumiecie słowa mamy Zuzi: „magia wyobraźni”?
2. Do czego może się przydać wyobraźnia?
3. Przedstawcie w grupach scenki, które podpowie wam wyobraźnia. Zaprezentujcie je koleżankom i kolegom.
4. Zaprojektujcie książkę pod tytułem „Spacer w wyobraźni”. Możecie w niej zamieścić swoje obrazki, wiersze i opowiadania.

46

JEZIORO I GWIAZDY

W czasie deszczu dzieci się nie nudzą

Dom Kultury proponuje

6 XI	Turniej szachowy
9 XI	Europejski Dzień Wynalazcy – warsztaty klubu „Młodzi Odkrywczy”
11 XI	Parada na ulicy 11 Listopada
13 XI	Warsztaty muzyczne „W krainie muzyki”
14 XI	Dzień Seniora – wręczenie dziecięcych nagród w plebiscycie „Aktywna babcia, aktywny dziadek”
16 XI	Międzynarodowy Dzień Tolerancji – spotkanie z psychologiem
17 XI	Projekcja filmu „Za siódmą górą”
21 XI	Kurs języka migowego
23 XI	Otwarcie wystawy „Dawne instrumenty muzyczne”
24 XI	Światowy Dzień Tańca – występ zespołu tanecznego „Hej-Hop”
25 XI	Światowy Dzień Pluszowego Misia – otwarcie wystawy zabawek
27 XI	Teatr cieni „Ucieczka Smoków” w wykonaniu klasy 2 a
29 XI	Katarzynki i andrzejki

1. Przeczytajcie propozycje Domu Kultury. O jakie informacje należałoby uzupełnić afisz?
2. Wymyślcie w grupach treść filmu pod tytułem „Za siódmą górą”. Przygotujcie plakat zachęcający do obejrzenia tego filmu.
3. Co ciekawego można robić podczas deszczu? Podajcie swoje propozycje.

W CZASIE DESZCZU DZIECI SIĘ NIE NUDZĄ

47

WYKONANIE PLAKATU

Dzieci pracują w kilkusobowych zespołach. Ich zadaniem jest wykonanie plakatu. Uczniowie mają przedstawić sposoby na nudę i na to, jak wykorzystać wyobraźnię w codziennych zabawach i w nauce.

AFISZ NIE OBEJDZIE SIĘ BEZ...

Uczniowie stoją w kręgu, rzucają do siebie wybrany przedmiot, np. zabawkę. Osoba, która łapie przedmiot, kończy zdanie rozpoczynające się od słów: „Afish nie obejdzie się bez...” lub „W celu poinformowania kogoś o czymś, trzeba pamiętać o...”.

DOM KULTURY MIĘDZY ŁAWKAMI...

Uczniowie – na podstawie omówionych wcześniej pomysłów na rozwijanie swoich zainteresowań – układają z pomocą nauczyciela program Klasowego Domu Kultury. Dzieci zapisują propozycje dotyczące rozwoju ich zainteresowań. Następnie uczniowie wspólnie projektują logo Klasowego Domu Kultury.

Uwaga: Nauczyciel może zaplanować czas (np. godzinę w każdym tygodniu), w którym dzieci będą rozwijać swoje pasje i/lub pomagać koleżankom i kolegom w powiększaniu i wzbogacaniu ich kolekcji.

BIERZMY PRZYKŁAD Z INNYCH...

Dzieci z pomocą nauczyciela szukają informacji na temat

najbliższego domu kultury. Uczniowie ustalają, gdzie on się znajduje, przygotowują plan wizyty w tym miejscu. W tym celu dzieci dowiadują się, jak można się skontaktować z przedstawicielem placówki. Następnie przeprowadzają z nim rozmowę, podczas której przedstawiają się, opowiadają o swoich planach stworzenia Klasowego Domu Kultury, a także pytają, czy i kiedy mogą odwiedzić placówkę, aby zaobserwować sposób jej funkcjonowania.

TO BARDZO CIEKAWE, ŻE...

Uczniowie siedzą w kręgu, opowiadają kolejno o zainteresowaniach i umiejętnościach, które przedstawiły inne dzieci. Nauczyciel może zaproponować dzieciom, aby każde z nich dokończyło zdanie: „To bardzo ciekawe, że...”.

POWIEDZ KOLEŻANCE/KOLEDZE

Na zakończenie zajęć uczniowie dzielą się swoimi spostrzeżeniami, wnioskami, odczuciami.

Dzieci, pracując w parach, odpowiadają na pytania:

- Czego się nauczyłam/nauczyłem?
- Co było dla mnie łatwe?
- Co było dla mnie trudne?
- Czego chciałabym/chciałbym się dowiedzieć w przyszłości na ten temat?

KARTY „MYŚLĘ/CZUJĘ”

Na jednej stronie kartki dzieci piszą o swoich przemyśle-

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 2. Część 1B, s. 47

Skąd się wzięła muzyka?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- zastanawia się nad okolicznościami powstania muzyki i jej rolą w życiu ludzi;
- nazywa co najmniej dwa instrumenty muzyczne i opisuje ich budowę;
- wymyśla i konstruuje instrument muzyczny z dowolnych materiałów;
- słucha utworów muzyki klasycznej i ilustruje je ruchem;
- wypowiada się na temat estetycznych emocji wywołanych wysłuchaniem utworu reprezentującego muzykę klasyczną;
- zachowuje się właściwie podczas występów muzycznych kolegów i koleżanek.

AKTYWNOŚCI UCZNIĄ

- dzielimy się pomysłami na temat pochodzenia muzyki i określamy powody muzykowania ludzi;
- szukamy informacji na temat nietypowych instrumentów i ich nazw;
- współpracujemy przy tworzeniu naszych własnych instrumentów muzycznych;
- dajemy nasz własny koncert, używając zrobionych przez nas instrumentów;
- słuchając występów kolegów i koleżanek, zachowujemy się kulturalnie i taktownie;
- słuchamy utworów muzyki klasycznej.

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

Warto zwrócić uwagę, realizując temat pochodzenia muzyki i jej znaczenia w życiu ludzi, na kontekst dziedzictwa kulturowego muzyki. Dobrze byłoby także odnieść się do indywidualnych stylów uczenia się i zdolności uczniów, wykorzystując metody aktywne i zapoznające uczniów z technikami efektywnego uczenia się. Można zwrócić uwagę na to, że muzyka i „myślenie muzyką” dla niektórych ludzi jest sposobem na poznawanie świata. Dobrym punktem odniesienia jest również teoria inteligencji wielorakich Howarda Gardnera, wg której inteligencja muzyczna jest jednym z ośmiu typów inteligencji. Rozumowanie i działanie przez muzykę i dźwięki można zastosować do wszystkich działań intelektualnych, nie tylko typowo muzycznych. W rozmowie z uczniami warto im uzmysłowić tę możliwość. Aby dzieciom było im łatwiej to zrozumieć, nauczyciel może zainicjować dyskusję na temat: Jak muzyka może być wykorzystana w rozwiązywaniu zadań matematycznych albo w badaniu przyrody?.

PRZEZ RYTM DO WIEDZY!

Nauczyciel dzieli uczniów na kilkusobowe grupy. Dzieci układają rytm, w którym elementy powtarzają się sekwencyjnie, np. klaskanie, uderzanie w kolana. Jeden zespół prezentuje rytm (raz lub dwukrotnie w zależności od możliwości uczniów), a zadaniem pozostałych grup jest jak najwierniejsze jego powtórzenie.

Justyna Bednarek

Skąd się wzięła muzyka?

Czy muzyką można opowiedzieć różne historie, wyrazić uczucia i skutecznie odpędzić nudę? Tak pewnie uważali nasi przodkowie dawno temu, gdy mieszkali jeszcze w jaskiniach. Śpiewem opowiadali przygody, które przeżyli podczas polowania. Śpiewali po to, żeby przegonić burzę, bo wierzyli, że jest to możliwe. Albo po to, żeby uczynić swoją pracę przyjemniejszą. Od śpiewania zaczęła się muzyka, jaką znamy dziś.

Pierwszym instrumentem muzycznym był ludzki głos. Potem pojawiły się następne. Co jakiś czas archeologowie znajdują bardzo stare instrumenty. Na przykład grzechotkę w formie bransoletki, która wydawała dźwięk, gdy się poruszała ręką lub nogą. Albo grzechotkę z wysuszonego owocu tykwy. Innym razem piszczalkę lub gwizdek z kości zwierzęcia, fragment glinianego rogu, a nawet kawałek bębna szczelinowego.

50 SKĄD SIĘ WZIĘŁA MUZYKA?

MRUCZANKA W DRODZE NA POLOWANIE

Nauczyciel proponuje uczniom, żeby przenieśli się w wyobraźni do czasów ludzi pierwotnych i odegrali scenkę muzyczną obrazującą wyprawę na polowanie. Prowadzący prosi, aby dzieci ustawiły się w kręgu, jedno za drugim, zwrócone bokiem do środka koła, i wyobraziły sobie, że wyruszają na polowanie. Uczniowie chodzą w kole, mrużąc melodię wg własnego pomysłu, i wystukują rytm, tupiąc. Starają się, aby melodia i rytm były zgodne – słuchają siebie nawzajem. **Uwaga:** Dzieci nie mogą porozumiewać się słowami.

CZAS NA CZYTANIE...

Uczniowie indywidualnie, cicho, czytają tekst *Skąd się wzięła muzyka?* Justyny Bednarek (podręcznik, s. 50–51). Po upływie czasu wyznaczonego przez nauczyciela dzieci wymieniają się informacjami uzyskanymi po lekturze utworu. Następnie prowadzący czyta na głos tekst *Skąd się wzięła muzyka?*.

DZIELIMY SIĘ WIADOMOŚCIAMI...

Dzieci rozmawiają o pochodzeniu muzyki i jej roli w życiu ludzi, zarówno tych żyjących w czasach minionych, jak i obecnie. Uczniowie wymieniają się swoimi pomysłami (hipotezami) na ten temat. Następnie każde dziecko otrzymuje od nauczyciela trzy fiszki, na których są zapisane początki dwóch zdań i jednego pytania:

Bęben szczelinowy to wydrążony pień drzewa, w którym zrobione są dwa podłużne otwory, czyli szczeliny. Na takim instrumencie gra się pałkami. W zależności od tego, w które miejsce muzyk uderzy, powstają inne dźwięki.

bęben szczelinowy

Na bębnie szczelinowym, nazywanym także tam-tamem, do dziś grają mieszkańcy Afryki. Znany jest również w Ameryce i Azji. Uderzając w tam-tamy, mieszkańcy wiosek przekazywali sobie ważne informacje na odległość. Używali go tak, jak my dziś używamy telefonu.

gra na bębnie szczelinowym

Bo muzyką można naprawdę wiele opowiedzieć.

NOWE SŁOWO

Naukowców, którzy badają przeszłość człowieka na podstawie przedmiotów znajdujących się podczas wykopaliisk, nazywamy **archeologami**.

1. Jak rozumiecie zdanie: „Muzyką można wiele opowiedzieć”?
2. Posłuchajcie dowolnego utworu muzycznego. Namalujcie do niego ilustrację. Podzielcie się wrażeniami, jakie wywołała w was muzyka.
3. Porozmawiajcie o tym, jaką muzykę lubicie. Zorganizujcie w klasie koncert.

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 2. Część 1B, s. 50–51

SCENARIUSZ:

„Jak porozumiewają się ludzie?”

- „Myślę, że muzyka wzięła się z...”
- „Myślę, że muzyka służy do...”
- „Co o tym myślisz?”

Po czym nauczyciel prosi, żeby uczniowie, chodząc po sali, dobierali się w pary, a potem dzielili się swoimi pomysłami dotyczącymi pochodzenia muzyki i jej roli w życiu ludzi. Zabawę zaczyna jedno dziecko z pary – wybiera sobie początek zdania lub pytania z fiszek, kończąc je wg własnego pomysłu, a następnie pyta koleżankę/kolegę: Co o tym sądzisz?. Gdy dzieci wymieniają się swoimi pomysłami, tworzą nowe pary. Uczniowie mogą sygnalizować gotowość do rozmowy z następną osobą, np. przez podniesienie ręki.

ZNAJDŹ JAK NAJWIĘCEJ INFORMACJI

Nauczyciel poleca dzieciom, żeby zastanowiły się samodzielnie, w jaki sposób mogą uzyskać z podręcznika informacje na temat muzyki i instrumentów muzycznych (czytając tekst, przyglądając się ilustracjom, czytając podpisy pod ilustracjami). Uczniowie wymieniają się swoimi spostrzeżeniami.

TEN INSTRUMENT SZCZEGÓLNIENIE MNIE INTERESUJE

Uczniowie pracują w parach. Zapisują nazwy co najmniej dwóch instrumentów muzycznych, których wcześniej nie znali lub które ich szczególnie zainteresowały (informacje o instrumentach uczniowie czerpią z podręcznika, z rozmów z osobami dorosłymi, z internetu, z albumów dostęp-

nych w bibliotece szkolnej itp.). Następnie krótko (np. hasłami) opisują ich budowę.

STWÓRZMY COŚ NOWEGO!

Dzieci pracują w trzyosobowych zespołach. Z materiałów przyniesionych z domu (np. z puszek po herbacie, spinaczy do papieru, ziaren ryżu, grochu) wykonują instrumenty muzyczne wg własnych pomysłów. Następnie, wykorzystując swoje doświadczenie i umiejętności, wymyślają i wykonują klasowy „Koncert muzyki własnej”. Po jego zakończeniu uczniowie dzielą się swoimi wrażeniami z zabawy.

Uwaga: Warto zwrócić uwagę uczniów na potrzebę kulturalnego zwracania się do siebie i darzenia się szacunkiem również w sytuacjach konfliktowych i wtedy, kiedy mają inne zdanie na dany temat.

PORÓWNAJMY

Uczniowie wysłuchują *Preludium e-moll op. 28 nr 4* Fryderyka Chopina. Potem rozmawiają na temat utworu – porównują brzmienie fortepianu z dźwiękami wydawanymi przez instrumenty, które wykonali na zajęciach. Dzielą się w miarę swoich możliwości tym, jakie emocje wywołał w nich utwór Chopina. Spostrzeżenia dzieci mogą być podstawą do rozmowy na temat wpływu muzyki na nastrój człowieka.

Gdzie jest światło, gdy panuje cień?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- bierze udział w zabawie ruchowej obrazującej powstawanie zaćmienia Słońca;
- definiuje, czym jest cień, i tłumaczy jego powstanie;
- tworzy cienie na ścianie;
- układa i zapisuje zdania ze słowem „cień”;
- bawi się bezpiecznie;
- czyta wiersz *Cień na ścianie* Józefa Ratajczaka;
- dąży do celu i wykonuje zadania, zwracając uwagę na potrzeby innych ludzi;
- wykonuje ćwiczenia równoważne w wykorzystaniu przyborów.

AKTYWNOŚCI UCZNIĄ

- sprawdzamy, w jaki sposób powstaje zaćmienie Słońca;
- wyjaśniamy, co to jest cień;
- współpracujemy w zabawie, tworzymy na ścianie obraz z cieni rzucanych przez nasze dłonie;
- piszemy poprawnie zdania ze słowem „cień”;
- bawimy się bezpiecznie i przestrzegamy zasad bezpieczeństwa;
- czytamy na głos wiersz *Cień na ścianie* Józefa Ratajczaka;
- pomagamy sobie nawzajem i okazujemy sobie szacunek;
- ćwiczymy samodzielnie i w parach, by doskonalić zmysł równowagi.

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

Zabawy w teatr cieni oraz zadania związane ze zjawiskiem cienia to dobra sposobność do tego, żeby uczniowie podczas pracy w grupie mieli szansę na „oswojenie” ciemności, która budzi czasem w dzieciach niepokój. Warto przy okazji realizacji tych zajęć wprowadzić również zabawy integracyjne i wzmacniające relacje w grupie.

KRZYŻÓWKA „ŚWIATŁO I CIEŃ”

Uczniowie w kilkuosobowych zespołach układają dwie krzyżówki, w których hasłami są wyrazy: „światło” i „cień”. Następnie z pomocą nauczyciela wymyślają pytania do krzyżówki i zapisują je. Potem grupy wymieniają się swoimi krzyżówkami i próbują je rozwiązać. Na zakończenie zabawy dzieci rozmawiają o tym, czym jest cień i czym jest światło.

ZABAWA PARATEATRALNA „CO WIDZIAŁY DRZEWA W LESIE?”

Nauczyciel opowiada uczniom wymyśloną przez siebie historię o drzewach. Dzieci ją ilustrują ruchem ciała i mimiką. Mogą do siebie machać, podawać sobie ręce, ale nie wolno im zmieniać miejsca, ponieważ „zapuściły tam korzenie”.

Przykład opowieści:

W lesie rosną różne drzewa, które wyciągają swoje gałęzie do góry. Słońce przesuwając się nad lasem, ogrzewając drzewa, i wprowadza do lasu cień, który rusza się, zmienia i „podróżuje” między drzewami.

ZABAWA „ZACIEMIENIE SŁOŃCA”

Uczniowie sprawdzają w dowolnych źródłach (np. w książkach, albumach, w internecie), jak poruszają się planety i jak są położone, gdy powstaje zjawisko zaćmienia Słońca. Dzieci poszukują informacji, jak często i gdzie można obserwować takie zjawisko. Potem w zabawie ruchowej realizowanej w kilkuosobowych grupach przedstawiają ruch planet tak, by zaprezentować, jak są położone planety podczas zaćmienia Słońca. Na zakończenie, na podstawie zebranych informacji i przeprowadzonego ćwiczenia, rozmawiają o tym, jak „współlistnieją” ze sobą cień i światło.

CZAS NA CZYTANIE...

Jeden z uczniów czyta głośno wiersz *Cień na ścianie* Józefa Ratajczaka. Potem pozostałe dzieci swobodnie wypowiadają się na temat tekstu.

ZABAWY W TEATR CIENI

Uczniowie bawią się samodzielnie, w parach lub w zespołach. Za pomocą latarek tworzą na ścianach cienie ze swoich dłoni.

CZAS NA EKSPERYMENTOWANIE I DOŚWIADCZANIE...

Uczniowie sprawdzają, jak układa się i zmienia cień w zależności od odległości między latarką a dłonią czy oświetlanym od tyłu przedmiotem. Nauczyciel przypomina dzieciom, że nie można kierować latarki w stronę oczu. Przy okazji rozmawia

z uczniami o zasadach bezpiecznej zabawy. Potem nauczyciel i dzieci wspólnie ustalają i zapisują w widocznym miejscu nazwy miejsc, których należy unikać ze względu na swoje bezpieczeństwo.

ZŁAP CIEŃ, ZANIM UCIEKNIE!

Dzieci układają i zapisują co najmniej po dwa zdania z wyrazem „cień” (warto podpowiedzieć uczniom, że mogą używać także innych form wyrazu, np. cienia, cieniowi, cieniem, o cieniu). Następnie uczniowie dobierają się w pary i sprawdzają poprawność zapisów (wielka litera na początku zdania, znaki interpunkcyjne). Na zakończenie uczniowie czytają swoje zdania na głos.

CZAS NA WSPÓŁPRACĘ...

Uczniowie pracują w kilkuosobowych zespołach – wymyślają krótką historię, ustalają zarys fabuły, którą można przedstawić w teatrze cieni, używając jako rekwizytów wyłącznie ciała. Po czym prezentują swoje minipredstawienie wszystkim uczniom w klasie. Zadanie może być podstawą do rozmowy o ograniczeniach i trudnościach, jakie napotyka się w pracy nad czymś i przy dążeniu do celu. Warto zaproponować uczniom dyskusję na temat znaczenia współpracy, tolerancji i wzajemnego szacunku w codziennych relacjach z ludźmi i w czasie wspólnych działań z koleżankami i kolegami z klasy.

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 2. Część 1B, s. 52–53, s. 56–59

SCENARIUSZ:

„Rozmowa przez pędzle i farby”

ZAJĘCIA RUCHOWE W SALI GIMNASTYCZNEJ

- Ćwiczenia z wykorzystaniem przyborów.
- Ćwiczenia rozwijające zmysł równowagi.

Uwaga: Warto zaproponować dzieciom zabawę związaną z tematem zajęć: „Detektyw na tropie cienia” – uczniowie w parach wykonują ćwiczenia równoważne, naśladować swoje ruchy.

GDZIE JEST ŚWIATŁO, GDY PANUJE CIEŃ?

To zadanie dla zainteresowanych uczniów. Dzieci rozmawiają na temat umiejętności dostrzegania pozytywnych stron w trudnych sytuacjach życiowych.

RUNDA „ŻEBY UDAŁO SIĘ COŚ ZROBIĆ, WARTO...”

Uczniowie kończą kolejno zdania rozpoczynające się od słowa „warto” wykorzystując pomysły i refleksje z ćwiczeń i rozmów w czasie zajęć, np.:

- „Warto współpracować”.
- „Warto sobie pomagać”.
- „Warto ustalać z innymi, co będziemy robić”.
- „Warto być miłym dla innych”.

Jak powstaje cień?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- wykonuje doświadczenia przyrodnicze i wyciąga z nich wnioski;
- zapisuje wnioski w zeszycie i na komputerze;
- wykonuje ćwiczenia wzmacniające mięśnie brzucha i gibkość dolnego odcinka kręgosłupa;
- pokonuje przeszkody naturalne i sztuczne;
- nawiązuje i pielęgnuje przyjaźnie;
- chroni i szanuje przyrodę;
- wyjaśnia, co to znaczy być częścią przyrody.

AKTYWNOŚCI UCZNIWA

- sprawdzamy, w jaki sposób powstaje cień;
- rozmawiamy na temat naszych doświadczeń z cieniem i wymieniamy się informacjami na jego temat;
- zapisujemy nasze wnioski z doświadczeń przyrodniczych w zeszycie i na komputerze;
- wykonujemy zadania wg instrukcji, którą czytamy samodzielnie;
- współpracujemy przy przygotowaniu i wykonaniu doświadczeń przyrodniczych;
- dbamy o środowisko przyrodnicze;
- starannie wykonujemy ćwiczenia fizyczne wg instrukcji;
- staramy się poznać bliżej koleżanki i kolegów przy okazji nauki i zabawy.

Jak powstaje cień?

- Wyjdźcie w słoneczny dzień przed szkołę i wbijcie pionowo w ziemię patyk. To najprostszy przyrząd do obserwacji, skąd pada światło słoneczne i gdzie widać cień.
- Kiedy można odczytać godzinę na zegarze słonecznym?
- Przeprowadźcie w ciemnym pomieszczeniu eksperymenty z wykorzystaniem latarek. Obserwujcie, jak się zmienia cień oświetlanych przedmiotów.

zegar słoneczny

- Zbliżajcie włączoną latarkę do dowolnej zabawki i oddalajcie od niej.
- Oświetlajcie zabawkę dwoma latarkami jednocześnie.
- Oświetlajcie zabawkę jedną latarką z różnych stron.
- Oświetlajcie latarką jednocześnie dwie takie same zabawki.

- Zastanówcie się:
 - Od czego zależy, czy powstanie wyraźna krawędź cienia?
 - Czy można ustawić latarkę tak, aby oświetlany przedmiot nie rzucał cienia?
 - Od czego zależy położenie cienia?

Światło rozchodzi się po liniach prostych. Gdyby było inaczej, nie widzielibyśmy cienia.

- Spróbujcie oświetlać swoje twarze z różnych stron. Pamiętajcie, aby nie kierować latarki w stronę oczu (osoba, którą chcecie oświetlić, może zamknąć oczy). Obserwujcie, jak wygląda twarz w zależności od tego, z której strony pada na nią światło.
- Narysujcie swoje portrety tak, jak zostało to pokazane na zdjęciu. Zorganizujcie konkurs dla rodziców. Ciekawe, czy rozpoznają was na portretach.

54 JAK POWSTAJE CIENI?
55

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 2. Część 1B, s. 54–55

SCENARIUSZ:

„Jak badamy pogodę?”. Praca metodą projektu

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

Warto zaplanować wyjście na zewnątrz w słoneczny dzień, żeby przeprowadzić obserwacje i doświadczenia przyrodnicze w środowisku naturalnym. Nauczyciel powinien zwrócić uwagę uczniów na zagadnienia związane z ekologią i ochroną przyrody – dziedzictwa naturalnego człowieka.

Przy okazji realizacji zajęć można także poruszyć zagadnienie wrażeń estetycznych, jakie wywołuje kontakt z przyrodą, zachęcić uczniów do przyjrzenia się dziełom sztuki (np. sztuka impresjonizmu) pod kątem wykorzystania cieni w malarstwie (Co i jak może przekazać artysta w swoim dziele przy użyciu cieni? Jakimi technikami można uzyskać cień w rzeźbie i malarstwie?).

Przy okazji przeprowadzania doświadczeń przyrodniczych warto zachęcić dzieci do „gdybania” – zastanawiania się i stawiania hipotez na temat wyników doświadczeń przyrodniczych i obserwacji. Biorąc pod uwagę możliwości uczniów, można wprowadzić zabawę w typowanie i obstawianie wyników i/lub głosowanie. Przygotowanie do nauki przez prowadzenie doświadczeń przyrodniczych jest podstawą do rozwijania myślenia hipotetycznego. Rozwijają w uczniach postawę aktywności i zaangażowania w uczenie się. Ten temat może też być okazją do rozwijania u dzieci chęci ciągłego poznawania i zgłębiania otaczającego świata, a także wdrażaniem do samodzielności.

BIEGAJĄCY QUIZ

Uczniowie wymyślają samodzielnie i zapisują po trzy pytania zaczynające się od słowa „Czy...”, na które można odpowiedzieć: „tak” lub „nie”. Pytania powinny dotyczyć tematu cienia, zjawisk atmosferycznych, wyobraźni i muzyki. Każde pytanie powinno być zapisane na osobnej kartce.

Warto przypomnieć uczniom o tym, co robili na poprzednich zajęciach. Nauczyciel może przygotować kilka dodatkowych pytań na podstawie sformułowanych celów zajęć (tych oraz poprzednich). Kartki z pytaniami uczniowie wrzucają do worka/kapelusza itp. Nauczyciel losuje i czyta kolejno pytania. Uczniowie biegną w prawo, jeśli odpowiedź brzmi „tak”, lub w lewo, jeśli odpowiedź brzmi „nie” (można też wyznaczyć w klasie miejsca, do których dzieci mają się udać).

DOŚWIADCZENIA PRZYRODNICZE (podręcznik, s. 54–55)

Uczniowie są podzieleni na czteroosobowe zespoły. W grupach czytają kolejno instrukcje i pomysły na wykonanie doświadczeń przyrodniczych badających zjawisko powstawania cienia. Na podstawie uzyskanych informacji ustalają i zapisują listę potrzebnych pomocy/przedmiotów do wykonania ćwiczeń. Następnie wybierają miejsce, gdzie będą przeprowadzać doświadczenia, a przedstawiciele poszczególnych zespołów prezentują wyniki swoich ustaleń, porównują je z propozycjami innych grup i wspólnie uzgadniają zasady pracy.

Grupy wykonują zadania wg schematu:

- Uczniowie przygotowują kartki (nauczyciel może opracować i wykonać tabelki i/lub wykresy wg pomysłów uczniów), na których będą zapisywać wnioski i obserwacje.
- Dzieci wykonują ćwiczenia i doświadczenia wg instrukcji przedstawionych w podręczniku i własnych pomysłów. Następnie porównują wyniki i wnioski z doświadczeń.
- Nauczyciel inicjuje rozmowę o genezie i zasadach działania zegara słonecznego, podkreślając, okres jego największej popularności. Celem dyskusji jest porównanie użyteczności różnego rodzaju zegarów w zależności od miejsca i sytuacji (np. w domu, w czasie wypraw i w podróży).
- Uczniowie zapisują – w formie dwóch zdań lub równoważników zdań – wiadomości, które wzbudziły ich szczególne zainteresowanie, a także opisują najbardziej ciekawe, zjawiska (**Uwaga:** W trakcie tego zadania dzieci wykorzystują notatki zebrane w czasie przeprowadzania doświadczeń przyrodniczych, a także uwzględniają wnioski po zakończeniu „badań”).
- Prowadzący inicjuje rozmowę dotyczącą wpływu człowieka na przyrodę i środowisko naturalne. Nauczyciel powinien zwrócić uwagę dzieci na etyczny wymiar postępowania w czasie prowadzenia doświadczeń przyrodniczych i podczas obcowania z przyrodą.
- Uczniowie kolejno kończą zdanie: „Jestem częścią przyrody, to znaczy, że...”

ZAJĘCIA RUCHOWE W SALI GIMNASTYCZNEJ LUB NA BOISKU SPORTOWYM

- Tor przeszkód (przeskakiwanie, wspinanie się z pozycji stojącej, pełzanie, przechodzenie pod przeszkodami w pozycji kucznej itp.)

Warto zachęcić uczniów, żeby samodzielnie konstruowali tory przeszkód z dostępnych przyrządów.

Uwaga: Przed rozpoczęciem ćwiczeń nauczyciel powinien przedstawić uczniom, jakie umiejętności będą trenować.

ZDANIA PODSUMOWUJĄCE:

- „Dowiedziałam się/dowiedziałem się...”
- „Najbardziej pomogła mi/pomógł mi..., gdy...”
- „Chcę dowiedzieć się więcej o...”
- „Chętnie sprawdzę...”

Jak zbudować teatr od podstaw?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- uważnie słucha informacji na temat przygotowania przedstawienia teatralnego;
- czyta z podziałem na role tekst *Ucieczka Smoków*;
- współpracuje z koleżankami i kolegami przy podziale ról i obowiązków związanych z przygotowaniem klasowego przedstawienia teatralnego;
- uczy się na pamięć fragmentu tekstu *Ucieczka Smoków*;
- rozumie umowne znaczenie rekwizytu i posługuje się rekwizytem adekwatnie do odgrywanej sceny.

AKTYWNOŚCI UCZNIWA

- uczy się, jak przygotować przedstawienie teatralne;
- czytamy tekst z podziałem na role;
- wspólnie ustalamy podział ról i obowiązków podczas przygotowywania i przedstawiania sztuki *Ucieczka Smoków* Agnieszki Frączek;
- rzetelnie wykonujemy nasze zdania przy przygotowaniu przedstawienia;
- uczy się na pamięć fragmentu tekstu *Ucieczka Smoków*;
- bierzemy udział w próbach do przedstawienia i używamy rekwizytów.

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

Schemat przygotowania przedstawienia teatralnego (obsadzenie ról, próby do spektaklu) można wykorzystać do zorganizowania dowolnej uroczystości szkolnej (np. z okazji andrzejek). Lekcja może być okazją do zapoznania uczniów ze sposobem zapisywania i wykorzystywania utworów dramatycznych. Warto zwrócić uwagę na sposób zapisu dialogów i didaskalia. Prezentowane tu propozycje są podstawą do rozpoczęcia pracy nad przygotowaniem przedstawienia. Aktywności można kontynuować w kolejnych dniach i potraktować jako projekt, jako dodatkową aktywność uczniów lub jako główne zajęcia edukacji zintegrowanej.

DO WIELKIEGO, STAREGO KUFRA SCHOWANEGO ZA KULISAMI WPADEŁY...

Uczniowie siedzą w kręgu, każde dziecko podaje własne skojarzenia związane z teatrem, graniem w przedstawieniach i przygotowywaniem inscenizacji teatralnych (warto odwołać się do doświadczeń uczniów, którzy uczestniczyli w szkolnych uroczystościach i przedstawieniach jako widzowie i aktorzy). Następnie dzieci mają powiedzieć, co i kogo warto „spakować” do teatralnego kufra, gdy przygotowuje się inscenizację. Każdy z uczniów kończy zdanie: „Do wielkiego, starego kufra schowanego za kulisami wpadły...” – mogą to być określenia rekwizytów, osób pracujących w teatrze, określenia cech potrzebnych aktorom, reżyserom, scenografom, zasady *savoir-vivre* obowiązujące w teatrze itp.

PRZYGOTOWANIE SYLWETEK SMOKÓW DO TEATRU CIENI (podręcznik, s. 59)

Warto zachęcić uczniów, aby sami zadbali o zorganizowanie swojego warsztatu pracy – zebrali wszystkie potrzebne materiały wymienione w podręczniku oraz by zwracali uwagę na utrzymywanie porządku w swoim otoczeniu.

UCIECZKA SMOKÓW

Uczniowie czytają tekst *Ucieczka Smoków* Agnieszki Frączek z podziałem na role. Nauczyciel zwraca uwagę dzieci na szczególną rolę narratora w tym utworze.

CZYM GRA AKTOR?

Dzieci podają, a następnie zapisują na dużym kartonie skojarzenia do wyrazów: „mina”, „gest”, „ruch”, „głos” (w kontekście używania tych środków wyrazu przez aktorów). W ten sposób uczniowie tworzą własne definicje tych pojęć i gromadzą wiadomości na temat sposobów wykorzystania różnych środków ekspresji podczas występowania na scenie.

CASTING NA SMOKA

Uczniowie mówią, jaką rolę chcieliby odegrać w przedstawieniu, a także w czasie przygotowywania i organizacji inscenizacji teatralnej (reżyser, sufler, osoby wykonujące rekwizyty i dekoracje, inne wg pomysłów uczniów). Jeśli kilku uczniów chce grać tę samą rolę, warto zorganizować rozmowę/zabawę parateatralną na temat różnorodno-

ści talentów ludzi i potrzeby współpracy. Nauczyciel, wybierając kandydatów do poszczególnych ról, powinien zwrócić uwagę dzieci na potrzebę kulturalnego zachowania w sytuacji zwycięstwa i porażki.

Uczniowie czytają tekst postaci, które ich interesują, zwracając uwagę na intonację, gestykulację, mimikę i ruch ciała. W swobodnej rozmowie (wykorzystując zasady udzielania informacji zwrotnych i oceny koleżeńskiej) uczniowie wymieniają się swoimi uwagami na temat tego, która osoba powinna zostać obsadzona w danej roli. Po przydzieleniu ról i zadań uczniowie wykonują swoje zadania. Rozpoczynają prace nad wykonaniem scenografii, kostiumów i rekwizytów potrzebnych w przedstawieniu, uczą się na pamięć swoich ról, planują przebieg spektaklu, poszukują utworów muzycznych, które można wykorzystać w przedstawieniu. Warto zwrócić uwagę na konieczność zgodnego z prawem pozyskiwania utworów muzycznych, również w internecie.

NAJSZYBCIEJ UCZĘ SIĘ CZEGOŚ NA PAMIĘĆ, GDY...

Uczniowie w czasie swobodnej rozmowy dzielą się spostrzeżeniami na temat własnych stylów uczenia się oraz tego, co może im ułatwiać lub utrudniać uczenie się. Uczniowie słuchają wypowiedzi koleżanek i kolegów, a następnie podają pomysły na rozwiązanie zgłaszanych problemów.

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 2. Część 1B, s. 56–59, s. 52–53, s. 61

LITERATURA:

Gardner H., (2009), *Inteligencje wielorakie. Nowe horyzonty w teorii i praktyce*, Warszawa: Laurum.
Kopik A., Zatorska M., (2010), *Wielorakie podróże – edukacja dla dziecka*, Europejska Agencja Rozwoju: Kielce.

ZABAWA „OSIEM KOSZY”¹

Uczniowie na ośmiu różnokolorowych kartonach rysują koszyki i wpisują w nie kolejno hasła: „słowa”, „liczby”, „ruch”, „muzyka”, „obrazy i wykresy”, „przyroda”, „ludzie”, „ja”. Następnie nauczyciel prosi, żeby dzieci zastanowiły się, co z elementów podanych w ośmiu koszach pomaga im w nauce. Jeśli uznają np., że w nauce pomaga im ruch i muzyka, wpisują swoje imię w każdym z tych koszy.

Uwaga: Każdy uczeń może wpisać swoje imię w tylu koszach, ile uzna za stosowne.

POWIEDZ KOLEŻANCE/KOLEDZE

Na zakończenie zajęć uczniowie dzielą się swoimi spostrzeżeniami, wnioskami, odczuciami. Zadanie to realizują w parach, odpowiadając na pytania:

- Czego się nauczyłam/nauczyłem?
- Co było dla mnie łatwe?
- Co było dla mnie trudne?
- Czego chciałabym/chciałbym się dowiedzieć w przyszłości na ten temat?

¹ Por.: Teoria inteligencji wielorakich.

Czy smok może przejść przez dziurkę od klucza?

CELE OPERACYJNE

Uczeń:

- zapoznaje się z tradycjami i zwyczajami andrzejkowymi;
- tłumaczy genezę obchodzenia andrzejek i zabaw związanych z tradycją andrzejkową;
- formułuje i zapisuje tekst zaproszenia;
- przygotowuje z pomocą nauczyciela plan zabawy andrzejkowej;
- dba o kulturę wypowiedzenia się, poprawną artykulację i intonację, stosuje formy grzecznościowe;
- dba o higienę osobistą, czystość odzieży i porządek w swoim otoczeniu oraz o prawidłową postawę.

AKTYWNOŚCI UCZNIWA

- poznajemy tradycje i zwyczaje andrzejkowe;
- rozmawiamy na temat naszych zwyczajów związanych ze świętowaniem;
- piszemy zaproszenie na zabawę andrzejkową i spektakl dla uczniów i nauczycieli naszej szkoły oraz dla naszych sąsiadów i przyjaciół;
- wspólnie przygotowujemy plan zabawy andrzejkowej;
- dbamy o czystość i porządek w naszym otoczeniu.

POMYSŁY NA REALIZACJĘ Z KOMENTARZEM

Realizując te zajęcia, można odnieść się do zwyczajów świętowania i celebrowania różnych okazji w innych kulturach. Dla uczniów szczególnie zainteresowanych tego typu treściami warto przygotować propozycje projektu edukacyjnego „Smok”, w którym dzieci mogłyby sprawdzić wiele interesujących kwestii, np.:

- W jaki sposób kształtował się obraz smoka w różnych kulturach?
 - Jakie znaczenie symboliczne ma postać smoka?
 - Jakie zwierzęta i zjawiska przyrodnicze mogły być pierwowzorem smoków opisywanych w legendach?
- Mogą pojawić się odpowiedzi, że smoki wzięły swój początek od dinozaurów albo wybuchu wulkanów itp. Warto zachęcić uczniów, aby poszukali informacji o smokach w książkach i dziełach literackich, a następnie podzielili się zebranymi informacjami z rówieśnikami. Działania, które zaproponowano w tym miejscu, są kontynuacją lekcji „Ucieczka Smoków” (podręcznik, s. 56–59).

SPOTKAJMY SIĘ...

Uczniowie tworzą czteroosobowe grupy. Każdy zespół otrzymuje od nauczyciela kartkę podzieloną na cztery części (np. w formie narysowanych czteroelementowych puzzli). Na każdej części jest zapisane jedno z haseł: „miejsce”, „data”, „godzina”, „po co?”. Każdy z członków zespołu dostaje jedną część hasła. Zadaniem uczniów jest stworzenie nowych zespołów posiadających komplet czterech ha-

The image shows two pages from a school newspaper titled "Gazeta Przyjazna". The left page is the cover, dated 29 listopada (November 29), and is the 5th issue for Class 2. It features a yellow box with the text "ZAPROSZENIE" (Invitation) and "ANDRZEJKOWE TRADYCJE I ZWYCZAJE" (Andrzejka traditions and customs). Below it, there is a section "Z ŻYCIA KLASY" (From Class Life) and a "CIEKAWOSTKA" (Fun fact) about the history of the Andrzejka celebration. The right page is a poster for a shadow play "UCIECZKA SMOKÓW" (Dragon Escape) performed by Class 2a. It includes the same "ZAPROSZENIE" text and a "CIEKAWOSTKA" section. At the bottom of both pages, there are illustrations of a dragon and a candle, along with the text "Jak zrobić... świeczniki z łupiny orzecha lub ze skórki pomarańczy" (How to make... candles from walnut shells or orange peels).

seł. W nowych grupach uczniowie układają i zapisują informację dla innego zespołu, zaczynając się od słów: „Spotkajmy się...”. Aby przekazać pełną informację i aby spotkanie mogło dojść do skutku, dzieci powinny pamiętać o zawarciu wszystkich czterech elementów informacji: miejsce spotkania, data, godzina i cel spotkania. Zespoły wymieniają się swoimi kartkami i sprawdzają, czy zawierają one wszystkie niezbędne informacje.

PRZYGOTOWUJEMY WIELKIE WYDARZENIE

Uczniowie ustalają listę gości, których chcą zaprosić na szkolną zabawę andrzejkową (uczniowie, nauczyciele i inni pracownicy szkoły, rodziny uczniów, przyjaciele szkoły i sąsiedzi).

KLASOWA MANUFAKTURA... (podręcznik, s. 61)

Dzieci, pracując w parach, projektują i wykonują zaproszenia na szkolną zabawę andrzejkową połączoną z premierą przedstawienia *Ucieczka Smoków*. Nauczyciel zwraca uwagę uczniów na stosowanie form grzecznościowych.

SKĄD TO ŚWIĘTOWANIE?

Uczniowie zastanawiają się nad genezą zwyczaju świętowania i organizowania zabaw andrzejkowych. Następnie dzieci, odwołując się do różnych źródeł wiedzy, poszukują informacji na temat obrzędów andrzejkowych i form obchodzenia tego święta. Po czym uczniowie wymieniają się między sobą

zebranymi wiadomościami. Potem – na tej podstawie – uczniowie przygotowują pytania do wywiadu. Ma on być przeprowadzony z członkami społeczności szkolnej. Na koniec uczniowie opowiadają o zabawach andrzejkowych, które są, popularne i znane zarówno w ich regionach, jak i w ich rodzinach.

PRZYGOTOWUJEMY PLAN ZABAWY

Na podstawie zebranych informacji i wniosków z rozmów uczniowie wspólnie ustalają plan zabawy andrzejkowej, podczas której odbędzie się premiera przedstawienia teatralnego *Ucieczka Smoków*. Dzieci układają i zapisują listę zadań do wykonania, zaznaczają na liście już zrealizowane punkty, a także wskazują działania planowane w przyszłości. **Uwaga:** Uczniowie planują, kto i kiedy zajmie się dalszymi czynnościami.

ZAJĘCIA RUCHOWE W SALI GIMNASTYCZNEJ LUB NA BOISKU SPORTOWYM

W tej części lekcji nauczyciel zwraca uwagę na kształtowanie się u dzieci nawyku dbania o rzeczy osobiste i szkolny sprzęt sportowy. Prowadzący podkreśla także konieczność utrzymywania higieny. Nauczyciel zachęca uczniów do czynnego udziału w zabawach i ćwiczeniach ruchowych, które kształtują prawidłową postawę. Potem nauczyciel realizuje ćwiczenie „Parada smoków”, na które składają się ćwiczenia równoważne, chodzenie po wyznaczonej linii

NAWIGACJA

PODRĘCZNIK:

Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 2. Część 1B, s. 56–61

w pozycji wyprostowanej, ćwiczenia z wykorzystaniem szarf i woreczków treningowych, rzucanie do celu z pozycji kucznej i stojącej.

CZY SMOK MOŻE PRZEJŚĆ PRZEZ DZIURKĘ OD KLUCZA?

Lanie wosku do zimnej wody przez dziurkę od klucza to zabawa rozwijająca myślenie twórcze i umiejętność stosowania personifikacji jako środka wyrazu.

Każdy z uczniów prezentuje powstały kształt jako swojego „smoka”: „Oto mój smok!”. Dzieci opisują swoje „smoki”, starając się w miarę swoich możliwości opisać jego wygląd, cechy charakteru, „upodobania smoka”, jego gust kulinarny i muzyczny itp. Na zakończenie wszyscy tworzą klasową wystawę woskowych smoków.

Uwaga: Zabawa musi przebiegać pod ścisłą kontrolą nauczyciela.

ZDANIA PODSUMOWUJĄCE:

- „Dowiedziałam się/dowiedziałem się...”
- „Najbardziej pomogła mi/pomógł mi..., gdy...”
- „Chcę dowiedzieć się więcej o...”
- „Chętnie sprawdzę...”
- „Najlepiej bawiłam się z...”

BIBLIOGRAFIA

- Gardner H., (2002), *Inteligencje wielorakie. Teoria w praktyce*, Poznań: Media Rodzina.
- Gardner H., (1998), *Niepospolite umysły. O czterech niezwykłych postaciach i naszej własnej wyjątkowości*, Warszawa: CiS.
- Harmin M., (2013), *Jak angażować uczniów?*, [w:] tegoż, *Duch klasy. Jak motywować uczniów do nauki?*, tłum. A. Tomaszewska, Warszawa: CEO.
- Kopik A., Zatorska M., (2010), *Wielorakie podróże – edukacja dla dziecka*, Europejska Agencja Rozwoju: Kielce.
- Kosyra-Cieślak T., (2013), *Praca z uczniem zdolnym na lekcjach języka polskiego i zajęciach pozalekcyjnych*, Warszawa: ORE.
- Krzyżewska J., (1998), *Metody ewaluacyjne*, [w:] tejże, *Aktywizujące metody i techniki w edukacji wczesnoszkolnej*, cz. 1, Suwałki: Omega.
- Nęcka E., Orzechowski J., Słabosz A., Szymura B., (2012), *Trening twórczości*, Sopot: GWP.
- Nęcka E., (2000), *Pobudzenie intelektu. Zarys formalnej teorii inteligencji*, Kraków: Universitas.
- Nęcka E., (2012), *Psychologia twórczości*, Sopot: GWP.
- Nęcka E., Sowa J., (2005), *Człowiek- umysł- maszyna. Rozmowy o twórczości i inteligencji*, Kraków: Znak.
- Robinson K., Aronica L., (2012), *Uchwycić żywioł. O tym, jak znalezienie pasji zmienia wszystko*, Kraków: Element.
- Robinson K., (2010), *Oblicza umysłu. Ucząc się kreatywności*, Kraków: Element.
- Sterna D., (2014), *Uczę (się) w szkole*, Warszawa: CEO.
- Wielka księga eksperymentów: ponad 200 doświadczeń pozwalających zgłębić tajemnice nauki przy zabawie* (oprac. tekstu wł. A. Meiani, tłum. J. Łukaszewicz), (2010), Zielona Góra: Wydawnictwo Elżbieta Jarmołkiewicz.
- Żylińska M., (2013), *Neurodydaktyka, czyli nauczanie przyjazne mózgowi*, Gdynia: Wyspa –Wydawnictwo i Ośrodek Innowacji Edukacyjnych.